

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDÅN

Läs

DEN ROLIGA ARTIKELN
"ÄKTSKAP STIFTAS
I HIMLEN....."

KVINNOGESTALTER
I THOMAS MANNS DIKTNING
av dr Carl Björkman

HEMMA HOS
PROFESSOR VON EULER

Fö. bidrag av Elisif Théel,
Maj Hirdman,
Martin Koch
m. fl.

I DETTA N:R.

NOBEL
PRISTAGAREN,
professor Hans von Euler,
med fru och barn

K R Ö N I K A

OM NYTTAN AV SAMMANHÅLLNING, SAMTIDIGA MÅLTIDSTIMMAR OCH PASSANDE KÄRLEK

KONSTNÄRERNA HA NAMN OM SIG att söka äta upp varandra inbördes, kalla varandra för klåpare och med all makt undergräva varandras position. Ja, ja, musiker, skribenter och — arkitekter, göra ju likadant.

Konstnärerna skulle ta exempel av timmermän, skomakare och snickare! Försök att tala illa om en snickare, vilken som helst, eller handla illa mot honom, bums har man hela snickarfackföreningen på halsen. Snickarna och timmermännen och murarna och alla de andra ha insett sammanhållningens värde och förstått att verkligheten alldeles icke lyder matematikens lagar. Av ingenting, ingenting, ingenting blir det i matematiken alltjämt ingenting, men lägg ihop en massa skomakare, som var för sig är ingenting och ni får en makt.

Konstnärerna veta inte vad sammanhållning är. Har en konstälskande herre köpt ett stilleben av artisten Olsson, så får han mycket snart veta av artisten Svensson, som hör till ett annat kotteri än Olsson, att Olssons duk är rena smörjan; tacka vet jag Svenssons.

Vad gör då den konstälskande? Jo, först försöker han avlyssna stämningen för och emot Olsson, respektive Svensson, han läser Kulturbudet och ser att Olsson är en charmant kolorist och känner sig styrkt i sitt tavelköp, men så ser han i aftontidningarna att Olsson representerar ungefär det sämsta där är i svenskt måleri, men att Svensson, det är talangen det. Nå, vad gör han? Köper han Svensson? Kanhända. Det troliga är, att han blir osäker och för framtiden aktar sig att köpa vare sig Olsson eller Svensson eller Andersson.

Vi konstnärer slåss för brödfödan — men varför inbördes? det finns så många andra missförhållanden för vilkas rättelse vi behöva allt vårt mod och allt vårt stridshumör.

Som ett led i konstnärernas förbrödring får man väl räkna den av Isaac Grünewald framförda idén om en promenadutställning, efter parisiskt mönster, längs Strandvägen, utställningssommaren.

Det skulle bli en lång barack längs ridbanan från Dramaten fram till Djurgårdsbron.

Vem som helst, som bara har de erforderliga slantarna, kan hyra sina kvadratmeter väggyta och se'n ställa ut av hjärtans lust. Förhoppandes sig på de väldiga skaror köplystna, som beräknas skola göra Stockholmsutställningen den äran och som naturligtvis gärna vilja promenera i tavlors skugga.

Bara nu inte en tavelpromenad på närmare två kilometer inger äckel. Och tveksamhet. Så att mången båd tavelspirant efter promenaden känner sig så i valet och kvalet, att han löser den gordiska knuten genom att köpa sig en bil i stället för en Liljefors eller en askkopp i stället för mig! Sådant kan hända.

*

Här har från läkarhåll slagits alarm, man har förskräckts över den stora procenten kroppsligt undermåliga skolbarn.

Är inte detta glädjande? Ja, jag menar inte den stora procenten, utan detta att läkarne fått upp ögonen för skolbarnens alls icke idealiska kondition, så att de vilja påverka hem och lärare att mer ge akt på barnens befinnande.

Kanske man en dag skall komma att förstå, att ingenting går upp mot en god hälsa! Visserligen har det påståtts i all tid, att hälsan är framför allt, men det har bara varit ord: i verkligheten har diverse diskutabla fördelar ansetts icke vara för dyrt betalda med försämrad hälsa.

Men vem är det, som kan känna sig lycklig, trots allt? Den fullt friske. Vem har initiativ och kraft, det nödvändigaste av allt för framgång i världen? Den som är kroppsligen vid full vigör. Vem är vacker, trots allt, och är icke skönhet en makt? Den, som har hälsans rosor på kinderna och en smidig och vältränad kropp.

Det är bra för all del, med en massa kunskaper, men för den vanliga människan köps kunskapen för dyrt, om den kostar, om också blott en del av hälsan.

Barn som i skolan lära sig franska, tyska, engelska, matematik, kemi, kyrkohistoria, men som bli närsynta, trötta, bleksiktiga och kutryggiga på kuppen, de ha använt sin tid illa. Det är bättre att gå ut i livet med obruten hälsa, obruten kraft och vilja och med mindre kunskapsförråd, än med bruten och försvagad hälsa och hela lass med kunskaper.

Platserna stå icke längre och vänta på dem, som ha de bästa skolbetygen, nu gäller det mer att ha frejdig håg, initiativförmåga och klar blick.

Sannerligen, jag tror att en liten sportdåre, som med knapp nöd trasslat sig igenom skolan, har större chans i det moderna livet än den lille förläste gossen med stora A i alla ämnen.

*

På tal om skolbarnskondition, skulle det nog inte vara ur vägen att säga föräldrarna ett s. k. allvarligt ord.

Tror herrskapet att barnen må bra av för litet sömn? Av att hänga över läxorna till sena kvällen? Av att inte få ordentliga mål på rätta tider, utan äta huvudmålet klockan sex eller sju på kvällen?

Visst är de svenska tiderna dumma, opraktiska, utan reson och överensstämmelse, men eftersom ett vanligt svenskt hushåll i alla fall har måltider oavbrutet hela dagen, så måste det ju gå att placera skolbarnens middag så pass förnuftigt, som skolarbetet tillstodder. Alltså klockan fyra senast.

Därefter läxläsning, därefter promenad eller lek ute, därefter kvällsmat, lek, dusch, sänggående, icke senare än åtta.

I stället får barnet efter skolans slut några smörgåsar, (vilka i ordningen på dagen?) varefter läxläsning och slutligen da-

gens första ordentliga mål kl. 7. Varefter endera omedelbart sänggående, eller sent uppsittande. Men hur ska ett barn få lugn och god sömn, om det måste gå till sängs omedelbart efter ett stadigt middagsmål, och hur ska det få tillräcklig sömn, om det lägger sig sent?

Nu när det är meningen, att skolläkarna skola ge föräldrarna goda råd angående barnens rationella skötsel, kanske det vore bra, om skolan bidroge med en förnuftigt anordnad timplan och samhället bidroge med en förnuftigt ordnad måltidsplan.

Som vi nu äta, äro vi ju till ett åtlöje för all världen! Faktiskt måste man anlita spåmän och sibyllor för att kunna räkna ut, när en viss affärsman äter lunch, och när middag.

Nog är det bra att vara individuell, men, tänk, ifråga om måltidstider håller jag på hjordvarelserna! Leve kontinenten med Storbritannien och Irland: två ordentliga mål på dagen, kl. 1 och kl. 7. Enkelt, praktiskt, sunt och riktigt. Hela familjen äter på en gång, hela nationen äter på en gång, hela Europa, hela världens alla folk (med undantag av kongonegrer och samojeder, om vilka jag förresten inte vet något) äta på samma gång.

Det är bara, bara vi, som äter oavbrutet, hela dagen lång, från sju till tjugofyra!

*

Exkejsarens syster, fru Zoubkov, har dött. I en dödsruna läser jag, att det var gott för henne att få dö, ty hon var bliven hjälplös och viljelös, tack vare sin olycksaliga lidelse för en trettiofem år yngre man. Hon var utplundrad på pengar, hem, vänner, gott rykte och ställning och, till råga på allt, var hon övergiven av den ovärdige, hon ägnat sitt åldrande, dåraktiga hjärtas kärlek.

Ja, det kan man verkligen kalla ledsamma förluster! I synnerhet då den sista i raden: den äkta mannen. Stackars prinsessa hon kunde sannerligen sjunga med sin kollega: alles ist weg, weg.

Pengarna gick ju med mannen, men vart tog vännerna och det goda ryktet vägen? Är det inte bara dumt, utan också brottsligt, att gifta sig med en person som är 35 år yngre än en själv?

I så fall måste det gå en hel del brottslingar, övergivna av vänner och rykte, omkring i världen! Sextiotreåringar, som gifta sig med tjugooåringar, äro inte så rysligt ovanliga företeelser. I min närmaste bekantskapskrets känner jag faktiskt till ett fall, som är ändå värre: han är sextiotvå och hon tjugusex. Men inte har han med det åldrande, dåraktiga hjärtat förlorat någons aktning, det jag märkt. Eller några vänner.

Vagabonde

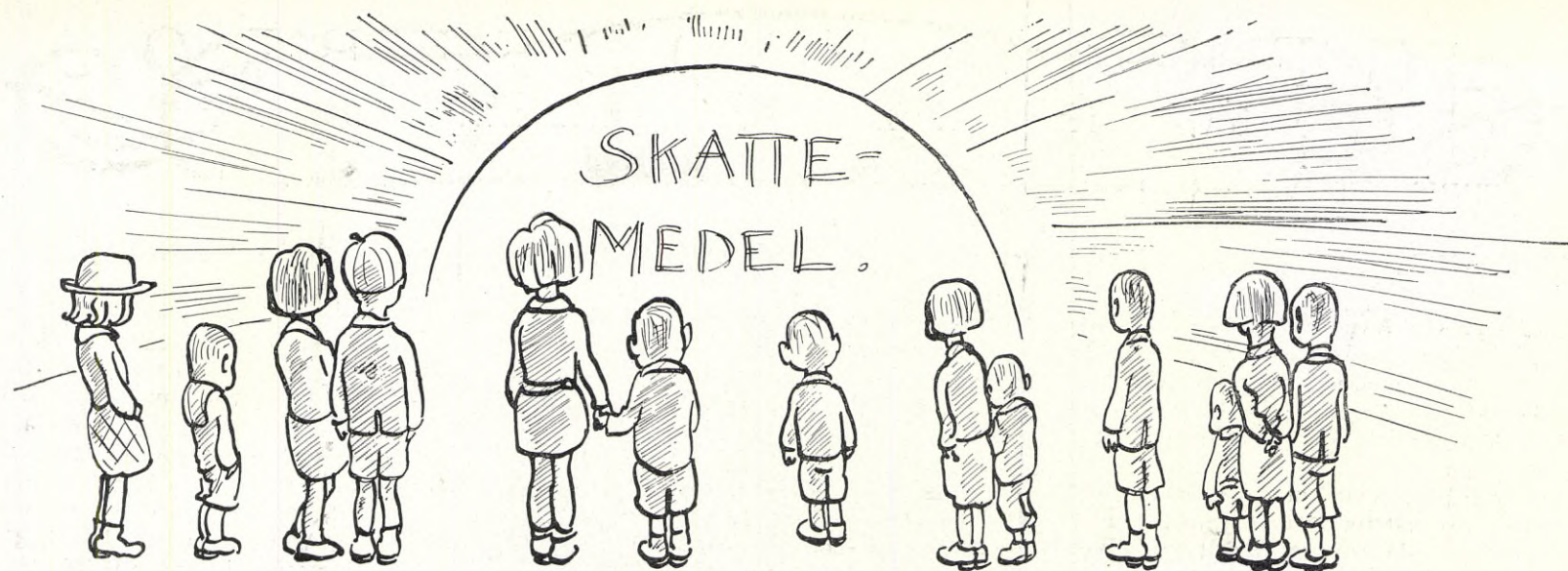

Både kameran
och filmen
bör vara
av märket

KODAK
EASTMAN KODAK COMP.

Alla fotografiska artiklar,
framkallning & kopiering genom
HASSELBLADS FOTOGR. A.-B.
Göteborg - Malmö - Stockholm

UTGIFTER SOM GE BEHÅLLNING

VART GÅ VÅRA SKATTER?

FÖR VAR GÅNG VI MÄNNISKOR tillhållas att erlægga vår tribut till samhället i form av skatt göra vi detta helt motvilligt, de flesta av oss klagande över, att denna vår utgiftspost vuxit ut alldeles oerhört under de senaste årtiondena. Förmodligen har var och en av oss ävenledes sin privata mening om hur skatten skulle kunna nedbringas, skada blott att meningarna om vilket eller vilka anslag som utan vidare skulle kunna nedprutas, äro så ytterst delade, att vem som än finge i uppdrag att sätta upp en budget, någon väsentlig lindring för skattedragarna under nuvarande förhållanden knappast skulle kunna åstadkommas.

Titta vi så på ett statförslag, det må nu gälla landet i sin helhet eller ett visst samhälle, finna vi att utgifterna för sociala ändamål visar tendens att stiga väsentligt år från år. Vad är det då som man räknar till utgifter för sociala ändamål? Ja under den rubriken brukar man gemenligen stoppa in allt möjligt allmännyttigt. De viktigaste posterna torde väl vara utgiften för hälso- och sjukvård, ålderdomsförsörjning, försäkringar av olika slag i den mån de blivit kommunaliserade eller förstatligade, samt sist men ingalunda minst barnavård. Om denna sista tämligen nya sociala verksamhet ha meningarna varit och äro alltfortfarande rätt så delade, i det somliga mena att samhället-staten genom sin ingående lagstiftning på detta område, mer än som är oundgängligen nödvändigt blandar sig i medborgarnas privata angelägenheter. Andra åter, förnämligast de som arbetat något på hithörande områden, välsigna lagar, som ge dem rätt att ta hand om det växande släktet, i den mån deras närmaste målsmän icke vilja eller kunna göra detta på ett tillfyllestgörande sätt. Den fostran och vård som sedan tack vare dessa lagar ges, går som bekant ut på att genom sorgfällig övervakning och hjälp under uppväxttiden föra de unga fram till mogen ålder och sätta dem i stånd att då hjälpa sig själva.

Lagen angående samhällets barnavård är i själva verket ganska sent tillkommen i jämförelse med en del andra som äro av mycket gammalt datum. Vår första självständiga barnavårdslag erhöles vi i början på detta århundrade, och den sist avgivna har endast tillämpats ett par år. Om man i gamla tider överhuvud tänkte på något omhändertagande av barn alls, så var det ur den synpunkten, att de måste hjälpas där-

Tiden för kronoskattens erläggande är inne och folket höres knorra över de stora utgifterna, som gå — ja, vari? Det är anledning att göra sig reda för detta och sedan känns kanske inte utgiften så betungande. Stadsfullmäktigen fru Elisif Théel redogör på Iduns begäran för de poster i samhället, till vilka skatterna gå, och uppehåller sig särskilt vid barnavården, som bör ligga kvinnorna nära om hjärtat.

för att de voro fattiga och saknade föräldrar, men då stoppade man också utan vidare in dem i fattighus tillsammans med sjuka, brottslingar, dårhushjon eller ännu värre, och någon som helst förståelse för betydelsen ur samhällelig synpunkt av de ungas fostran till livsdugliga individer saknades tydligen alldeles. Det är nyare tidens läkare och barnafostrare som förstått vikten av att söka i praktiken omsätta kravet på förebyggande av sjukdomar, epidemier, brott och andliga defekter av alla slag. Det är ur alla synpunkter oändligt mera tillfredsställande att i görligaste mån förhindra utslagen av allsköns psykiska och fysiska defekter än att sedan olyckor inträffat, brott begåtts, människor nedbrutits av sjukdomar, som de kanske aldrig behövt, få söka bot där bot kan stå att få, att rädda och till livet återbörda en stackars människospilla, som ändå aldrig blir annat än en skugga av vad hon kunde ha blivit, om hon i tid blivit omhändertagen. Har man beretts tillfälle att i någon mån taga del av samhällets barnavårdande verksamhet, så finner man att här på sina håll särskilt i större städer och industrisamhällen bedrivs ett verkligt jättearbete, och att kostnaderna samtidigt bli väsentliga kan ingen förneka. Ej så att förstå som skulle meningarna vara att staten och samhället utan vidare ikläder sig alla utgifter som med barns omhändertagande och vård ur den ena eller andra synpunkten kunna befinnas nödvändiga. Så är ingalunda förhållandet, utan i varje fall provas noga vilka omöjligheter barnets försörjningspliktiga anhöriga har och träffas överenskommelse om vad dessa skola erlægga. Klart är emellertid att barnhem och uppfostringsanstalter för att ej tala om anstalter för psykiskt och fysiskt undermåliga barn äro synnerligen dyrbara institutioner, varför den ersättning som anhöriga i de flesta fall kan komma ut med ej tillnärmelsevis täcker utgifterna. Så finns det barn, som knappast hunnit börja sin lev-

nadsväg, men som genast råkat in i så bedrövliga förhållanden, att en barnavårdsnämnd omedelbart måste inskrida, man ryser mången gång vid tanken på vilka lidanden en sådan liten stackare i »den gamla goda tiden» hade att kämpa sig igenom.

Den kategori barn som här som hastigast berörts är den som blir omhändertagen för samhällsvård. Men dessutom ha vi den stora mängden av barn och ungdom som blir föremål för skyddsuffostran. Dessa sakna vanligen ej hem och föräldrar, men antingen ha de själva lagt i dagen tendenser, som visa att de behöva intagas på en anstalt av ett eller annat slag eller är — vilket mycket ofta är fallet — hemmet sådant, att barnet löper fara att bli vanartigt, om det skulle fortvara att vistas där. Till uppfostringsanstalter, strängare och lindrigare, hänvisas också barn, som råkat i delo med rättvisan, men som äro för unga att dömas i vanlig mening. I fråga om förbättringsanstalter uppställer sig osökt det önskemålet att man skulle få till stånd flera och mindre, att man skulle kunna skilja på äldre och yngre, på mera förhärdade små syndare och unga och rätt så oskyldiga. Men sådant kostar pengar!

Slutligen ha vi barnavårdsmannens arbete, kanske ej fullt uppskattat och mycket klandrat, men som otvivelaktigt har en mycket viktig uppgift sig anförtrodd, svårigheten ligger kanske mest i att få de lämpliga personerna för arbetet. De utomäktenskapliga barnens rätt till plats i samhället torde väl ingen av oss förneka, även om vi kunna vara av olika mening angående den stora hänsyn till deras mödrar, som man på sina håll lägger i dagen.

Det kunde vara ofantligt mycket mer att säga om denna speciella form av samhällets sociala verksamhet. Vad som sagts torde emellertid vara nog för att understryka barnavårdens oerhörda betydelse. Lika visst som vi ha rätt att ställa de kraven på ett modernt samhälle att dess åldringar och sjuklingar skola bli på ett värdigt sätt omhändertagna, lika visst ha vi rätt att sätta fordringarna högt, när det gäller vården om det växande släktet, i all synnerhet därför att vad som göres på detta speciella område — om det skötes rätt — räntar av sig i ett sundare livsdugligare släkte. Tänk härpå, kära läsarinna, när du klagat över de utgifter, som din debetsedel åsamkar dig.

ELISIF THÉEL.

Ill. G. Chatham.

D A M E R N A B U D D E N B R O O K

OCH ANDRA KVINNOGESTALTER I THOMAS MANNS DIKTNING

DET FINNS ETT DIKTARORD av Goethe om hans föräldrar, som Thomas Mann gott skulle kunna citera som eget. Det är när han, som sedermera skulle bli "diktaren i Weimar", skriver:

Vom Vater hab' ich die Statur,
des Lebens ernstes Führen,
von Mütterchen die Frohnatur
und Lust zu Fabulieren.

Hade Thomas Mann själv fällt det yttrandet, skulle han därmed inte ha lämnat ett familjemeddelande, han skulle också ha antytt ett förhållande, som för hela hans diktargärning varit av den allra största betydelse och som skänkt hans diktning den pod och antipod, mellan vilka så gott som varje rad han skrivit rört sig, den mest manlige av tyska diktare har en kvinna att tacka för ena hälften av sitt temperament, och det förefaller sannolikt, att Thomas Mann själv aldrig skulle ha blivit vare sig diktare eller Nobelpristagare, om den allra första figuren i hans kvinnogalleri inte sett ut så som hon nu gjort — hans egen mor.

Thomas Mann själv har berättat om hur, när han vid terminsavslutningarna kom hem från skolan i Lübeck, fadern alltid kritiskt granskade hans betyg och rättmätigt fördelade rosorna och riset, medan modern betraktade alltsammans som luft och var lika vänlig och lika överseende hur betygen än togo sig ut. Det sista var onekligen ibland det behagligaste, men den unge Thomas var redan då en Thomas tvivlare inför sin mor, och han kände instinktivt, att det var fadern som hade rätt. Thomas Manns mor var musikalisk och hade sydamerikanskt blod i sina ådror — det är en karaktäristik, som i sig själv inte säger så mycket, men den betydde åtskilligt i den mänskliga köpmansslakten, där blodet dittills rullat ljust och tungt, fjärran från all hetighet. Det är modern som betecknar det nya inslaget i slakten —, sonen själv ser saken på det viset, att det är hennes arv som gjort honom till diktare, och gång på gång när han i sitt verk sysselsätter sig med det centrala problemet om hur dikteren och borgaren kämpa i bältespänning i hans bröst, är det moderns skarpa och bleka profil, som skymtar i bakgrunden.

I Buddenbrooks, den stora släktromanen, där Thomas Mann samlat så mycket av det stoff som hört samman med honom själv och hans släkt, går modern igen i konsulinna Gerda Buddenbrook, maka till senator Thomas Buddenbrook och mor till den lille svage och ynklige Hanno Buddenbrook, som ligger och kämpar med döden på en av romanens sista sidor. Hon är musikalisk liksom Thomas Manns egen mor; liksom hon svärmar också Gerda Buddenbrook för södern och liksom hon är också den diktade figuren en fullkomlig främling i den robusta släkt, i vilken giftermålet liksom av en slump för henne in. Det vill inte säga detsamma som att hon är illojal mot den buddenbrookska slakten — i Thomas Manns värld är det nämligen alltid en självklar, oskriven lag, att nära släktskapsband skola aktas och vidmakthållas — men det betyder, att hon inte alls hyser samma intresse för dess framgång och affärer som de

Thomas Mann med fru.

Det litterära Nobelpriset har i år gått till Tysklands stora författare Thomas Mann. Av kvinnogestalterna i hans diktning, framför allt i hans stora släktroman "Buddenbrooks", gör d:r Carl Björkman här en intressant analys, som våra läsarinor säkert skola ha nöje och behållning av, när de nu försjunka i Thomas Manns böcker — om de icke gjort det förr.

andra i slakten. När hon t. ex. har fött till världen den siste Buddenbrook, är det en glädje utan all ände i slakten, man fröjdar sig överallt åt att ännu en generation skall taga vid när gamle senatorn slutar, och man är tacksam över att firman Buddenbrook skall leva vidare. Men den enda, som verkligen är likgiltig för alla dylika släktstolta synpunkter är modern själv och den egentliga stoltheten känner i stället senatorns syster, den redan två gånger fränskilda fru Permaneder.

I henne, i Antonie Buddenbrook-Grünlich-Permaneder, har Thomas Mann skapat en av de vackraste kvinnogestalterna i modern litteratur, en verklig praktkvinna, som — i en litteratur, där eljes kvinnoidealet ofta haft mer än lovlig prägel av fylgia och valkyria — griper genom sin självklara lojalitet, sin aldrig svikande nobless och sin ständiga redobogenhet att tjäna sin släkts intressen. Som ung flicka ligger hon en sommar ute vid Trave-münde och upplever ett litet kärleksäventyr, som lovar att skapa henne en lycka för livet — men väl hemkommen fogar hon sig villigt i familjens önskan att gifta sig med den motbjudande men duktige affärsmannen Grünlich, därför att det är ett giftermål i slakten

Buddenbrooks kynne. Experimentet misslyckas men hon är lojal och gör om det en gång till — med ännu bedrövligare resultat! Det är tal om att hennes bror konsult skall bli senator — hela hennes jag koncentrerar sig i intresset för den framgång, som där eventuellt kan vänta slakten, och när valet äger rum, står hon i vinterkvällen och tränges bland den underfulla mängden på torget. Och när Hanno Buddenbrook skall döpas i det nya familjehuset vid Breite Strasse, är det som om hon själv vore modern, och själva den ritualmässiga dopscenen är som en dröm och en syn, kring vilken hennes tankar i årtal kretsat likt fåglar.

För den som nu läser Buddenbrooks och läser om Antonie Buddenbrooks trohet mot kall och släkt, framstår hon som en modern hjältinna, men Thomas Mann själv fattar henne näppeligen så patetiskt. För honom är hon helt enkelt en kvinnogestalt av normalt snitt,

en vanlig, ej för vek och spröd,
för vardagslust och vardagsnöd,

just en representant för *det vanligas* enkla men ändå alltid förtrollade värld. Det är en känd sak, att det för Thomas Mann alltid existerat en bred och oöverstiglig klyfta mellan å ena sidan dikternas och konstnärernas värld och å den andra världen sådan den gestaltar sig för alla andra människor, och mer än en gång har han tolkat den längtan han som diktare känner just till den enkla och banala verkligheten, som övar sådan lockelse på den

som själv känner sig stå utanför grinden. Hur nära till hands ligger det inte då för en manlig diktare att låta verkligheten taga kvinnlig gestalt! Det har den också gjort åtskilliga gånger hos Thomas Mann — det är säkerligen en av förklaringarna till att hans kvinnogestalter ofta äro så enkla och osammansatta, medan hans manliga gestalter kunna vara nog så komplicerade. I den obeskrivligt tjugande hexameteridyllen *Gesang vom Kindchen* har han givit en smått matronlig bild av sin hustru i husliga och högst familjära bestyr; i *Königliche Hoheit* är prins Klaus Heinrich tack vare sin furstliga rang utestängd från det vanligas värld — det vanliga heter där Imma Spoelmann och är en mycket osammansatt liten varelse, men när prinsen ligger på knä vid hennes fötter, utbrister hon omedelbart: "Hållning, min prins, alltid hållning! Jag är av den uppfattningen, att man under inga omständigheter får förgå sig utan alltid måste bevara sin hållning." Men den allra vanligaste och därför också en av de allra vackraste figurerna i det mänskliga kvinnogalleriet är i alla fall Inge Holm i *Tonio Kröger*. Den lille poet-ynglingen Tonio drömmar om henne, när han sitter lutad över Immensee uppe på sin kammare, hon är i hans tankar när han ensam med skolväskan under armen i de långa hösteftermiddagarna vandrar hem genom Lübecks gator, och hjärtat är färdigt att slitas ur bröstet på honom, när han på monsieur Knaaks danslektion står vid sin fällda persienne och ser hur hon den ena valsen efter den andra dansar förbi med Hans Hansen. Hon är blond och bläögd, Inge Holm — det är alltid en

(Forts. sid. 1315.)

GARDINER och MÖBELTYGER

Ljus- och tvättäkta. Handvävda.

Prover på begäran, v. g. precisera vad som önskas.

Kyrkogatan 24 **KONSTFLITEN** Göteborg

Fyrtornets nyhet!

Stjärnsill i tomat- och delikatsås

— gaffelbitar i 1/3 burkar med extra skyddslock.
Lyxförpackning. Särdeles omtyckt inläggning.

Professorsparet von Euler med en av sönerna.

Professorskans von Euler i sitt rum med gamla herrgårdsmöbler.

H A N, H O N O C H K E M I N

NOBELPRISTAGAREN HEMMA HOS SIG.

ALLA TIDER HA HAFT GUNSTLINGAR. Gunstlingar, som man talat om, hänryckts av och så smått dyrkat, men om vilkas privata liv och verksamhet man inte vetat så mycket exakt. Den nya tiden har också gunstlingar, men den vore inte den nya tiden, om inte en del av dess avgudar vore, inte, som förr i all beskedlighet, människor, utan ting, mekaniska ting. I ett år 1930 dock 1730 likt, man dyrkar tingen utan att egentligen veta så mycket om deras inre liv. Man älskar sin bil utan att veta hur bensinen går i motorn, sin radio utan att veta vad tratten gör med våglängderna, sin telefon utan att veta vad rösten gör med tråden. Och nu sist brinner ens låga för en ny tidens gud, vitaminen. Utan att man egentligen riktigt vet vad den är. Den är något, som bör tillvaratagas och utnyttjas, lockas fram och få stor plats, för att man själv, ens egen hälsa och kraft, skall tillvaratagas och utnyttjas, ta sig fram och få stor plats.

Så mycket vet man. Och från och med detta året vet man en sak till, som i grunden krossar ens eventuella små lekmanafarhågor att vitaminen kanske vore mera dröm än verklighet. Professorn vid Stockholms Högskola Hans von Euler som fått årets halva Nobelpris i kemi har ägnat en stor del av sin ärokrönta vetenskap åt vitaminforskningar.

Några procent av priset och äran tillkomma dock, trots hennes egna blygsamma protester, professorskans Elisabeth von Euler, född af Ugglas. Hon har också en god basis för protesterna i de andra och för en hustru i representativ ställning mer självskrivna intresseområden och verksamhetsfält, som man inte kan undgå att lägga märke till vid ett besök i det vackra professorshemmet. Den senaste veckan bör hennes dag ha varit ganska tillräckligt fylld bara av att sätta blommor i vaser, en skär nejlikegrupp i en blåblommig syltkruka på hallens bruna kista talar glatt om, att husets vasförråd fått ge sig inför anspråken.

Professorshemmet i det nybyggda biokemiska institutet vid Odentorgets höstblom-

Under de senaste åren har Uppsala kunnat glädja sig åt inte mindre än två Nobelpris. I år är det Stockholms tur. Halva Nobelpriset i kemi har för hans forskningar i den alkoholiska jäsnings problem tilldelats professorn vid Stockholms Högskola Hans von Euler, som är av tysk adel, men genom sin mångåriga vetenskapliga verksamhet i Sverige är att räkna helt som svensk. Idun gör här nedan ett besök i det just nu högaktuella hemmet.

stånd i skuggan av Stadsbibliotekets mäktiga komplex och Observatoriekullens frostiga sandslutning är ännu så nytt så målarlukten smyger efter väggarna, och bara arbetet att ställa i ordning våningens stora utrymmen bör ha varit nog att lägga krokben för alla husmoderliga vitaminforskningar. Och ett effektivt krokben genom företagens tacksamhet — stora ljusa rum med i vår tid ovanliga möjligheter till vackra grupperingar. Från den salslika hallen med sitt

roliga takemblem i form av en sjöjungfru med guldgröna fjäll, som tydligt vittnar om familjens tyska traditioner, kommer man in i det dominerande rummet, vars ena kortvägg med bekväma korgstolar kring ett salongsbord och familjefotografier i imponerande rader på spiskransen visar, att rummet tillhör en stor familj med barn och umgänge, och vars andra kortvägg med böcker från mattan till takrappningen visar, att rummet tillhör en lärd man. Och som förmedlande länk mellan de båda områdena en långvägg med professor von Eulers mor i mörknad olja och bred guldram.

I professorskans privata rum, som hejdar besökaren innan han kommer in i en matsal, av proportionerna att döma enkom skapad för kongressmiddagar och privata Nobelfester, kämpar även von Euler och af Ugglas om herraväldet. Och om salongens massiva bokryggar och betydelsefulla vita dörr direkt in till vetenskapsmannens ämbetsrum gav von ett litet övertag, så har af sin möjlighet till seger i professorskans lilla rum med de vackra gammaldags sirliga blå möblerna från Forsmarkska familjegodset i Uppland. Det samband med barndomshemmet, som de konkret bevisa, betonas också livligt av ägarinnan själv; det årliga besöket hos syskonen på Upplandsslätten försummar hon inte gärna.

Annars skulle professorskans nog kunna leta upp anledningar att försumma både den och andra längre utflykter från hemmet. Fyra barn, den yngste knappt i kolt, den äldste i gymnasistmössa, ett stort hushåll och assistentverksamhet hos en Nobelpristagare — det räcker, för att tala enkelt.

— Och filosofie kandidaten, vart tog hon vägen? — blotta vi vårt personalvetande med en blick på det humanistiska husblocket tvärs över torget och med ett lyckat försök att överrösta mellansonen, som med luggen på ända av iver räknar lyckönskningstelegram.

— Det var så länge sedan hon dominerade, tio, femton år sedan — professor-

(Forts. sid. 1316.)

Hallen.

Gruva Er inte för stöket

TAG TOMTENS

SKURPULVER

ÄKTENSKAP STIFTAS I HIMLEN

— eller av fru Margarete Bornstein i Berlin.

Fru Bornstein i affärssamtal. Binder, Berlin, foto.

TVÅ FRISKA BLODRÖDA ROSOR vaggas längst ute på fru Margarete Bornsteins svällande barm. Det är väl nästan en halv meter från hakan till rosorna, som hon bär varenda dag, sommar och vinter. Ögonen plira humoristiska, kloka, moderliga men mycket bestämda under det buriga, kortklippta håret. Hon griper tag i käppen av elfenben och ebenholz, reser sig ur den snidade höga renässansstolen och stultar från det väldiga diplomatskrivbordet, på vilket blott en telefon och ytterligare ett par blodröda rosor stå, in i en annan salong. Sannerligen jag vet, varför jag inte kan få drottning Victoria av England ur tankarna under den halvtimme jag hör på Margarete Bornstein, Tysklands första, officiellt erkända äktenskapsförmedlerska, en av de lustigaste och originellaste personer jag någonsin träffat. Hon är inte lik drottning Victoria, men ändå —!

— Var så god och se på det här, säger fru Bornstein och pekar med käppen på ett litet gult blad, som sitter i glas och ram bland dyrbara konstskatter. Det är ett kvitto på att fru Margarete Bornstein betalat skatt på en inkomst av 3,000 mark, förtjänade på hennes verksamhet som äktenskapsförmedlerska. Men det är 31 år sedan det utställdes av »Kungliga direktionen för förvaltningen av de direkta skatterna i Berlin» och det visar att höga vederbörande, som absolut ej ville erkänna fru Bornsteins arbete som äktenskapsförmedlerska såsom yrke, dock inför hennes energi och affärsböcker måste ge med sig. Sedan dess har Margarete Bornstein hunnit med att lotsa ungefär aderton tusen mer eller mindre förälskade in i äktenskapets

hamn, hon har blivit en av Berlins mest kända personligheter, åtnjuter lika gott anseende som vilken annan framstående affärskvinna som helst och är känd långt utom Tysklands gränser.

Hennes verksamhet — hon tycker ej om att kalla den affär — går inte heller av för hackor och vägen från ett par små rum vid en

de sju sekreterarna ta emot innan man, efter lång väntan, får komma in i det allra heligaste, Margarete Bornsteins stora mottagningsrum, där man, trots att telefonen ouppörligt ringer och nya besökande anmälas, har en känsla av att vara tusen mil borta från Berlins jäktande liv hos en klok, knipslug gammal tant, som så innerligt gärna vill gifta bort alla sina niécer och nevöer, men som också strängt håller på att kaka skall söka maka. Här äga de första konsultationerna rum, såvida fru Bornstein ej

En äktenskapsförmedlerska, officiell, magnifik och klippt efter stora mått finns i Berlin och denna originella dam i detta originella yrke skildras här livligt och målade av skriftställarinnan Gerda Marcus.

De unga tu sammanföras på té hos fru Bornstein. Binder, Berlin, foto.

gränd i närheten av Alexanderplatz, som sannerligen ej kan kallas mondän, till »Villa Margarete» i Grunewald har tydligen ej varit någon sinekur. Men nu är ramen kring den korpulenta lilla damen precis som på en film, iscensatt av en skicklig regissör.

Mörkrött vinlöv täcker hela fasaden ända upp till taket, orden »Villa Margarete» lysa klara bland vinet, villan ligger en god bit från Stadtbahn, spårvagn och den stora stråkvägen, ingången inkilad mellan gamla träd. Allt diskret, förnämt, avsett för rikt och fint folk, som har egna biler och ej tycker om att skriva populasen på näsan vad de ta sig för. I hallen en massa dörrar till skilda väntrum för herrar och damer, till små och stora salonger och kabinett. En nätt kammarjungfru och en av

av olika skäl besöker klienterna och deras anförvanter i hemmen eller sammanträffar med dem på resor. Ty den som skall hinna med att stifta nio tusen äktenskap får ej vara allt för bunden av tid och rum och ej rädd för besvär. En modern äktenskapsförmedlerskas dag består sannerligen av annat än att sitta vid kaffebordet och sladdra. Så här ser dagsschemat ut.

— Före klockan nio måste jag börja se igenom de ända till 500 brev jag dagligen får, berättar fru Bornstein. Men jag besvarar blott dem, som ge mig intryck av att de verkligen kunna leda till affär. De andra hamna ögonblickligen i papperskorpen. Minst till klockan elva dikterar jag brev för min dotter eller mina sekreterare, så far jag ut i min automobil på allehanda besök. Mellan elva och ett tar jag emot

Kobbs Théer äro sedan 100 år tillbaka kända och erkända som de förnämsta och drickas därför av alla verkliga thévänner.

Begär därför alltid **Kobbs Thé**

här hemma och så äter jag och tar mig en liten lur, ty eftermiddagen och kvällen äro ansträngande. Klockan tre börjar min mottagning igen, från fem har jag ettdera skyddslingar här på te, på en liten enkel supé, för klienter tillsammans på restauranter, är bortbjuden eller går på teatern. Förr i världen hade jag stora soaréer och baler, som hela Berlin talade om. Men det var ingen idé med det. Alltid var det någon dam, som var vackrare, rikare eller chicare än de andra. Så störtade sig herrarna över henne och det hade ju varken de andra gästerna eller jag något nöje av.

Förresten ha tiderna förändrats och äktenskapen med dem. Nu gifter man sig på mycket allvarigare och solidare grunder än en halförälskelse och mina klienter lära mycket bättre känna varandra vid en lugn pratstund här hos mig, en supé i en liten restaurang eller på en utflykt. Och uppstår bara en fast sympati, kommer kärleken oftast ganska snart. För sympati måste vara med i spelet. Annars blir ingen av parterna nöjda, varken de som gifta sig eller jag. Och bara för att få min provision gifter jag inte ihop folk. Det kunna vanliga giftermålsbyråer eller advokater göra, men inte jag, fru Margarete Bornstein! Sådant hämnar sig i längden och det behöves mer än ett klart huvud till att gifta bort folk. Det behöves diplomatisk begåvning, hjärta och moderlighet. Och tro mig, det är inte så lätt att sköta en sådan här verksamhet. Folk vet ju aldrig vad de vill. Ätminstone inte herrarna! Här kommer en herre och bedyrar, att han bara vill gifta sig med en rik, mondän brunett, som är tränad i all slags sport och som kan göra les honneurs i hans hus, utan att han behöver blanda sig det minsta i den saken. När jag har talat med honom en halvtimme, har jag alldeles klart för mig, att han aldrig skulle bli lycklig annat än med en ung oerfaren liten blondin, som han kan få beskydda och uppfostra på alla sätt. Jag föreställer honom för en liten fattig men älsklig flicka av utmärkt familj, ett barn, som aldrig varit med i stora världen, men som är mjuk och bildbar som ett vax. Efter en månad äro de gifta och vartenda år får jag en stor blomsteruppsats på deras bröllopsdag. Dammerna är det i allmänhet mer ord och besked med och med dem kan man också tala mer öppet. Männerna måste alltid tro, att det blir precis som de tänkt sig, fast det ofta blir tvärtemot.

Vår förmodan att varje man i våra dagars Tyskland, som ville gifta sig, med lätthet kunde få tio flickor på vart finger, krossar fru Bornstein fullständigt.

— Männerna ha inte tid att skaffa sig hustrur nu för tiden. De arbeta dagen i ända, orka inte springa på visiter på söndagarna, på baler och tillställningar på kvällarna och vilja förresten lära känna sin tillkommande grundligare än de få tillfälle till vid mondäna tillställningar. Därför komma de till mig, rådgöra med mig och låta mig så att säga göra förarbetet. Och nu för tiden blir ingen ung spoling gift med en rik flicka, därför att han har en titel eller

en uniform. Vad kan ni, är min första fråga till unga adelsmän, när de komma hit och tro att miljonärskor skola falla dem om halsen för deras vackra ögons och titels skull. Kunna de intet, säger jag: Lär er ett yrke och kom igen sedan. Ha de så lärt sig något förnuftigt, kan man alltid gifta in dem i en affär, en automobilfabrik eller någon annan bransch, där de verkligen kunna göra nytta för sig. Och förresten finns det så många män, som ej ha tillfälle att träffa passande partier. Här har jag en rik tysk plantageägare på Kuba, som absolut vill gifta sig med en tyska, en tysk-amerikan, som blivit miljonär och bara vill ha en flicka från Sydtyskland, en engelsk godsägare, som är änkring och behöver en tysk mor för sina fyra barn därför att hans första fru var tyska, ett kommerseråd som vill gifta om sig, men först måste bli av med sin giftasvuxna dotter och en hel massa män, som genom kriget blivit slagna ur sin bana och nu ej kunna finna vägen tillbaka igen. De komma alla till mig eller skriva från världens alla hörn och kanter. Så gör jag dem förslag, visar fotografier ibland, men för helst genast ihop dem med den dam, jag tycker skulle passa, eller arrangerar så att parterna komma i brevväxling med varandra. Eller också far jag till en av de mondäna badorterna, slår mig ner i det finaste hotellet, skriver in mig med hela mitt namn, fru Margarete Bornstein, och så komma klienterna till mig, ofta långväga ifrån. En liten utfärd med en motorbåt, ett besök i en närbelägen stad under mitt beskydd, en månskenspromenad och så är början gjord. Oftast väljer jag rätt, men det kan ju också hända att det tar lång tid, innan den verkligt lyckliga lösningen hittas.

Förresten är det minst lika viktigt att skilja äktenskap, som att stifta dem. Och varför skola människor, som äro olyckligt gifta, ej skiljas? Här ha vi en man, som älskar en annan än hustrun. Hon vill ej skiljas. Han kommer till mig och klagar sin nöd. Jag har en klient som precis skulle passa för frun. Med hjälp av en gemensam väninna för jag ihop min kandidat med frun. De bli kära i varandra och det dröjer inte länge förrän vi ha två lyckliga äkten-

skap i stället för ett olyckligt. En ung flicka har förälskat sig i en vacker odåga. Pappan ber om råd. Jag presenterar en annan ung man, som verkligen är som klippt och skuren för flickan och det dröjer inte länge, innan hennes glödande kärlek till den förste överflyttas på den andra friaren. Ja, så arrangerar jag på bästa sätt för mina klienter och reder ofta upp deras bekymmer radikalt och effektivt nästan utan att de veta ordet av hur det gick till.

Någon billig historia är det i alla fall ej att bli bortgift av fru Margarete Bornstein. Trehundra mark är det minimibelopp, som skall erläggas i förskott för hennes kostnader, men ibland fordrar hon ända upp till tusen mark, beroende på om hon måste göra resor och dylikt för uppdraget. Och så två procent — på hemgiften?

— Nej då, hemgift i reda pengar är omodernt. Numera har en dam sina pengar i papper, en affär, ett hus, en fabrik eller i juveler. Det är den säkraste kapitalplaceringen. Och provisionen beräknas på hela hennes förmögenhet, juvelerna inberäknade. Men honoraret växlar också efter omständigheterna.

— Nyligen gifte jag bort en ung miljonärska. Det var litet svårt att få henne bortgift för att — Tja...! Hennes pappa betalade mig fem tusen och den unge mannen tjugo. Men det var som sagt ett något knepiggt fall.

Med mindre affärer än några hundratusen eller en halv miljon sysselsätter sig fru Bornstein inte gärna och har den kvinnliga parten inga pengar, får den manliga betala så mycket mer i stället. Hon måste också ha en bred marginal, ty mannen smita litet emellanåt från sina betalningsskyldigheter och på laglig väg kunna de ej indrivas. Dammerna äro mycket reellare i den saken också, förklarar fru Bornstein, och mycket finkänsligare. Finkänslighet är ett av de första villkoren i min verksamhet. När jag sätter mig i min automobil, är på resor eller på alla större premiärer, ser jag intet, känner ingen och vet intet, trots att jag ofta är omgiven av par, som jag gift ihop eller som just hålla på att förälska sig i varandra. Jag hälsar ej på någon först och vilja de ej känna igen mig, är jag blind och döv. Fast hela Berlin och halva kontinenten känner nog igen mig. Mina två röda rosor och min käpp, som heller aldrig lämnar mig, fast jag mycket väl kunde gå utan den, glömmar man nog inte så lätt. Och jag har inte för inte haft giftermålsbyrå i 31 år och stiftat över nio tusen äktenskap.

Med en kunglig gest och ett ögonblicks tystnad, så som jag föreställer mig att en drottning skulle bete sig, då hon anser audiensen ha varat länge nog, låter fru Margarete Bornstein mig förstå att hennes tid är dyrbar. Utanför villan står en hel rad automobiler och jag tycker mig se den putslustiga lilla Amor titta fram mellan det blodröda vinlövet medan den bevingade Merkur storskrattande svävar över »Villa Margaretes» vindflöjel.

GERDA MARCUS.

Fru Bornstein vid pianot. Binder, Berlin, foto.

T W I L F I T

Nybrogatan 11 - Tel. 758 53, 758 54.
Nyheter inkomma dagligen.

Stockholms största specialaffär
i KORSETTER, CORSELETTER, UNDERKLADER,
STRUMPOR OCH HANDSKAR

V Ä G V I S A R E O C H U T T O L K A R E

NÅGRA NYA BÖCKER.

»GUD ÄLSKAR EN GLAD GIVARE», d. v. s. en som i sitt hjärta älskar att ge sig själv till andra. Det är detta ord som föresvävat Lydia Wahlström, då hon kallat sin senaste bok *Glada givare* (Norstedt & Söners förlag). Men hon borde också sagt något om mottagaren, som öppnar sitt väsen för gåvan som en blomkalk för solen.

Lydia Wahlström har i sällsynt grad haft förmåga att anamma vad som givits. Som den kulturpersonlighet hon är väljer hon ut en rad märkliga gestalter från de senaste fyrtio åren och visar deras inflytande på svenskt nutidsliv. Man får en förnimmelse av andlig rikedom, då man läser hennes bok. Skall man söka ett sammanhållande drag hos alla de personligheter, som författarinnan betygar sin tacksamhet, passar ordet kämpande idealitet kanske bäst. Det är i varje särskilt fall en stridsman hon sökt skildra från Viktor Rydberg till Nathan Söderblom, från Ellen Key till Anna Lenah Elgström. Gestalterna framstå i ljus och skugga, även åt forna »fiender», som Ellen Key skipas rättvisa.

Boken inledes med en studie över Viktor Rydberg. Författarinnan har i detta fall haft förmånen att som ung student få omedelbara intryck av Viktor Rydberg, även om hon inte känt honom personligen och mött honom som akademisk lärare. När 100-års minnet av hans födelse nyligen firades och omskrevs, upplät sig för henne ett perspektiv, där bilden av skalden och tänkaren framträdde fördjupad och förklarad, men med väsentligt samma drag, som hon själv en gång som ung förlänat honom. Förf. understryker här, vad som också kommit fram i den nuvarande generationens Rydbergsuppfattning, att »Rydberg aldrig avsvor sin kärlek till hellenismen, om han också till sist därmed sökte förena den kristna mystik, som alltid funnits i hans undermedvetna och en gång i Singoalla fått bryta fram i dikt på ett mycket tidigt stadium.»

Lydia Wahlström berör också Rydbergs starka sociala patos, som sprang fram ur hans liberalism och som fått ett fullödigt poetiskt uttryck både i *Grottesången* och i *Lukanos marterad*. Detta fint utformade Rydbergporträtt, som vill ge rättvisa åt den store mannens mänskliga drag, åt hans kampfyllda oroliga ungdomsår lika väl som åt den helleniska klarheten kring slutet, är ett av de tyngst vägande i samlingen. Rydbergs plats i den nya generationens liv kunde denna essay också kallas och motiveringen för att han alltjämt lever för de unga är helt övertygande.

Den nästa uppsatsen i samlingen, porträttet av Harald Hjärne, har inte bara i tacksamheten mot läraren och ledaren sitt berättigande. »Tiden har flugit raskt undan på sina amerikanska maskiner, konstaterar Lydia Wahlström med illa dold ironi, men »utvecklingen av fortskaffningsmedel och belysningseffekter behöver icke vara gynnsam för den andliga förfiningen». Hjärnes andligt högresta gestalt var just en exponent för denna förfining och hans »förtröstansfulla skepticism» — hans eget ord — som historiker satte djupa spår i hans lärjungars intellekt. Men det var inte bara intellektet hos lärjungarna Hjärne nådde, han hade en inre eld, som tände och det var den, som gav hans personlighet dess inflytande på samma gång som dess tragik.

Det är kanske endast en händelse, att

Lydia Wahlström och Gurli Hertzman-Ericson, vilka båda utgivit nya böcker till jul, recenseras här nedan.

essayn om Harald Hjärne följes av Ellen Key-porträttet i Lydia Wahlströms bok. »Minnen kring Ellen Key» lyder titeln, men det kunde lika gärna stå *Rättvisa åt Ellen Key*. Det är en f. d. »fiende», som fört pennan i den mening att Lydia Wahlström som ung akademisk medborgare offentligt och eftertryckligt opponerade mot Ellen Keys stridsskrift *Missbrukad kvinnokraft*. Men även här har tiden flugit på sina amerikanska maskiner. Tjugu år senare finna de båda »fienderna» varandra i vad som för dem båda var gemensamt: kampen för personlighetens frigörelse. Ellen Keys förkunnelse var ju, att den mest svårlösta kvinnofrågan begynner med de erotiska problemen och däri måste även de s. k. kvinnosakskvinnorna ge henne rätt.

Lydia Wahlström har insatt Ellen Key på hennes plats i utvecklingen, då hon framhåller hur stor betydelse hon haft ute i världen. Hennes predikan om frigörelse fann särskilt ett gensvar i Tyskland. »Tyskarna kände igen sig själva, säger förf. både förkunnartonen, idealiteten, poesien och naiviteten, som alltför mycket njuter av ordens glittrande kaskader.» Men av detta citat får man inte förhastat draga den slutsatsen, att Ellen Key skulle behandlas med ringaktning av Lydia Wahlström. Över det som skilde dem åt låg förståelsen och aktningen för varandra som personlighet och det är den som lyser igenom i Ellen Keystudien.

»Helighet är livet självt i överensstämmelse med livets innersta lag», dessa ord äro av Natanael Beskow, som också blivit föremål för Lydia Wahlströms penna. Han är kanske den modernaste av alla de män och kvinnor, hon mött på vägen och som skänkt henne rika andliga gåvor. Särskilt uppehåller sig förf. vid Beskows inställning till arbetarrörelsen och visar det stränga

Ett vinterfeeri.

*Som av en trolldom fram för mitt öga
steg denna dagen, den tindrande höga.*

*Allting är vithet, allting är skärhet,
allting är fjärran, allting är närhet.*

*Snöblått och solmilt, sol utan gränser.
Ned från det blåa solkronan glänser.*

*Då — över glada klockspel, som klinga,
djupa ur fjärran dödslockor ringa.*

*Lyssnen I klockspel, någon skall fara
länggt bort i mörkret i dagen den klara.*

*Tonerna växa, falla och stiga,
tystna i livets rymder, som tiga.*

*Medan långt borta
i rymderna klara
drömmande, dröjande
genljuden svara.*

JOHANNES GILLBY.

sammanhanget i utvecklingen av hans kristendom.

Det skulle vara frestande att gå in på den uppsats, som handlar om Nathan Söderblom och den ekumeniska tanken och som är full av personliga upplevelser från ungdomsåren i Uppsala. Men vi hänvisa till boken och gå vidare.

Den sista tredjedelen av den upptages av kvinnogestalter. Det är kvinnor, som leva och verka mitt ibland oss och deras läggning, liksom deras verk är mycket olika. Emilia Fogelklou representerar tänkaren. För helt kort tid sedan skildrade Lydia Wahlström hennes gärning i våra spalter och därför kunna vi här förbigå porträttet.

Den nästa i raden är Ann Margret Holmgren. Och hennes porträtt är ett av de mest livfulla förf. givit oss. Hennes originella personlighet och starka sociala patos komma väl till sin rätt. Lydia Wahlström har också haft lyckan att följa henne genom åren under olika utvecklingsfaser i hennes rika, strävsamma liv.

Med Sigrid Leijonhufvud känner sig Lydia Wahlström förbunden både som vän och historiker. Traditionen och den förfinade kulturen med sina rotträdar i svenskt stormaktsliv har i denna personlighet fått en lycklig förening.

Sist i raden kommer Anna Lenah Elgström, som drager förf. till sig med sin rika och sammansatta personlighet. Lydia Wahlström har analyserat dess motsatser och funnit en syntes: barmhärtheten blir till sist det som är nerven både i hennes författarskap och hennes personlighet.

När man läser denna varmt personliga bok, tänker man på utsädet, som föll i den goda jorden och bar frukt tusenfalt.

*

Gurli Hertzman-Ericson har kallat sin nya novellsamling *Tom Carrell och andra* (Norstedt & Söners förlag). Tom Carrell har vid det här laget hunnit erövra många vänner ute i landet. Han börjar bli stor nu, är en yngling i målbrottet, med övergångsålderns glimtar av manlighet och återfall i barnslighet. Han har hunnit skriva sina första vers och bli besviken i sin första förälskelse. Och han står mellan Lena Invenius med hennes förstående moderskärlek och den gamla bittra fröken Tempelman, vilkens hjärta han hittat vägen till, fastän den var så undgängd och igenvuxen. Det är ett stycke frisk, träffsäker barnpsykologi som förf. här åstadkommit på sitt stillsamma sätt. Tom Carrell historierna äro bokens kärna, av de andra kommer man nog att minnas en del såsom Jesusbarnet, med historien om dalabonden, vilkens hårdhet smälter inför dotterns barn. De äro alla skrivna med den varsamma fina iakttagelse, som utmärker förf. och i vilken man spårar inflytande från samtida engelsk diktning. Jämvikten och den lidelsefria tonen, som döljer mycken ömhet, är helt engelsk och även förmågan av psykologisk skarpblick har något av anglosaxiskt arv.

Boken ger god behållning, man har alltid en viss trygghetskänsla inför en volym av Gurli Hertzman-Ericson, hon står rent yrkesmässigt högt och har alltid en viss värme att skänka läsaren.

ELISABETH KREY-LANGE.

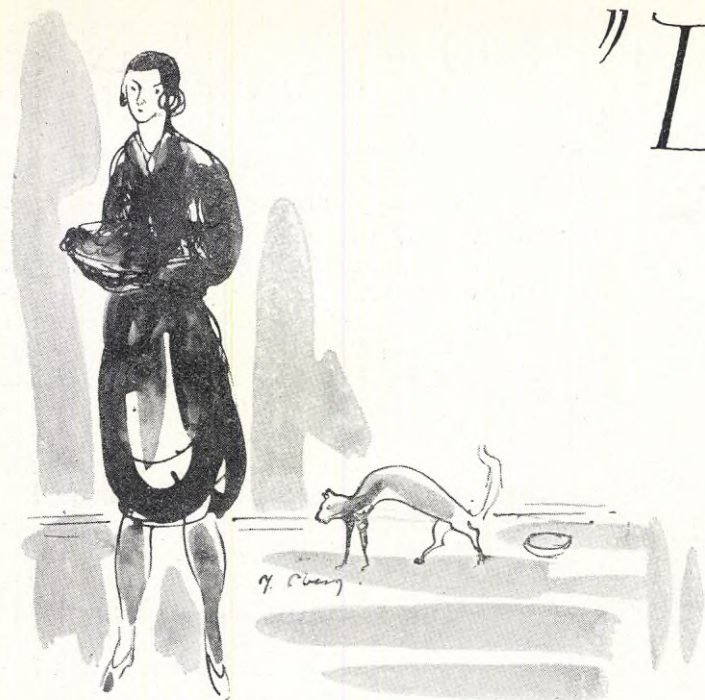

”DAGGAN”

ETT PORTRÄTT

av

MARTIN KOCH

Denna gång har författaren Martin Koch intervjuat hemska husassistent och presenterar ett intressant porträtt av en arbetande, bildningstörstande kvinna (av en typ, som kanske trots alla olycksrapporter inte är alldeles ovanlig i Sverige, framför allt inte på landsbygden).

— NU VILL JAG TALA VID »DAGGAN», den långa, magra smålandstösen med de fasta arbetshänderna och de svärmiskt stora, bruna ögonen — nej, låt den stora, blåa hushållsrocken vara! Nog kan Daggan svara i arbetskläder! Vilket är huvudsaken i Daggans liv?

— Plikttröhet — tror jag — om jag får säga så? Jag vill åtminstone vara pliktrogen. — Och så får jag ofta höra att jag är svärmisk.

— Berätta lite om skolan!

— Jag har gått i folkskola och i kommunal mellanskola — jag har gått igenom småskoleseminarium och blev godkänd — jag fick överbetyg i en del ämnen och AB i psykologi — men i undervisningsskicklighet fick jag för lågt betyg. Jag söker nog fortfarande plats som lärarinna, fast inte tror jag mycket på det — och helst vill jag nog hålla på med husligt arbete.

— Studier har man alltid nytta av, åtminstone för egen del. Fast det tror man kanske inte, när man är 24 år gammal. Och även i husligt arbete kan det vara behagligt, om tankarna räcka till även för sådant, som ligger utanför köket. — En lärarinna i Sverige måste visst tro på den evangelisk-lutherska läran?

— Jag kan bara säga, att jag tror blint på ödet! Att det finns en makt som styr — en god makt — det tror jag. Kristendomen — Kristus —? Nej! Jag tror, att han var en människa!

— Har Daggan bildat sig någon mening om hur män och kvinnor ska vara?

— En man ska vara modig. Intelligens är inte precis nödvändig. Men han ska vara en kraftnatur — och han ska vara rättrådig! Man ska kunna tro på honom och lita på honom! Och en kvinna ska först och främst vara huslig — annars är hon väl inte någon riktig kvinna? Och så ska hon vara god — och rättvis!

— Och om Daggan finge välja sig en liten privat talang — vad skulle det bli —?

— Jag ville kunna spela — gärna piano, men helst fiol — så där riktigt vackert.

— För att drunkna i ett hav av svärmeri —! Låt oss hålla fast vid verkligheten. Vilket fel är värst?

— Oärlighet!

— Och vilket fel är lättast att ursäktas?

— Häftighet —?

— Vad tycker Daggan är roligast att göra?

— Att läsa en verkligt bra bok — eller att sitta och njuta i en vacker omgivning — solnedgång eller soluppgång.

— Vi skulle ju inte svärma nu —? Hur är det med dans —?

— Nej! Men händarbete!

— Och vilket arbete är roligast?

— Allt husligt arbete. Helst att laga mat, förstås — att göra så där riktigt goda smårätter — att ha hand om mat och ordna med mat. Det intressantaste är, att inte ha så mycket att röra sig med, men ändå få någonting av det — och att få det att gå ihop. Att ha mycket att röra sig med — det är inte intressant.

— Avis rarissima!

— Vad betyder det?

— Det är en saga — en saga om en ung flicka, som av en god fé fick i faderns gåva ett helt stort paket med sunt förnuft — mitt i allt svärmeriet! Men vad skulle Daggan önska sig — om man skulle önska —?

— Att min mamma finge en tryggad ålderdom! Och att jag finge en plats på landet som lärarinna — inte för långt borta från folk. Och så skulle jag gärna vilja ha något allvarligt arbete i någon ideell förening — att få arbeta med sådant —

— Det är väl inte så omöjligt?

— Jo, det är det! Jag är väl inte så där duktig —

— Skulle Daggan anse, att det vore livets högsta lycka?

— Lycka —? det har jag redan fått så mycket av — det är att vara frisk och att ha ett arbete. — Jag har aldrig varit sjuk någon gång — och jag har alltid träffat goda människor.

— Vad skulle då vara den värsta olyckan?

— Att bli sjuk och alldeles oförmögen att hjälpa mig själv.

— Det är gott virke i smålandstöserna, kan höras! Var ville Daggan helst bo?

— I Hedemora. Jag tycker allt om Hedemora — fast jag ville nog resa också lite grand!

— Nå — får man veta lite om Daggans val av musik?

— Herr Kochs visor — Bellman — och Geijers visor. Och så Schubert och Beethoven — och Händels »Largo»! Och valsen i »Faust»! Och alla Strauss-valser.

— Mest borgerlig idyll, alltså! Och så Beethoven! Jag är rädd, att han i den omgivningen skulle verka som en orkan i ett handfat! Nå — bildkonst?

— Det förstår jag inte alls.

— Verkligen —? Jag har sett Daggan dekorera — och så vitt jag förstår, är Daggan född med ett färgsinne, som går vida

över det mesta artisteri jag sett i min dar! Och Daggan förstår inte bildkonst?

— Inte ett spår! Men jag tycker om att dekorera, sätta ihop färger — och så där.

— Vilka böcker ska stå i Daggans privata hylla?

— Levertin tycker jag hemska mycket om! Heidenstam delvis, han är rätt bra. Strindberg tycker jag inte alls om. Men Viktor Rydberg är allt stilig! Och Ingmarssönerna av Selma Lagerlöf!

— Hur är det med teatern?

— Det känner jag så lite till — har aldrig sett något särskilt värdefullt.

— Vi ska tala om stora män och kvinnor i stället —

— Jag känner inte till de utländska. I Sverige tycker jag bäst om Linné — och Karl XII — och Fredrika Bremer!

— Samlingen förefaller en smula bisarr — men det ligger något i't! Nå — diktens hjältefigurer?

— Döbeln vid Juutas först och främst! Hjältinnor — jag vet inte precis —

— Men vackra namn kan Daggan säkert säga?

— Thorbjörn — Thomas — Gertrud — Maria — Elisabeth — Hedvig — Helena.

— Och särskilt vackra färger?

— Svart och lila! Bordeaux-rött — och så en brun färg — jag vet inte vad den heter — kastanjebrunt?

— Blommor?

— Röda nejlikor — alla slags rosor — och violer.

— Det skär mig i hjärtat, att inte Daggan har blivit dekoratör! Nå — har Daggan några politiska ideal?

— Svårt att säga — jo! att det socialdemokratiska partiet blir starkt — och att ungdomsklubbarna få präktiga ledare. Men för resten bryr jag mig inte om politik.

— Skönt! Men sociala ideal —?

— Att Sverige ska vara ett starkt och fritt land —

— Låt höra vilken årstid Daggan väljer?

— En tidig sommarmorgon — dag i gräset — himlen klart blå! Ute vid havet, förstås! Men jag tycker också om höstdagar — när träden äro fulla av gula löv i solskenet.

— Nej, vi måste tillbaka till verkligheten igen! Mat, flicka lilla!

— All mat — utom ärter och fläsk! Jag är en riktig matgud, förresten. Madeira tycker jag mycket om — men det kanske man inte får säga?

— Åjo — för en gångs skull! Men vi ska bara tala om ett enda litet glas — och så ska vi sluta med ett motto för Daggans liv —

— Då vill jag ha det här:

Vad rätt du tänkt, vad du i kärlek vill, vad skönt du drömt kan ej av tiden härjas, det är en skörd, som undan honom bärgas, ty den hör evighetens rike till!

Ill. J. Öberg.

MARTIN KOCH.

VIOLINISTERNAS DROTTNING

CECILIA HANSEN SOM BLIVIT DEN STOCKHOLMSKA MUSIKPUBLIKENS FAVORIT.

EN SMÅRT ELEGANT BLONDIN med den skära hy och de klara ögon, som anses känneteckna nordiska kvinnor, kommer emot oss med ett älskvärt leende.

Men riktigt nordisk ser hon ändå inte ut trots sitt namn Cecilia Hansen, det är något i uttrycket, som verkar främmande. Detta nordiska namn har lyst från affischer i Stockholm lika väl som i Tokio, i Berlin och Paris lika väl som i San Francisko och Manila. Inte förgäves uppkallades hon efter musikens helgon, den fromma patricierdamen, som hänförde de första kristna med sitt spel. Hänförda kritiker — även kritiker kunna gripas av hänförelse — ha korat henne till violinisternas drottning. De jämföra hennes ton med Kreislers, varken mer eller mindre.

Det är två år sen hon fullständigt erövrade Stockholm och för att befästa sin seger har hon nu i dagarna kommit tillbaka för att också spela i »andra svenska städer», som hon säger. Fru Hansen kommer hit direkt från Indien och när man som hon bollat med jordklotet, är ju inte Uppsala och Norrköping eller ens Göteborg och Malmö någonting att räkna med.

Det mjuka draget i hennes fylliga ansikte och något över ögonen bekräftar intrycket av främmande, från den nordiska typen avvikande härstamning. Det är det ryska inslaget, som gör sig gällande.

Enkelt och trohjärtat berättar Cecilia Hansen om sitt liv. Man glömmer för det okonstlade i hennes ord, att det är en världsberömdhet man har framför sig.

— Jag föddes i Donkosackernas land, säger hon. Där är mitt fädernesland. En mycket framstående författare, som jag nyligen läst, förfäktar den satsen, att människan blir till ett med det land där hon är född och växer upp. Föräldrarnas nationalitet betyder inte så mycket som omgivningen och de starka intrycken därifrån i barndomen.

Min far var dansk och hade som musiklärare kommit till Ryssland. Han var elev till Liszt. Men man kan inte säga, att jag tillhör en musikerfamilj. Min mor saknade alldeles öra för musik, ja, absolut hopplöst. Då hon var nygift, försökte min far lära henne spela piano, men uppgav snart försöket.

Då hade han mera framgång med mig. Jag spelade piano redan som fyraåring. Det var inget tvivel om min musikbegåvning. Min far ledde mina studier och var mycket noga med att jag inte skulle bli överansträngd. Det fick inte bli någon drivhusodling av underbarn, som sedan kunde stanna av i växten.

När jag var sju år utbyttes pianot mot fiolen. Vid fjorton år gav jag min första egna konsert. Som elev vid konservatoriet i dåvarande Petrograd hade jag uppträtt många gånger på konserter förut, men detta var min första självständiga.

— Om jag slog igenom redan vid första gången jag framträdde. Jo, det skulle man nog kunna säga, svarar fru Hansen så likgiltigt som om det vore en självklar sak. Publiken kände mig från mina solistupp-

Cecilia Hansen. Jan de Meyere, foto.

Cecilia Hansen är en ung violinist, som lagt Stockholm för sina fötter och då hon nu för andra gången spelar i Sverige och åtnjuter samma popularitet som förut ha vi trott, att hennes intagande person och underbara öden kunde intressera våra läsare.

trädanden, så att framgången kom inte som en överraskning för mig.

Denna konstnärsvägar, som började ljus och lugn och tycktes alldeles tillrättalagd, kom att beskriva en oväntad kurva på grund av revolutionen.

“System.”

Med händer trots mödorna mjuka
och ögon likt stjärnor, som tindra
av godhet, du går bland de sjuka
att hjälpa och trösta och lindra.

Hur fick du, o syster, den gåvan
bland ytliga, själviska, kalla,
om icke den kommit från ovan —
att glömma dig själv för oss alla?

Där växa på himmelska ängder,
jag anar, de vitaste liljor
bland ljusviga blomster i mängder,
som varda till offrande viljor.

Längs vägar så steniga, tomma på fröjd
för de svaga på färden,
barmhärtighet är som en blomma —
den fagrade blomman i världen.

TULLIA LJUNGH.

Cecilia Hansen hade gift sig ung med en musiker professor Sakharoff, en framstående pianist, som också låtit höra sig i Stockholm. Han var vid tiden för giftermålet professor vid konservatoriet i Petrograd.

— Vi höllo ut i Ryssland till 1921, berättar fru Hansen vidare. Då gick det inte längre. Under bolsjevikväldet hade jag spelat mycket och ofta, vi måste ju leva. Men det var inte på konserter i vanlig mening. För propagandas skull anordnade myndigheterna i Petrograd föredrag. Men de voro mycket litet uppskattade. Då hittade man på en ny form: först en konsert och så föredraget.

Under mycket svåra och farliga former försiggick vår flykt från Petrograd. Det var en septembernatt. Vi hade lyckats få en båt och gävo oss av med den ut på Finska viken. Det var min man och jag och vårt lilla barn, som var två år och min mor. Det var så lugnt att vi kunde inte hissa segel utan måste bytas av och ro. Färden till närmaste säkra plats, som beräknats taga två timmar tog i stället tolv. Den farligaste passagen var förbi Kronstadt, där vi kunde riskera upptäckt vilken stund som helst. Om de bara riktat en strålkastare mot oss, hade vi varit förlorade.

Men allt gick lyckligt. I Finland var jag känd sedan föregående besök, då jag givit konserter.

— Och sedan?

— Ja sedan, säger fru Hansen fortfarande med samma oberördhet som om hon talade om novembervädret. Sedan har det varit konserter och resor och inbjudan till konserter litet varstans i världen. Amerika tyckte jag inte alls om första gången jag var där. Men nu är jag fascinerad av det. I synnerhet av Kalifornien. Men det intressantaste av allt är att komma till Japan och Kina och den bortre Orienten över huvudet. I Japan har man mycken förståelse för europeisk musik och studerar numera efter europeiska metoder.

Fru Hansens man, professor Sakharoff, har kallats till konservatoriet i Tokio på två år som dess föreståndare, så att nu kommer väl japansk musik att europiseras än mer än förut.

Den inhemska japanska musiken intresserar fru Hansen mycket. Som det mesta av allt orientaliskt bygger den på den mänskliga rösten; stränginstrumenten och trumman, som är ett högt älskat uttrycksmedel, äro endast ackompanjemang till sångstämman. Men mest intresserar sig fru Hansen för Javas musik. Hon har naturligtvis också varit där och givit konserter. De javanesiska sångerna ha en underbar tjusning, de äro alldeles betagande — och obeskrivbara. Inte heller kunna de transkriberas till våra instrument.

Fru Hansens egna favoriter bland musikens mästare äro klassikerna i stor utsträckning och de moderna. Det finns för resten inte mycket skrivet för fiol.

— Men de där mitt emellan klassikerna och de nu levande, säger fru Hansen och gör en liten min, dem tycker jag uppriktigt sagt inte så mycket om.

ETH. K.

EN KONSTNÄRINNA OCH ETT KONSTNÄRSHEM

SVENSKAN SOM SKÖRDADE LAGRAR I PARIS.

Skulptur av Agnes de Frumerie.

NAMNET AGNES KJELLBERG DE Frumerie är väl känt för oss svenskar, även om dess bärarinna under en följd av år varit bosatt i utlandet. Det är ett namn med europeisk berömmelse. Upprepade gånger ha vi i pressen mött uppgifter om Agnes de Frumeries segrar och känt stolthet och glädje över vår landsmaninna, som alltid fört sitt lands runor med den äran. Skulpttris, målarinna, keramik, konstindustriell modellör, författarinna — alla dessa titlar gör hon skäl för.

Att börja med några data och andra uppgifter om henne själv. Agnes de Frumerie föddes den 20 november 1869 i Skövde, dotter till lantbruksingenjören Axel Kjellberg och hans maka Sofia Elisabeth Kjellberg. Elev vid Fria konsternas Akademi 1886. Hertiglig medalj för statyn »Maj» 1889 och året därpå Kungl. medalj för »Scen från syndafloden». För sedan till Berlin, där hon studerade vidare för professor Lessing, åren 1892—96 innehade hon statens stipendium och for till Paris. Erövrade under denna tid mention honorable aux Artistes Français för statyn »Alma» och fick senare Palmes Académiques samt blev Officier de l'Instruction publique. Porträttbyster i brons och marmor. Marmor- och bronsstatyetter samt grupper för privatsamlingar till England och Amerika. Keramik för Ryssland, Schweiz, Frankrike, Österrike. Franska staten inköpte gruppen »Poésie et Musique». Första pris vid »l'Union des femmes peintres et sculpteurs», medalj vid flera utställningar i franska provinsen o. s. v.

Ovanstående är att betrakta allenast som en axplockning ur meritlistan. Ett upp-

Skulptur av Agnes de Frumerie.

räkande av hennes verk skulle föra alltför långt. Impressionist och realist har konstnärinnan bibehållit hela sin omedelbara friskhet och individualitet i allt hon kommit sina händer vid. Det är numera nästan banalt att tala om »unga 60-åringar», men i detta fall torde det vara oundvikligt. Agnes de Frumerie står i sin fulla kraft och sprudlande arbetslust och är ung. Hon lever ett intensivt arbetsliv i sitt förtjusande hem Åsaberget vid Hindås, dit hon och hennes make, med dr G. de Frumerie för sex år sedan flyttat sina penater, då längtan efter fosterjorden efter 36 års vistelse i Frankrike omsider blev dem för stark.

Åsaberget är fyllt av konst och konstdyrkan. De flesta av husfruns verk förekomma här i skiss. Man smälter inte på en gång de mängder av skönhetsvärden, som hopats på denna plats, de äro av alltför skiftande natur. Monumentala statyer och porträttbyster, lätta figuriner och roligt realistiska grupper. Från världskriget har en serie motiv hämtats. De bära vittnesbörd om den upprörda tid, som givit konstnärinnan impulsen.

F. n. är Agnes de Frumerie helt och fullt upptagen av arbete med den utsökta konst, som nämnes glasemalj — påte de verre, känd redan av antikens romare, vilka emellertid togo hemligheten med till det stora okända. Vår tid känner endast ett antal av fem eller sex utövere av den förnäma glaskonsten, och alla hava de på egen hand experimenterat sig fram till fullödiga resultat. Agnes de Frumerie började syssla därmed 1921 i Paris, erhöi av den berömde Damouse råd angående formar och brännugnar och har sedan själv med otroligt arbete studerat emaljers smältbarhet i förhållande till olika slag av kristaller. I sin verkstad bland ugnar och

retorter arbetar hon med nästan ursinnig energi på framställandet av dessa subtila ting och gläder sig som ett barn åt ett lyckat resultat, som får uppväga många misslyckanden. Föremålen av glasemalj äro halvgenomskinliga i läckraste färger, med eller utan dekor. Särskilt förtjusande te

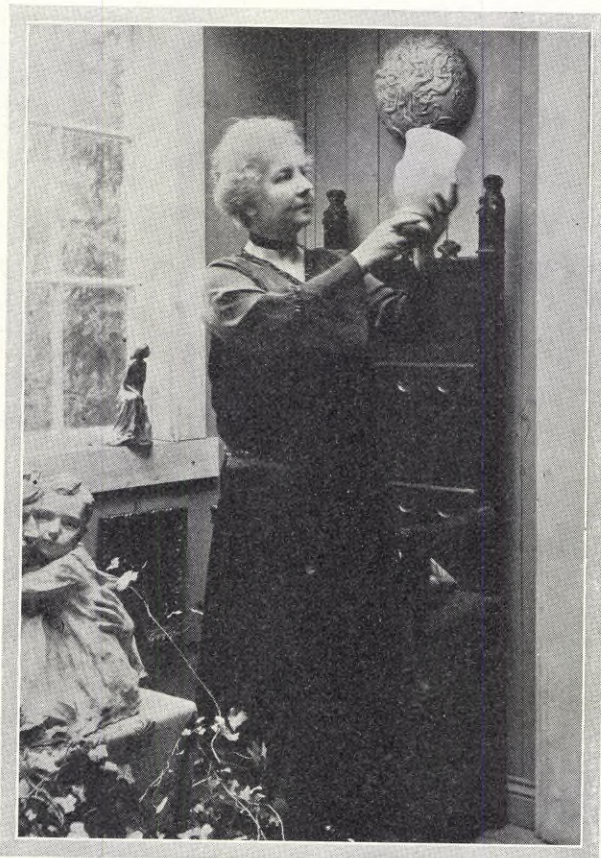
de sig, utsatta för artificiellt ljus och lämpa sig därför utmärkt för belysningsändamål, men äro alltför dyrbara att kunna industrialiseras. Konstarten i fråga måste givetvis tilltala en förfinad och kräsen konstnärnatur som Agnes de Frumerie och upptar största delen av hennes tid, söndagen möjligen undantagen. Gäster kunna då räkna med ett sammanträffande. Då slår man sig ner i matsalen med månghundraåriga möbler från Spanien och Bretagne, kring vilka fru de F. älskar att bygga upp en eller annan roman. De

bära nämligen spår av värjhugg och hava tvivelsutan varit med om åtskilliga fejder.

Vid vilostunderna är skämtet inte långt borta i detta hus. Gallisk esprit saknas ej, det flödar av historier från makarnas rika liv. Doktorn är ättling av markiserna de Frumerie, som under hugenottkrigen förföljdes och ruinerades av Ludvig XIV och sedan kommo över till Sverige med Louis de Geer. Då doktor de Frumerie på sin tid sökte och erhöi befatningen som professor i gymnastik vid sjukhusen i Paris, framställdes från franskt håll krav på hans franska medborgarskap. Vartill han skämtsamt replikerade, att det i så fall skulle ske under förutsättning, att franska staten återbördade vad Kung Sol en gång frånhänt hans anherrar. »Combien?» »Tja... 40 millioner så där.» Det vart inte vidare tal om medborgarskapet.

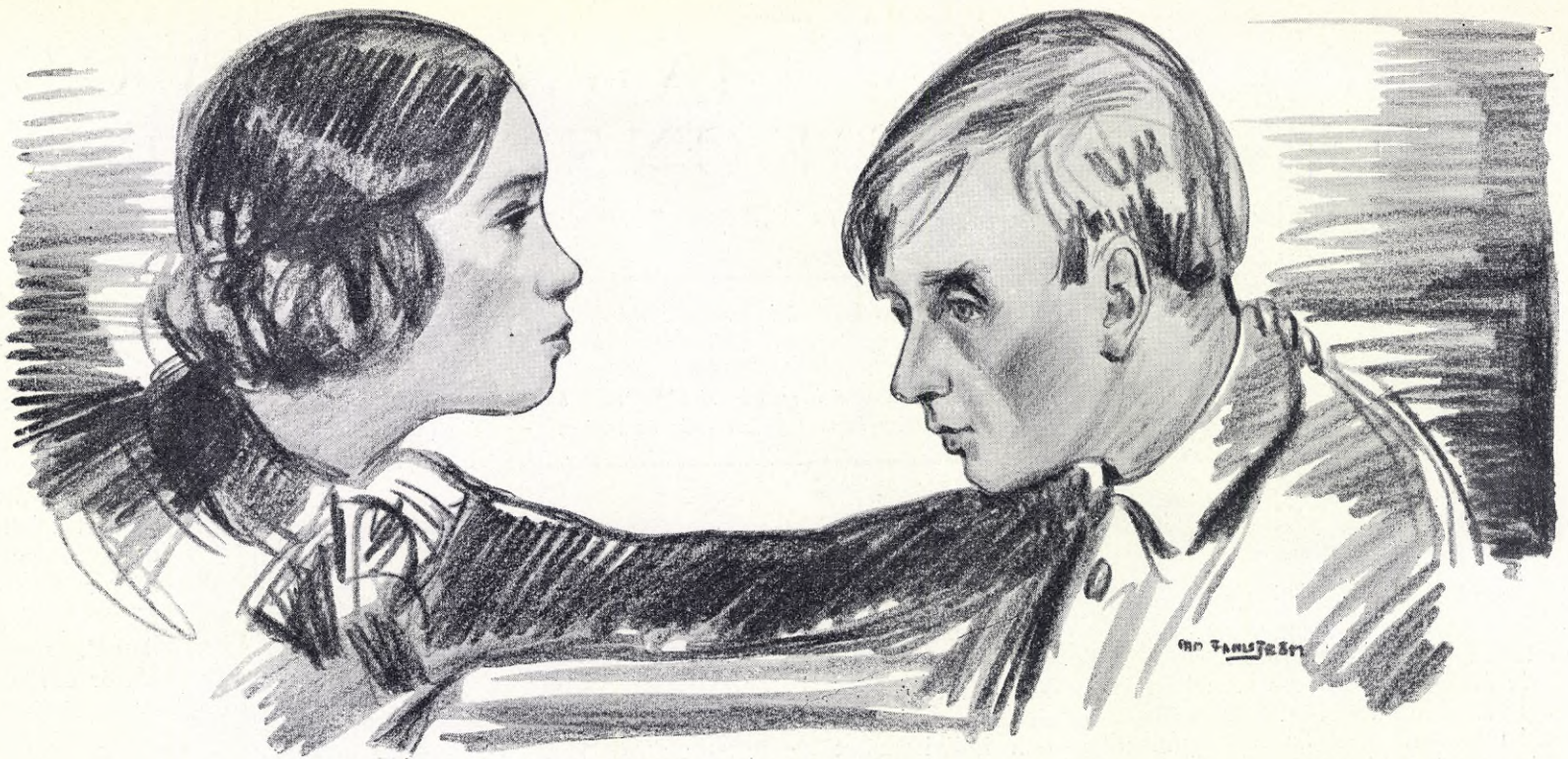
Atmosfären på Åsaberget är atmosfären i ett högt kultiverat, förfinat hem. Mot det dekadenta i livet och konsten står man här i harnesk. Hur skulle väl en natur som Agnes de Frumerie, skönhetsdyrkare och individualist, som hon är, kunna annat? Hon som högre än allt älskar arbetet, och för vilken vår tids »avsjälning», som det helt expressivt heter, är så främmande. Det är välgörande att möta en personlighet som Agnes de Frumerie, så mäktig entusiasm och indignation, så helt och ärligt sig själv.

ADA DAMM.

Agnes de Frumerie kontrollerar ett av sina nya glas.

M E D L I D A N D E

Av MAJ HIRDMAN

ANNA BODDE TILLSAMMANS MED sin moder och sin styvfar i en liten vit stuga vid stora landsvägen, som före motorismens tidevarv buktade sig som en jättelik orm mellan gruvstaden och bergslagens många gruvor. Den vita stugan låg vid foten av en backe mitt emellan tvenne stora orter, och blev sålunda genom sitt läge den osökta anledningen till ett angenämt viloställe för trötta vägfarande. Det var endast de granna herrskaps-skjutsarna som foro förbi. De som kommo med lass och foror, de måste låta brunten pusta i backen. Och västgotaknallarna med sina tunga tygpackor, judarna med sitt krimskrams, karamell- och pepparkaxgumman, laggkärlsgubben, med sitt jättelika lass av säar och tunnor — alla måste de vila här. Det föll sig så småningom av sig självt, att mor Tilda kokade kaffe och tillhandahöll en mjölkskvätt åt de törstiga och hungrande. I gengäld fick hon en liten nyttig sak av de som hade råd. Ett sikt av laggkärlsgubben, en brosch av juden, ett förklädstyg av västgöten o. s. v. Men oftast tog hon inte mot någonting, ty hon var en välmenande och godhjärtad människa, som tyckte det var betalning nog att få höra nyheter utifrån, att få stugan full av skämt och stoj eller av fiolspel och sång. Ville man däremot ta fram brännvinsflaskan hos henne, då repade hon humör. Det var hon som bestämde, då Annas styvfar var nykter. Men fick han det minsta i sig, då var det han som bestämde! Därav kan man förstå, att mor Tilda noga vaktade de vägfarandes uppförande.

Stugan var också så ovanligt trivsamt att vila ut vid. Om sommaren låg den inhägnad av väldiga gamla äppleträd med möglik stam; men drösande fulla av skär äppleblom om våren. Ack, då var mor Tildas stuga det paradiset dit alla längtade! Då gungade röd primula på rabatten vid köksfönstret, då hade potatisen nyss kommit upp, då låg sjön och skrattade i solen på andra sidan landsvägen, då var vår Herre glad och glömde bort att tukta de elaka människorna med ris och skorpioner. Och då kokade mor det bästa kaffet som dracks under de blommande träden. Då suckade laggkärlsgubben av välbehag, sträckte ut de krokiga knäna och knäppte sina händer som om han skulle till att bedja vid julen

i kyrkan — — — Och till och med juden, som sade att det var åtta månader vinter och fyra månader kallt i Sverige, också han suckade och sade: — Schen, ja, micke schen i da!

Om vintern ja, det kan väl vara att stugan var minst lika ljuvlig då, när det var så bitande kallt ute. Då var den varm som en ugn, och dessutom var den tapetserad med illustrerade tidningar från golv till tak. Där satt Idun-kvinnan med äppleskålen fastsmetad med vetemjöldeg vid sidan av Fäderneslandets Per och Pål. Ja, där fanns den gamla modetidningen Urania från 1850-talet med nedrökta bilder av damer i vida krinoliner. Och vid sekelskiftet klistrades stugan full av Brokiga Blad! De vägfarande gingo från vägg till vägg, studerande från golv till tak, och mycket nytt fingro de in i sitt huvud på det viset.

Stugan hade ett stort rum innanför köket, och det hände att många övernattade där. Då lågo de syskonbädd på golvet på halmkärvar. Detta hände isynnerhet fredagsnätter, då bönderna kommo med hö- och halmforor som de skulle in till staden med på lördagsmorgonen. Dessa kvällar var stugan så full av folk, att man måste stiga över varandra för att komma fram. Det var lilla Annas fröjd att se ned i böndernas blämålade matsäcksskrin med röda hjärtan på. Bönderna hade så mycket gott att bjuda den lilla på. Härlig ost, tjockpannkaka med sylt, bakbulla, det godaste som fanns på den tiden. Det var egentligen bara färskt rågbröd som inte hunnit torka på spetten i taket, men det var väldigt gott med färskt smör till. När man då ätit och druckit och om man kommit fram till stugan i tid, tog man efteråt fram dragspelet eller fiolen. Och då spelade någon man eller pojke med tungsinta ögon sådana melodier, att man kände hur hjärtat drog ihop sig, och man ville bara gråta. Ja, det hände den lilla flickan, att hon då fick lust att gå ut på den sällsamma landsvägen, gå bort över backen och gå ut i den vida världen för att stilla sitt unga hjärtas längtan. Här komma vi på vägen, sjöng fiolen, men vart gå vi, vart gå vi — — — Säg oss, du lilla flicka, vart skola vi gå när vi lämna din lilla vackra stuga som gett oss huld en liten stund? Världen är så stor och

vid, men hjärtat är så armt av längtan och sorger. — — — Så klagade fiolen tills någon högg i med en dragspelslåt som jagade alla tankar på flykten.

Sålunda blev landsvägen det sällsamma, det fängslande och gåtfulla i flickans liv. Underliga människor kommo och gingo, underliga samtal fick hon lyssna till. Och kanske gjorde detta till, att hon inte blev som andra. Hon blev tänkande och allvarsam, "lillgammal", sade folk. Men det kan väl hända att hon blivit det ändå, ty ingen vet ju ur vilka marker de sällsamma frön gro som bilda människan till sist — — —

En april dag då vägarna voro upplösta av tö och slask, så att hjulen sjönko ned till navet, kom laggkärlsgubben med sitt jättelika lass av tunnor och säar. Han hade sin sonson med sig till hjälp att dra. Det var en pojke på omkring tretton år, liten och spenslig, blek och sluten. Gubben och pojken hade remmar över axlarna att dra med, och dessa remmar skuro i dag i det eländiga väglaget ned så djupt i skuldrorna, att det såg ut som om de skulle skära rakt genom kroppen — — — Den lille pojken tog i så att han var dödsblek och kallsvetten rann under hans lingula lugg. Han såg ut som om han var på väg till helvetet med sin egen eländiga levnads kärra — — — Så trött, så trött, så förtvivlat trött hade Anna aldrig sett någon, ett så förtvivlat bittert uttryck hade hon aldrig sett i en människas ansikte. Din lilla krake, suckade hon, och sprang bakom kärran och hjälpte de två att skjuta på för att de äntligen efter dagens oerhörda vedermöda skulle få vila ut i stugan. Hon stretade och sköt, och de båda andra stretade och drogo i remmarna, men ändå tycktes kärran ej vilja maka sig ur dyn. — Vi ha dragit två mil i det här väglaget, pustade gubben. Det var mest det värsta jag varit med om!

När de kommit inom grinden sjönk pojken ihop som en trasa som man tappar — Det var en liten en ni har med er, sade mor Tilda, kunde ni inte fått en hävligare till hjälp i det här väglaget?

— Det är min pojke tuffil, det där, och far hans tyckte han skulle göra rätt för sig, (Forts. sid. 1319.)

M Å N G A S A K E R T I L L J U L

FIN T O C H P R A K T I S K T O M V A R T A N N A T

DEN NYTTIGA SIDAN.

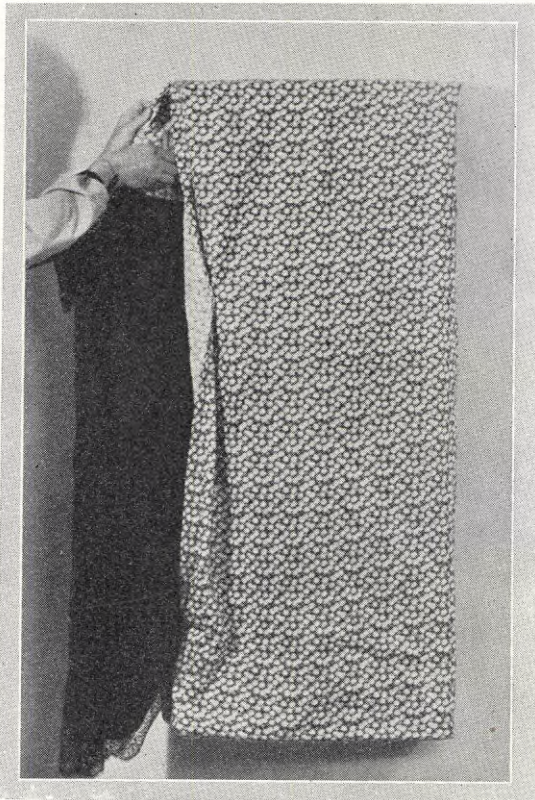
VAD VI VILJA GÖRA DENNA GÅNG är flera, flera saker!

Först en fin teduk. Eller låt oss säga kaffeduk, den kan förresten användas som duk i största allmänhet. Den är av rosafärgat linne med broderade blommor, som på sid. 1317 återges i naturlig storlek. Sys i pärlgarn i vitt, rosa och grått. Det stora bladet göres grått i tät fyllnadssöm, blommornas kanter i plattsöm — obs. att den rosafärgade kantas med en smal kedjesömsrand i vitt, annars skiljer den sig icke från tyget. Innanmätet är rutat i en bottensöm. Vi föredraga detta framför originalet, som till innanmäte har en botten av vit grov tyll, som applicerats inuti blomma. Ännu finare är att sy snörpsöm på vitt linne och sedan applicera denna bit. Men det hinna vi icke, det är lika vackert att göra ett nätverk av någon bottensöm direkt på tyget: trådar, som spänns i rutor och översys i varje korsning. Den vita blomma har en rand i rosa kedjesöm innanför bladen, för att skapa mera markering. Blomma kan ritas av direkt ur tidningen, sidan 1317.

Man kan göra servetter till duken med en enda blomma i ett hörn. Det grå är vackert och bör icke bytas bort mot annat, detta grå ger »cachet», som det heter. Duken kan fällas upp med vit smal langett.

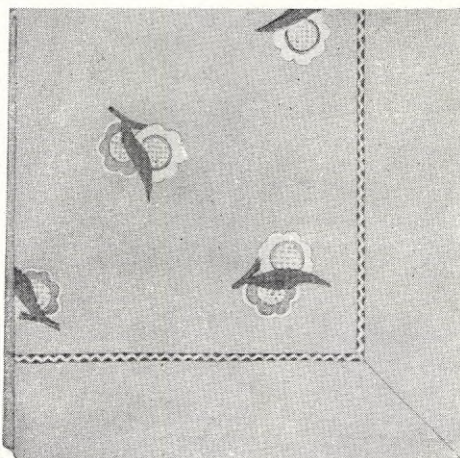
Vidare göra vi en pärlväska att ha näsduk och börs i — det blir ett barnarbete. Mät ut väskans storlek, t. ex. för den utbredda väskan ett stycke siden $\frac{1}{2}$ m. $\times$ 25 cm., en lika stor bit till foder och ett något mindre stycke skräddarlärft till mellanlägg. Om man gör väskan i silver- och guldpärlor, vilket är vackert, skall siden vara ljus, men gör man den i svarta eller mörka, kulörta pärlor, skall det vara mörkt. Träckla yttersidenet på lärften, se till att det blir trådrätt. Mät av drygt 30 cm. av hela biten och med linjal indelas detta stycke i rutor, 6 på tvären, rutorna äro 3 cm. i fyrkant. Dessa rutor skola nu kläs med pärlor av den billiga sort, som man köper i små tofsar eller i påsar. Börja i övre högra hörnet. Träd starkt silke på nålen och träd upp i tyget med en ordentlig knut på avigsidan. Träd 15 pärlor på nålen och sätt ned nålen i rutans andra ände. På detta sätt fylls var ruta med lösa stygn med 15 pärlor i varje. Riktningen på stygnen varierar för varannan ruta, än horisontala, än vertikala. Då väskan är pärlsydd, fodras den med den andra sidenbiten eller, vilket är bättre, ett stadigt sidenband i väskans bredd. Vik väskan i tre

Cecilia med nålen ger er det goda rådet att börja med julklapparna i tid och rekommenderar flera behändiga saker.

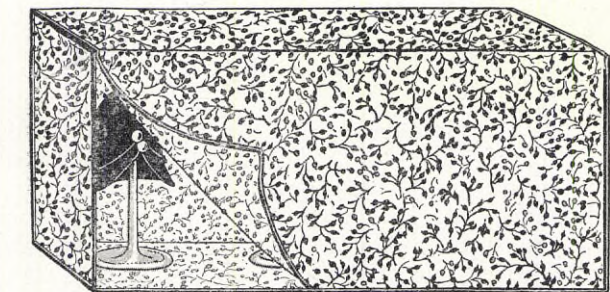

En praktisk klänningpåse för sex klänningar.

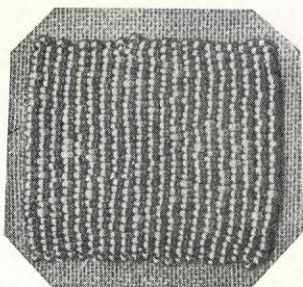
delar, den icke pärlklädda delen bildar fickan, och fäll in fodret. Väskan kantas med öglor av pärlor, 20 i varje. Dessa öglor skola gå i färg med resp. ruta. Man kan göra en väska i lysande färger, olika för alla sex rutorna, och på detta sätt få den att gå till många klänningar. Svart

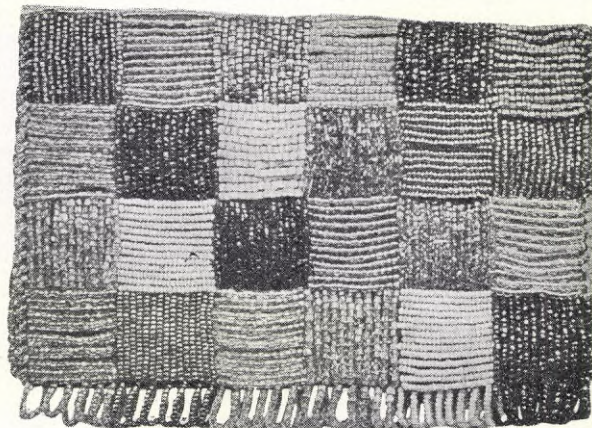
Kaffeduk i rosafärgat linne.

Tygpåse för hattar med ställning.

Pärlruta för väskan.

Pärlväska.

guld och silver är vackert. Man kan också göra den mindre. Den vi ha beskrivit är 23 cm. bred och 15 hög, ett mindre format är 15 bred och 10 cm. hög. Den mindre passar till en dansklänning, den större duger att ha teaterkikare i. Rutorna böra emellertid icke vara större än 3 cm., då blir väskan klumpig.

Vidare göra vi klänningspåsar. Dessa i en helt ny modell, som är mycket praktisk.

I stället för en galge i påsen sitter där en rektangel av metalltråd, i vars mitt finns flera krokar. I dessa hänger man galgarna, alltså får det rum flera klänningar i samma påse! I påsens botten är också en metallrektangel, så att påsen inte faller ihop nertill. Detta system är också bra för pålsverk, där man inte vill ha påsens tyg direkt på skinnet, även är det utmärkt för de tunna georgettklänningarna, som också skola hänga »fritt» och inte tryckas av fodralet.

Man kan få köpa dessa metallstöd av uppfinnaren, hans adress är Gabriel Sandskog, tel. Söder 151 31, Stockholm, och de kosta kr. 2:— pr styck. Själv syr man på maskin fodralet, som alltså skall sys med ett platt stycke upptill, med hål för kroken, och ett likadant stycke nertill. Vi göra för vår del sex sådana små klänningsskåp, en ska vi ha själva och de andra skola planteras ut åt tanter och svägerskor.

En liknande idé är ett tygskåp för hattar, att ställa antingen i garderoben eller på hyllan i hallen. Som man ser, låter man vika en metallstång i vinkel — man kan använda gardinstänger — och syr till denna stomme ett fodral, vars framdel är som en lös klaff att lyfta upp. Utomlands finns vacker, kulört vaxduk, som användes till mångahanda, men våra bodar ha ännu icke upptäckt denna vara. (Våra butiksägare skulle göra oss och säkert sig själva en tjänst med att ibland titta på annonserna i de stora utländska tidskrifterna för att se vad som finns!) Det finns också vattentät, d. v. s. tvättbar på så sätt att man kan fara över den med en svamp, perkal, men som vi icke ha sådant, ta vi kretong, som är fast och stadigt.

Alldeles säkert gör den förutnämnda uppfinnaren sådana hattskåpsstommar åt oss också, om vi be honom. Han har ju materialet till hands.

Till nästa gång skola vi göra ett par små saker i träd grov tyll och angorastramalj. Då är det riktigt bråttom! Men då ha vi de flesta julklapparna klara.

CECILIA MED NÅLEN.

DE T V I T A H Å R E T

SOM ÄR MODERNT MEN SVÅRT ATT SKÖTA.

Fru Margaretha Trulsson har ett förtjusande vitt hår.

Fru Winifrid Bengtsson fick sitt vita hår redan i tonåren. Jæger, hovfoto.

Fru Edith Sundström, född Shaw, är berömd i Stockholm för sitt vackra vita hår.

VID NATIONALTEATRETS FEST-föreställning för Norges kronprinspar satt en känd dam ur Oslo-societeten på parkett och drog vartenda öga i hela salongen till sig genom sitt oförläpligt vackra huvud. Hon hade ett hår som i bländande vithet och gnistrande liv tävlade med pärlorna och briljanterna i hennes diadem. En engelsk författarinna som bevistade föreställningen tillfrågades senare vad som frapperat henne mest och utan ett ögonblicks tvekan svarade hon: »Den gamla damen på tredje bänken.»

Nu kan det hända att hon som engelska särskilt tilltalades av att se ett vackert och välskött hår, engelskorna äro som bekant uppnådda i konsten att sköta sitt hår. Vanligen göra de det högst egenhändigt. En i Stockholm bosatt engelska berättar att hon aldrig tvättat håret borta eller använt elektrisk torkningsmaskin. Hennes hårfrisörska har kommit hem till henne, tvättat hennes på förhand paraffinmasserade huvud i såpsprit och torkat det på gamla linnehanddukar. Sedan hennes hår började bli vitt har proceduren måst utföras ännu omsorgsfullare, då vitt hår på inga villkor får tvättas i varmt vatten, endast ljumt, så svalt som möjligt. Varmt vatten gör det vackraste vita hår gult med en skiftning i grönt och något fulare kan knappast ses. Likaså måste onduleringen företagas med svala tänger. Har ett vitt hår missfärgats av värme lär det inte stå i mänsklig makt att få den snövita glansen tillbaka, man har bara att tåligt vänta tills håret vuxit till. Men det gula kanske överlever en, så långsamt som hår växer. Permanentondulering våga inte heller många vithåriga damer sig på, fast monsieur hårexperten, som vi rådfört oss med, avger den mest högtidliga försäkran om glänsande blåvitt resultat. Han visar en liten flaska, vars innehåll lär möjliggöra experiment och han framhåller fördelen av att slippa den ideliga bränningen ett halvår eller så i taget — permanentat hår vågas ju i vått tillstånd. Nå, den som vågar kanske vinner!

Det grå och vita håret är ofta föremål för damernas samtal sinsemellan. Skall jag färga det? — hur skall jag sköta det? — hur skall jag frisera det? hör man damerna fråga. Idun har inhämtat några auktoritativa råd och svar.

Det är inte utan att det är modernt just nu att vara grå- eller vithårig. I varje fall behöver ingen hysa några bekymmer för sitt grå eller vita hår och fundera på färgning. Vitt hår är till och med så modernt att många moderna damer utomlands lägga sig till med peruk. Ty det torde knappast finnas något färgmedel för framställande av vitt år, möjligen någon sorts blekning. Ginge det för sig skulle vi nog snart få se mer än en ung skönhet uppträda i frisyra à la rococoherdinna. Hur vackert ett vitt hår står mot ett ungt och friskt ansikte lämna just rococotidens dampporträtt bevis för.

När en ung dam står med grått eller vitt hår har hon vanligen ärftlighetslagarna att tacka för detta moderna skönhetsattribut. Brustet hjärta eller någon fruktansvärd upplevelse har mera sällan övat något inflytande på hårets avfärgning. Fru Winifrid Bengtsson — maka till kapten Daniel Bengtsson vid Kustartilleriet — vars vackra huvud var vitt redan under brudkronan, har ärvt dispositionen för tidigt grånande från sitt engelska moderne. Så vackert och klädsamt som hennes hår är kan hon

Ett norrlandsnummer

blir nästa n:r av Idun. Den aktuella landsdelen ägnas instruktiva och roande artiklar av Ludvig Nordström, Gurli Hertzman-Ericson, Julia Svedelius, Frida Åslund, Gustava Svanström m. fl.

naturligtvis inte vara annat än glad för det, men hon medger gärna att det är ohyggligt besvärligt.

— Utomlands är det värst att få det skött, säger hon. Det måste tvättas varenda vecka och vattnet får inte överstiga en viss temperatur. Så får det aldrig utsättas för stark sol genom en glastruta, direkt solbad är mindre farligt men inte heller så nyttigt. För att hålla det levande och glansigt får man inte knussa på borstning och så vill jag särskilt rekommendera en droppe anilin i sista sköljvattnet. Somliga använda blåelse.

Vi veta också att några tvätta sitt vita hår i söt mjölk och andra använda sig av bensin. Men det senare förefaller alltför riskabelt för att kunna rekommenderas. En tändsticka, en brinnande cigarett, passerandet förbi en uppeldad spis eller brinnande gas är nog att få det icke avdunstade, bensintvättade håret att slå upp i låga.

Ingenting är så tacksamt att smycka till fest som vitt hår. Men intet val av smycke är mer ömtåligt. Ett diadem kan inte köpas som en ring, det måste vara komponerat för sin bärarinna, tänkt för hennes typ och hennes färger. Brillanter är ju alltid lika vackert, men även rosenstenar kunna försvara sin plats i ett hårsmycke. Pärlor är oförläpligt. Ädelstenar i färg måste infattas i silver, vitt guld eller platina, för att passa i vitt och grått hår. Nyligen kreerades av en svensk silverbrud ett underbart diadem, utfört i silverfiligran och aquamariner. Smaragder omhuldas just nu av modet och hur vackert ett smaragddiadem står mot stålgrått hår ha vi ju ibland haft tillfälle att konstatera på festligheter där prinsessan Ingeborg närvarit. Vackert slipad onyx och mild lysande topaser kunna också sammanfogas till förtjusande hårsmycken för ett snövitt eller silvergrått huvud. Nå, det finns åtskilligt, om också inte allt som är vackert för den vita frisyren — när man nu har råd att tänka på diadem!

MRS E.

A F T O N C A P E S

VERKLIG ELEGANS ELLER ENDAST DESS SKEN.

Av

Sandra

DET ÄR KANSKE PÅ TIDEN, ATT vi ta oss en liten tankeställare visavi aftonkapporna och de s. k. aftoncaper, som i år i nittionio fall av hundra äro mer eller mindre undanstuckna kappor trots capenamnet. Och väl är det f. ö., för så äro de dock mest njutbara. Man kan lättare reda sig och behöver ej ägna så mycken omsorg åt att hålla dem kvar på sin plats och hindra vinden att i en plötslig, välriktad pust genomisa en, innan man hinner blinka.

Men vad är egentligen meningen med dem i den form de här uppträda? Ni kanske tycker, att min fråga är egendomlig? Låt oss resonera litet om saken. Jag är nästan övertygad om, att ni i grund och botten har precis samma uppfattning som jag, när ni funderat på saken en stund.

Man sitter på Operan eller på någon teater och tittar ut över den alltid och allestädes överhandtagande dampubliken. Ett ständigt växande antal av denna publik har lagt sig till med och kommer, nej, skrider in i teatersalongen skrudad i en aftoncape. Det är lamé och sammet och sammet och lamé. Mjukt, tunt, smidigt. Här och där en stor pälskrage. Ibland pälsverk också kring ärmar och nedomkring. Stor, ibland förbryllande elegans. Tänk, att det verkligen finns så mycket pengar i detta landet! Och man gör ett hastigt överslag på, vad endast denna detalj kostar en familjefader, lyckligt stöd och enda ekonomiska resurs för hustru och två à tre teatervuxna — man tvekar att använda ett så vilseledande uttryck som fullvuxna — döttrar. En liten nätt summa!

Ja, men det är väl för väl, att man slipper sitta och frysa under flera timmar, invänder ni. Ja, naturligtvis är det bra. Att frysa är ur ingen synpunkt att rekommendera. Den saken hade emellertid kanske kunnat ordnas enklare. Men låt oss

Den trekvartslånga capen är enkom komponerad för de långa klänningarna — här en chic modell i blommig mousseline lamé från Bruyère. Edman & Andersson. Lenkert, foto.

gå vidare! Pjäsen är lyckligt genomskratad eller genomliden utan att i någotdera fallet lämna märkbara spår efter sig. Damera strömma ut. Och nu kommer den kritiska tidpunkten. Det är smällkallt ute. Kanske snöstorm. Kanske bara regn eller en bister höstvind. Huru som helst, aftoncapen är utan varje möjlighet till tvekan för tunn. Ett fåtal av damerna ha kanske en uppvärmd privatbil till sin disposition. En oklanderligt livréklädd chaufför kör på en vink av den lilla fina, behandskade handen, som det står i de gamla romanerna, fram ekipaget. Inför så bländande bevisföring böjer jag mig naturligtvis. Men hur många är det nu egentligen, som har det så ställt?

De andra, och de äro de flesta, ta en droskbil. Ibland vore det rent av både skönt och praktiskt att kunna få gå. Men det är nu alldeles uteslutet, såvida man ej varit nog förtänksam att ha ännu en aftonkappa hängande i garderoben. De, som ha det, få emellertid lov att först ta av sig sin aftoninnecape och ta på sig sin aftonutekappa och så ta det andra plagget på armen eller också tuta det ena på det andra, och på det viset omöjligen kunna undgå att känna sig väldigt påbyltade och klumpiga. En rad förhållanden alltså, som stå i skriande kontrast mot allt vad verklig elegans åsyftar. Ert häpnadsväckande och raffinerade världsdamsuppträdande från nyss fick här alltså en svår knäck. Eller ni går stolt ut, som ni är, direkt från den, i varje fall mot slutet allt annat än kyliga salongen för att på den kalla trappan därutanför

vänta på en barmhärtig droskbil eller i värsta fall bli tvungen — damer nu för tiden få ju finna sig i att göra allt möjligt — att själv springa ut i vimlet och försöka hugga ett fortskaffningsmedel. Även om ni nu är nog lycklig att finna en bil genast, hur går det nu i alla fall med det där frysandet, som ni à tout prix ville undvika? Får ni ej betala ert nästan överhettade tillstånd under pjäsen med ränta?

Nej, det här kan aldrig riktigt ha varit meningen med dessa aftoncaper. De äro tillkomna för det första i ett land med ett helt annat klimat än vårt och för det andra av människor med en i allmänhet mycket större ekonomisk sans och — jag vet knappt, om jag vågar säga det — med mera självklar stilkänsla för miljön än vi. Vi börja litet väl ofta verka, som om det hela, teater, konserter, för att nu ej tala om restaurangbesök enbart ginge ut på att söka tillfällen att visa upp kläder. Det förefaller okultiverat och är i djupare mening ej ens att vara verkligt välklädd.

Rent förslappande på klänningsstandarden kunna dessa aftoncaper också vara. Jag skulle kunna skvallra om unga, eleganta damer, som bevisat operaföreställningar i tunnaste tyllklänningar utan stomme, som de i brådskan ej brytt sig om, och som en annan gång liksom till gengäld gått och superat på Royal i enbart den sistnämnda, som den gången hängt fortare tillgängligt i garderoben. Allt i glad förtröstan på sin aftoninnecappa.

Med allt detta tadel vill jag emellertid alls ej säga att dessa eleganta lamé- och sammetskappor ej kunna vara förtjusande. För att bli övertygad om den saken, behöver man ju blott kasta en blick på bilderna här ovan. Både årstider och tillfällen givas, då inneaftonkappan sätter just den prick över iet, som all elegans strävar efter som slutmål.

Lamékappa med räbvesäts från Louiseboulanger. Lejamagasinet. Almberg & Preinitz, foto.

Aftonkappa i grön pannesammet med räbvesäts från Callot. N. K. Holmén, foto.

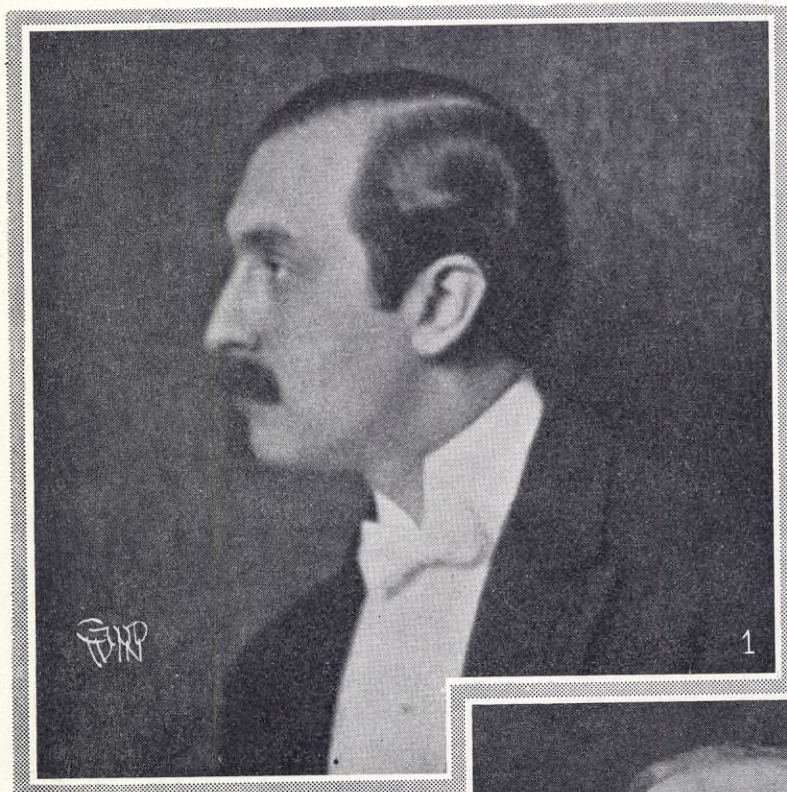
VEM TYCKER NI BÄST OM?

EN PRISTÄVLAN FÖR DAMERNA.

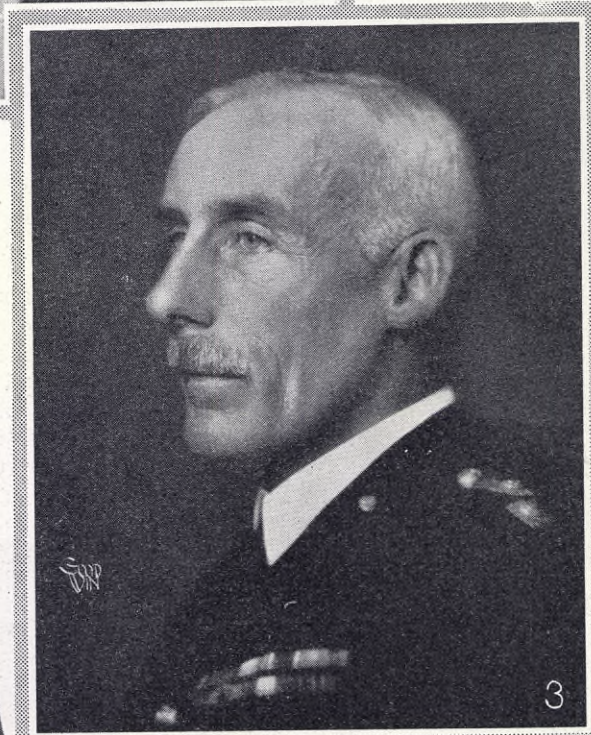
Herrarna kora så ofta drottningar i skönhet, i charme, i "det" o. s. v. Varför skulle vi vara sämre? I enlighet med denna högsinta emancipationsprincip utlyser Idun en pristävlan för damerna, det gäller för den deltagande att av de internationella herrarna på bilderna nedan utvälja den typ, som tilltalar henne mest och sända in hans nummer före den 10 dec. till Iduns red. under märke: "Idealiet." Insändaren av först öppnade majoritetssvar får kr. 25: — i pris.

Amerikansk filmhällte.

Romanen, elegant, livlig och spirituellt kavaljer. Goodwin, kamerabild.

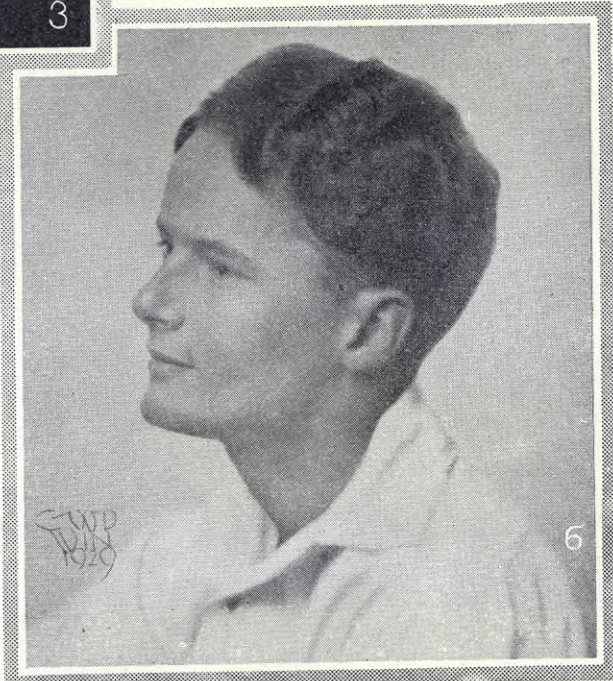
Den engelske militären, stram gentleman, spänstig och väderbiten. Goodwin, kamerabild.

En skandinav av den typ, som man ofta finner bland finansmän eller diplomater. Goodwin, kamerabild.

En svensk ung man.

Den unge engelsmannen, sportsman och studerande vid Cambridge eller Oxford. Goodwin, kamerabild.

FRÅN ÖST TILL VÄST

HÄNDELSER I BILD.

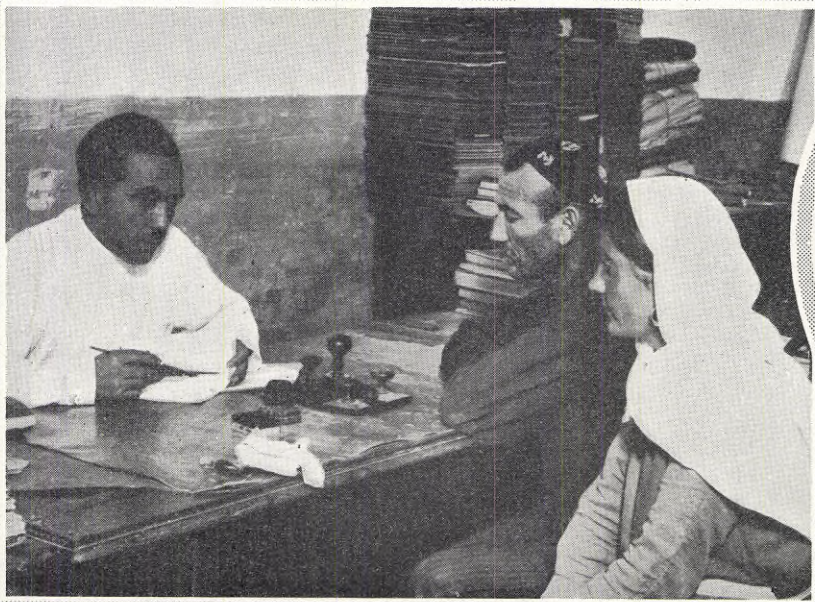

När kejsar Wilhelm och hans syster prinsessan Victoria voro små. De två ses främst på bilden tillsammans med sin far och mor, kejsar Fredrik III och kejsarinnan Victoria, och sina syskon

Fru Victoria Zoubkov, exkejsar Wilhelms syster, har avlidit. Den förra prinsessan Victorias sista levnadsår blevo djupt tragiska genom hennes giftermål med den 35 år yngre Alexander Zoubkov, en rysk landsflyktig, med vilken hon här ses under deras kärleks första dagar. Helt kort efteråt återgick hr Zoubkov till sitt äventyrliga liv, prinsessans pengar förslogo icke för hans och hans vänners extravaganser och till sist fick hon uppleva konkurs, skilsmässa, i vilken mannen krävde pengar för hennes brevs utlämnande, ensamhet, djupaste misär och sjukdom.

Einar Nerman har nyligen debuterat med sin första engelska bok, som omfattar karrikatyler och som han här i sällskap med sin fru demonstrerar för Ivor Novello, den kände engelska skådespelaren.

Ett par från Sydryssland viges, d. v. s. kontrahenterna inregistrera sig inför vederbörande myndighet som gifta.

En kvinnokongress har nyligen ägt rum i Moskva och här ses ryska bondkvinnor samlade till densamma.

IDUNS PORTRÄTTGALLERI

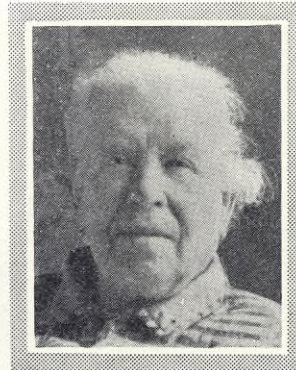
LOUISE SJÖSTEDT.
Fröken, Stockholm. Dotter till lektorn och kontraktsprosten Jakob Sjöstedt, Köla, och hans maka, f. Hammarén. 80 år den 19 november.

EVA NORÉN.
F. Holmgren, Trälleborg. Änka efter grosshandlaren Nils Norén, Kristianstad. 80 år den 25 november.

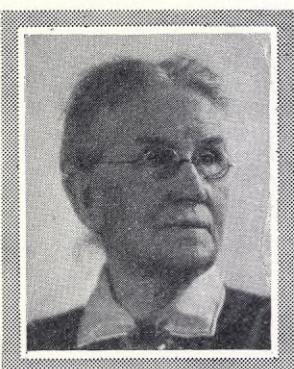
NICOLINE SCHMITER-LÖW.
F. Areschoug, Karlsby. Änka efter kaptenen vid Västgötadals reg. H. Schmiterlöw. 80 år den 27 november.

ANNA TIVELL.
F. Magni, Älvkarleö. Maka till kyrkoherden i Älvkarleby o. Skutskär teol. lic. Frans Tivell. 75 år den 26 november.

BEDA JACOBSSON.
F. Gummesson, Grötlingbo. Maka till kyrkoherden i Grötlingbo och Fide prostén Oscar Jacobsson. 75 år den 28 november.

ELIN GODENIUS.
Fröken, Uppsala. F. d. förest. o. husmoder vid Wikströmska blindskolan. Dotter till kyrkoherde Godenius, Särna. 70 år den 28 november.

HELGA HELLBERG.
F. Rendahl, Tranemo. Maka till kyrkoherden i Tranemo Carl Hellberg. 65 år den 23 november.

VILMA ERIKSSON.
F. von Zweigbergk, Karlstad. Änka efter provinsialläkaren d:r Richard Eriksson. 65 år den 26 november.

CALLA GEIJER.
F. Branting, Stockholm. Änka efter professorn vid Uppsala universitet K. Reinhold Geijer. 60 år den 25 november.

ANNA BERGENGREN.
Fröken, Ronneby. Telegrafkommissarie. Dotter till kaptenen C. L. Bergengren o. hans maka, f. Gauffin. 60 år den 26 november.

SELMA LINDER.
F. Rossander, Stockholm. Maka till f. d. förste bibliotekarien vid K. Biblioteket dr Ludvig Linder. 60 år den 28 november.

IRMA von UTFALL.
F. Hæger, Stockholm. Maka till hovkamreraren Carl von Utfall, Stockholm. 55 år den 24 november.

MAGDA ENESTRÖM.
F. Schiller, Äppelvikén. Maka till kommandören i Flottans reserv Henning Eneström. 55 år den 25 november.

LIZZIE HAMRIN.
F. Pennycook, Jönköping. Maka till f. d. statsrådet, direktören Felix Hamrin, Jönköping. 50 år den 18 november.

ELLEN PARKER.
Fröken, Stenungsund. Sekr. i Röda Korsets lokalavdelning, medl. av Norums kommuns larnavårdsnämnd m. m. 50 år den 23 november.

LISA VELANDER.
F. Fjällbäck, Stockholm. Maka till professorn vid Tekniska högskolan Sten Velander. 50 år den 26 november.

AUGUSTA TRYSÉN †.
F. Curtelius, Luleå. Maka till f. d. bergmästaren Abraham Trysén, Luleå. * 1840, † den 3 november.

ALFHILD HANNERZ †.
F. Ehrenborg, Mariefred. Änka efter kyrkoherden i Höja, kontraktsprosten A. A:son Hannerz. * 1857, † den 11 november.

MALLA GOLDKUHL †.
F. Carlson, Växjö. Maka till stadsläkaren i Växjö dr Henri Goldkuhl. * 1875, † den 1 november.

FRIEDA ALMQVIST †.
F. Merz, Lund. Maka till f. d. universitetsbibliotekarien Robert Almqvist. * 1870, † den 9 november.

Engelska frukostkex.

300 gr. vetemjöl,
2 tsk. Rumford bakpulver
1 msk. socker

125 gr. smör el.
margarin
2 dcl. kall mjölk.

Beredning: Alla ingredienserna arbetas tillsammans på bakbordet. Degen kavlas ut till en tunn kaka och denna naggas. Med runt mått uttagas kex, dessa läggs på plåt och gräddas genast i varm ugn. De serveras med smör och marmelad.

Men kom ihåg — endast Rumford världsberömda bakpulver kan ge det bästa resultatet.

Med i galoppen.

VI SITTA OCH PRATA PÅ DET DÄR sättet, man kan falla in i, ett sätt att fladdra från ämne till ämne av dem, som tidningarna ge en stoff till och som sedan för en vidare till för en själv väsentliga synpunkter. Det gäller just nu bilarna, bland annat man kan tala om i dessa dagar. Men nu var det bilarna. En av våra vänner har fått återbud till en bjudning, emedan — värdfolkets dotter blivit dödad av en bil. Så blandar sig det vardagliga livet med förödande tragedi. Min goda vän bor vägg i vägg i ett lyhört hyreshus med en ung man, som en kväll blir överkörd av en lastbil, som kört upp på trottoaren. Och han dör av skadorna ett par dagar därefter.

Ingen av oss kör bil själv. För oss ter det sig alltså rimligt, att man inte skall få fara så fort fram — och vad gäller brådskan? För oss ter det sig rimligt, att man inte kör bil, när man förtärt sprit. Ingen av oss har erfarenhet om bil — men väl om vin, om likör och även om grövre sprit. Vi ha båda två läppjat på snaps, vi ha suttit en kväll med ett likörglas, efter att till maten fått två sorters vin, vi ha vid festliga tillfällen druckit champagne. Själv har jag en gång vid en förlovningsfest trott mig behöva dricka glaset i botten — det skulle vara ovänligt annars, sades det — och känt mig så lummig efteråt i flera långa minuter, att jag aldrig gör om det mer. Alltså vet man litet om den saken. Man vet bland annat hur litet man tål. Man kan allt det skämtande om sprit, som brukas som något obligatoriskt, talet om det är starkt eller inte, det där: »usch, jag tål ingenting», jämförelserna mellan rent brännvin och den hopblandade snaps, som kallas cocktail och som damer tycka om. Allt det där är oss välbekant. Vi äro inga fariséer, vi ha smakat sprit och delvis finna vi det gott och delvis måste vi erkänna, att det finns en åldersgräns för hur starka saker bekommer en väl.

Så berättar min vän att det nu börjar bli modernt här med små hembarer.

— Barer, vad menar du?

— Barer, menar jag. Precis som vi se i de utländska tidskrifterna. Man har varit utomlands och så tar man med sig nyheten hem och ställer en disk i ett hörn och har en liten bar. Man har inte kafferep, man dricker inte kaffe till förmiddagsbridgen. Man dricker cocktails. Visste du inte det?

Nej, det visste jag inte.

— Jo, så brukas det nu hos dem som vill vara med. Och vet du, det är kanske ett ålderstecken av mig, men jag tycker det är vidrigt. Jag ogillar det. Jag tycker det är otäckt. Till på köpet om damerna ha egna bilar att köra hem sig själva i.

Det var det jag fäste mig vid — inte cocktailsdrickandet, inte den söta lilla krogdisken i hörnet. Utan detta: det är kanske gammalmodigt av mig, men jag tycker inte om det.

Det där att man numera vågar göra en massa saker, men man vågar inte öppet ogilla dumma saker.

Den undfallenhet för ungdom, som nu gör sig märkbar, är orsaken till att man inte vågar ogilla saker, som man skulle ogillat för tio år sedan. Förr skulle man vara tolerant av »frisinne», nu skall man

Trotjänarinna.

Fröken Olivia Backström

har i dagarna under 25 år varit anställd hos kommandörkapten och fru Arnold Munthe.

vara tolerant mot t. ex. den livsfarliga vanan av damers förmiddagscocktails av fruktan att annars verka nuckig. Jag undrar om ungdomen, den verkliga ungdomen, tackar en för det? Om den tackar en för det stöd, som de äldre rycka undan den på detta sätt? Och om man är ung för att man inte säger ifrån? För att man inte har känsla? Verklig ungdom är bl. a. omdömeslös, den är yr och den kommer först efteråt att tänka på att det var dumt, det där. Men inte blir man ung, för att man inte vill se vad som är omdömeslöst. Erfarenhet är ett ålderstecken, men det är en mycket angenäm gåva, som gör livet innehållsrikt. En massa minnen får man av det, det är som allt vad som finns kvar efter resor.

Ungdom har en annan egenskap, den är modig. Låt oss vara unga i så måtto att vi ha mod att stå för vad vårt innersta, vår goda smak, vår känsla, säger oss — om vi också av en eller annan mansperson för tillfället skulle få betyg att inte följa med i galoppen.

VERA v. KRÆMER.

Bröllop firades lördagen den 9 november å Sperlingsholm i Halland, då godsägaren Krister Kuylenstierna, Kistinge, sammanvigdes med fru Edna Lithander, f. Cudahy. Efter vigseln gavs middag för ett 40-tal inbjudna. På aftonen avreste de nygifva till sitt hem Kistinge i Halland. Hallberg, Halmstad, foto.

En maskerad i Karlstad.

Mera om Fröding.

Från lady Penson i London, f. Sigrid Säve i Karlstad, har Idun med anledning av en artikel om Fröding i n:r 43 mottagit följande, som ger ytterligare några drag till Frödings ungdomshistoria.

DÅ JAG LÄSTE I IDUN OM MITT LILLA intermezzo med Gustaf Fröding greps jag genast av känslan att en ytterligare förklaring vore det enda rätta.

Min hågkomst av Lusse-kvällen (vi sade Lusse, ej Lucia, i Värmland), i början av nittioalet är följande.

Fröken Hanna Svenson, ägarinna av Karlstads-hotellet och både andligen och kroppsligen något påminnande om majorskan på Ekeby, hade varje år en hejdundrande Lussefest för sina många trogna stamgäster. Den festen var berömd i hela Värmland och räckte från arla till särila.

Det var särila då jag hämtades från något litet kalas i staden av vår gamla värmländska kokerska, ett trofast original som hela Karlstad kände och kallade Säves Maja. Vi knogade fram mellan de djupa snödrivorna; som på den tiden lågo kvar i månader på gatorna och uppför backen till rektorsbostaden, mitt hem. Karlstadstidningens expedition och Frödings bostad voro alldeles om hörnet, och han kom mot oss med "Lusse" fortfarande i huvudet. Jag minns nu ej om något sades eller ej, jag minns blott att han törnade mot mig i ett somnambuliskt tillstånd, tack vare Hanna Svensons gästfrihet och hederliga fest. Någon slags artighetsbetygelse förekom ej. "Våran Maja" vände sig förgrymmad om och sade: "Vet han inte hut, och ser han inte vem det är." Jag storskämades, det minns jag, men endast för Majas breda språk, och Fröding vaknade till.

I en småstad i början av nittioalet gjorde resten av episoden ej det minsta intryck på någon — ej ens på en 17- eller 18-åring — varför jag häpnade, när min far nästa dag vid middagen (klockan tre!) godmodigt frågade mig vad som hänt kvällen förut.

Nu kommer det rörande draget i den lilla episoden, psykologiskt sett. Fröding hade, med det gränslöst känsliga sinne som utmärkte honom i alla tider, och med hans stora rädsla att göra någon det minsta obehag eller ledsnad, under natten förebrått sig att han kanske på något sätt burit sig ohövligt åt mot mig. Det var just under den tid då han led så oerhört av att känna sig som utkastad i samhället och då han pinades av sin själs disharmoni, omgivningens undervärdering samt av den stolta ödmjukhet som då var så betecknande för honom och som blev hans livs Golgata.

I politiskt avseende voro han och min far två motsatta poler vilket ytterligare försvårade det steg han tog. Men trots detta gick han upp till sin f. d. lärare — ödmjukt och i avsikt att bedja om ursäkt, om "som han ej kunde påminna sig han på något sätt vållat fröken Säve omak kvällen förut". Jag minns så väl hur min far citerade hans ord: "Min gamla lärares familj är den sista i hela världen som jag skulle vilja förolämpa. Har jag burit mig illa åt ber jag ödmjukt om förlåtelse."

Betänk vad detta skulle kostat på honom, och betänk vilken fin och stor självövertvinnelse det var just på den tiden då han representerade en politisk tankegång som ännu var Varg i Veum — och då ingen lade minsta vikt vid dylika små gatuepisoder i svenska småstäder.

Ett annat litet upplysande drag från den tiden hittade jag eget nog i går i en bunt gamla papper från ungdomsåren. Det beskriver i mitt tycke så väl Frödings sätt att skriva som krönikör i den lilla residensstadens ena "blad". Jag hade blott klippt ur den bit som rörde mig själv, och datot felas (så likt flickor!). Men det är en bit av en

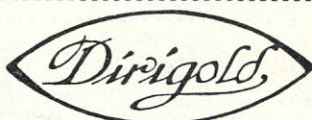
Guldmedalj
Nässjö 1922

Guldmedalj
Falun 1927

H. M. Konungens Hovleverantör

Dirigold är i likhet med äkta silver ej ofelbart, men om Ni emellanåt putsar Edra Dirigold-bordbestick med Dirigold-put:extrakt, komma de under alla tider att bibehålla sitt vackra och förmåliga utseende.

Erhålles från
DIRIGOLDS FABRIKER - ÖREBRO

Försäljning i Stockholm hos
Dirigold, Birger Jarlsgatan 26.

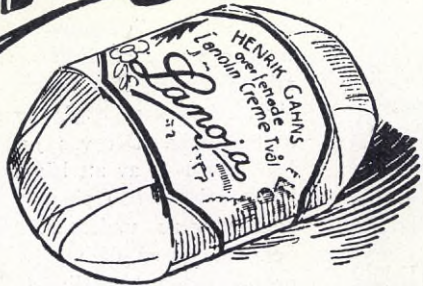

KLASSISK SKÖNHET

Kvinnans makt beror på hennes skönhet och charme — en sak lika välbekant för forna dagars kvinnor som för Evas dotter av idag. Medlet till skönhetens bevarande är

Lanoja

Tvål

Gahns tvålar äro förstklassiga.

GAHNS, UPSALA

Sparta

SKODON

representera det förnämsta som kan framställas i skoväg.

Efterfråga därför skodon av märket **Sparta** hos Eder skohandlare.

beskrivning på en maskerad på Frimurarelogen (1892 på våren, som jag tror) och som jag ej sett i tryck annorstädes.

Jag var klädd som den radikala pressen, av ekonomiska skäl mest draperad i massor av Karlstadstidningens exemplar samt et par Aftonblad, som måste köpas, ty den tidningen hölls ej uti vårt hem! Fröding, som vid dylika tillfällen blott stod en kort stund och såg på, nere vid ingången från herrgarderoben till Logesalen och som alltid såg ut som om han varken hörde eller såg bakom den dunkla pince-nezen, beskrev i det följande numret av Karlstadstidningen både maskeraden och sitt eget fingerade deltagande i festen (såsom munk med ide-liga "Pax Vobiscum") — på ett sätt, som politiskt sett nu kan vara av intresse.

Ur krönikan. (Fröding = Hans Sax) . . . "Pax Vobiscum".

"I detsamma fick jag ögonen på ett sällsamt väsen, som fladdrade fram genom salen. På ett vis liknade hon en riktigt fin och stilig flicka." (Jag skrifer detta med en blyg rodnad efter 35 år. Jag kan ej tänka mig att 50 öres rödkaliko samt några Karlstadstidningar och Aftonblad kunde åstadkomma detta intryck — av 'poetic licence', som engelsmännen kalla det.)

"Därför tänkte jag först försöka bikta henne. Men hon liknade ändå mer någon sorts tryckalster — öfverallt var det tryckta bokstäfver i rubrikstil och fetstil och corpus och borgis och allmän rösträtt — full likställighet i unionen! Tre utrikesministrar — Republik! stod det med ofantliga annonsbokstäver."

"Jag följde efter för att läsa litet närmare på flickan, och då upptäckte jag min egen härskarinna — Karlstadstidningen själv. Jag såg mig försiktigt ikring, om chefen skulle vara i närheten, och när jag fann att han icke var det, närmade jag mig och sade: 'Pax Vobiscum!' Karlstadstidningen vände sig häftigt om och sade 'vafalls?'"

"*Milli est proposotum in taberna mori*", sade jag. "Vad vill Ni? Är Ni katolsk? Ni vet ju att jag hatar hyckleri och munkmummel", sade Karlstadstidningen!

"Jo, Jag ville bara — skulle bara — ämnade bara hemställa om det är tillräckligt med tre?"

"Tre, vilka tre?"

"Tre utrikesministrar — kunde det inte gå an att ha en till eller kanske två — en svensk och en norsk minister, en svensk unionsminister, en dito norsk och så en svensk-norsk överunionsminister?"

"Jo, gärna det", sade Karlstadstidningen och skratade — 'för mig få de ha tio, bara de inte språka så mycket gallimatias!"

"I detsamma fick jag se chefen och tordes inte längre fortsätta."

Detta är urklippet — skrivet vid tiden för "norska frågan" (1892) som i mitt hem och i Värmland i allmänhet var en brännande låga just då. Det fingerade humbugeriet hade allvar på botten, men handen som målade tavlan var lätt och lekande ännu.

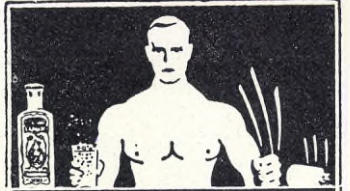
På samma sätt tror jag att Elsa Örn skapades — en sammanslagning av flera flicktyper "med härets gula, gammalsvenska lin"; och glädjevimplar vajande i förn "var ingen ovanlig" syn i den tidens Värmland!

Fru Uggla i "Balen" kan jag knappt minnas något motstycke av, men litet påminner hon dock om den ståtliga Fru Lilliehöök, vars man var d. v. chefen på Värmlands fältjägere. Fru Uggla-typen är i mitt tycke en briljant beskrivning, tagen efter flera personer och unificerad i den store Värmlands-sonens hjärna till en typ av den slags grande dame, som numera försvunnit.

SIGRID PENSON född Säve.

Vänadskonst och hemglädje.

DET HÄNDE MIG NYLIGEN NÅGOT, SOM tyvärr alltför sällan vederfares en genomsnittshusmor: jag blev bortskickad på landet utan hushåll för att vila efter en sjukdom. Därvid hamnade jag på ett gästfritt ställe, där det tillika fanns en vävskola med flera elever på längre eller kortare tid,

Fruktsalt-Samarin

och ingenting annat! Ett par glas dagligen befordrar hälsan och utför en invärtes rengöring, avlägsnar från kroppen otjänliga ämnen, utdriver den skadliga urinsyran samt rensar och uppfriskar blodet, det sätter Er i god form.

Pris pr flaska Kr. 2: 50. Säljes överallt. Obs! Ej i lös vikt.

Cederroths Tekn. Fabrik, Stockholm.

Res

TILL LÄS

TILL SÖSS

I LÄFTER

med

TIDANS
Unica
RESEFFEKTER

Advokaten Eva Andén

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund, Herkulesgat. 14, f. d. Lilla Vattugat. 14. Tel. 7575. STOCKHOLM. Tel. 7576. Specialitet: Familje- och arvssaker, Bortredningar och testamenten. Även skriftliga förfrågningar.

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt: 50 öre intill bred textspalt, 40 öre å övriga sidor e. t. Helmsarg. 55:—, halvmarg. 30:— pr gång. Hellsida f. t. 750:—, hellsida e. t. 600:—, Lediga platser och platssökande 30 öre.

Tel. 1646 o. N. 6147

Grundlagd av

FRITHIOF HELLBERG

IDUN

Chefredaktör:

EVA NYBLUM

Iduns prenumerationspris:

UPPL. A.	17:—	Helt år	UPPL. B.	15:—
Helt år	9:—	Halvt år	Halvt år	8:—
Halvt år	4:50	Kvartal	Kvartal	4:25

Tel. N. 1602 o. N. 6147

Tel. Redaktionen N. 9803 o. N. 402. Verkst. dir. N. 4304

Passande smärthet går aldrig ur modet,

lika visst som att överdriven fetma alltid verkar fränstötande och obehaglig.

Varje kvinna, som önskar, att hennes naturliga charm skall komma till sin fulla rätt, bör sörja för att hålla den vikt, som står i riktig proportion till hennes längd.

Är Eder vikt litet olovligt hög? Så sätt den ned till det normala.

Har Ni litet överflödigt fett på något ställe? — Så bort med det.

De tusenden, som ha använt Facil-pastiller, veta, att det lätt låter sig göra. Facil-pastillerna åstadkomma den *gradvisa viktnedgången* utan diet och äro *absolut oskadliga*.

Försök Facil-pastillerna och Ni kommer inom kort tid att glädja Eder över att hava uppnått den *passande smärtheten* och ökat *välbefinnande*.

Facil fås på alla apotek till kr. 4:— pr 100 pastiller. Bruksanvisning, normalviktstabell och uttalanden från personer, som blivit smärta genom Facil medfölja varje glas.

Bomullsgarn	— INGEN —
Domestiker	HUSMODER
Lärfter	KAN UNDVARA
Hollands	GEFLE GARN
Madapolam	och
Nainsock	SVANENS
Flaneller	VÄVNADER
Kulörta	
Bomullstyger	Åttioårig erfarenhet garanterar varan.
Lakansvävnader m. m.	

RADIO
från
ASEA

Klarabergsgatan 21
Beridarebangatan 23 A.

VIKING-UR
Det billigaste av de bästa uren.

Herrsilverur från 30 kronor och högre. Enkelboett 14 karat 120 kronor. Dubbelboett 14 karat 160 kr. och högre. Armbandsur olika prislägen.

Hos Urmakare.

både helt unga och äldre, både nybörjare och mera försigkomna väverskor. Naturligtvis gick jag ofta i vävstugan . . . finns det egentligen någon trivsammare hemslöjd?

Det är i själva verket ganska fascinerande att komma in i en vävsal: där står en elev och varpar garn till en ny väv. Våldiga härvor äro spända över nystkronorna, en sitter vid spinnrocken och tvinnar fina linnerådar ihop till stadigare inslag och ett par andra äro i färd med att spola. Skyttlarna smälla lätt, när de flyga iväg mellan varpens trådar, och vävbommarna slå sitt dunk, dunk.

Arbetet tycks gå undan. Där ligger en mångfald garner i vackra färger och locka till att skapa mönster av. Jag går omkring och ser på de vävar som är i gång: här arbetar en ung norska på en förtjusande drällduk i vitt hellinne med gullgula rutor, bredvid väver en femtonåring på en matta i rosengång med sådan kläm, som om hon aldrig gjort annat i sitt unga liv, en jämnårig kamrat sitter och trär ett vackert mönster i rödlakan med hädiga fingrar, medan ett draperi växer fram i en annan vävstol.

Det ser alltför lockande och farligt lätt ut! Tänk om man skulle försöka sig på med att väva en duk, som man länge önskat sig i färger, som passa riktigt bra i ens eget hem! Jag är inte den enda av gästerna, som faller för frestelsen att sätta sig i en vävstol.

Nå, så förfärligt lätt var det ju inte i början! Jag nästan plägades av mindervärdhetskänslor flera gånger, då jag fann mig själv allra fubbligast med att trampa spinnrocken eller spola mina dubbla trådar jämnt!

Efter åtskilliga procedurer, som mina läsare säkert kan förfärligt mycket bättre än jag, hamnar jag dock slutligen i en vävstol med en solvnota upphängd framför mig. Jag vet inte, om jag ska göra en så ryslig bekännelse, men jag visste skam till sägandes inte alls hur solvningen gick till, fast jag har mer än en skriven rad om svensk hemslöjd på mitt samvete, så det var nog inte för tidigt med den lärdomen.

Nu gällde det emellertid att finna det rätta solvögat och vara noga med räkningen, så inte mönstret bleve tokigt sedan. Bara intresserade besökande ville vara så barmhärtiga att inte stanna just bredvid mig för att se på och fråga ut mig om konsten, för då blir det fel och jag måste göra om en bit! Aldrig mer ska jag störa en stackare, som håller på att solva, med "intresserade" frågor. Jag vet ju, att hon då önskar mig dit pepparn växer. Men de, som är riktigt skickliga, de göra upp solvnoter på rak arm, barå de få ett stycke tyg framför sig, och sedan sätta de upp egna vävar efter det. Jag beundrar dem oerhört. Man får en helt annan förståelse för gången av det hela, när man gjort ett försök själv, även om det var trevande.

Men nog är en vävstol ett på en gång sinnrikt och primitivt ting! Där är alla dessa vävskal, skaft, lattor, trampor, bommar m. fl. delar i ett skenbart stort virrvarr. Och dessa otaliga snören, som ska bindas för hand på alla möjliga sätt . . . närgångna frågor undanbedjas!

Inte var det min förtjänst, att jag slutligen fann mig sittande med skytteln i hand för att väva min duk. Min drömda idealduk blev det ju inte . . . det är inte så lätt för en nybörjare att sätta ihop ett mönster eller bedöma verkan på förhand. Men färgerna hade jag i alla fall valt själv, min duk blev inte lik någon annans och kunde inte salubjudas till vem som helst. Den blev min egen på ett helt annat sätt än något jag köpt, och min självkänsla började repa sig! När det sedan kom besök, som stannade för att i förbigående säga några uppmuntrande ord om "lilla frökens" väv, lade jag armen över litet som var felvävt, ordnade mina drag och ytttrade mig så säkert som möjligt i min nyförvävade sakkunskap sådan den nu kunde vara!

Den skall jag för resten hela mitt liv ha glädje av, och nu kommer det långa talets korta mening: Vävningen är verkligen ett ädelt hantverk, som fångar intresset utan att trötta hjärnan i någon högre grad. Arbetet med mönster och färgsammansättningar eggjar fantasin och odlar stilkänslan och skön-

Stärkande och uppbyggande

av en försvagad organism och ett utslitet nervsystem äro de mest karakteristiska egenskaperna hos Phospho-Energon. Detta har sin orsak i Phospho-Energons säregna sammansättning — det är framställt direkt ur hjärn- och nervsubstans och innehåller dessa för organismen och nerverna så nödvändiga grundsubstanser i koncentrerad och lätt assimilerbar form.

Phospho-Energon

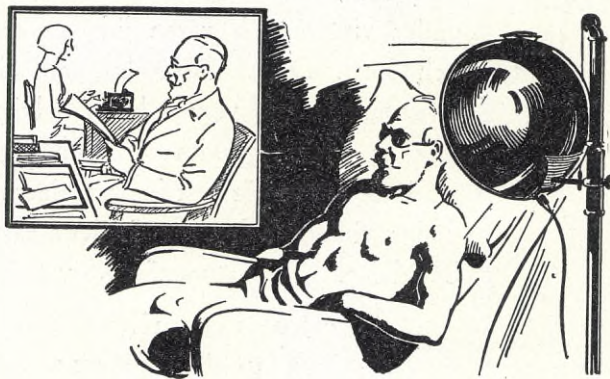
står alltjämt i främsta ledet vid behandlingen av olika svaghetstillstånd, trötthet, andlig och kroppslig överansträngning, allmän svaghet, sömnlöshet.

Vid övervinnandet av nervositet och nervösa svaghetstillstånd har Phospho-Energon givit utomordentligt gynnsamma resultat. Phospho-Energon verkar icke »omedelbart nervlugnande och rogivande» — det sliter och försvagar därför ej nervsystemet — utan Phospho-Energon **stärker** och uppbygger under kurens förlopp hela nervsystemet och återger så småningom nerverna deras naturliga spänstighet och lugn.

Efter influensa eller andra febersjukdomar, operationer, långvarigt, ansträngande tankearbete etc. är Phospho-Energon det rätta medlet för återfående av krafter och arbetsförmåga.

Phospho-Energonpiller — **med järn** för särskilt klena och blodfattiga — fås å alla apotek i glas å 100 och 300 st.

Kontrollant: Professor Thor Ekecrantz.

Icke endast tungt arbete tröttar

Även den intellektuellt arbetande människan är utsatt för stora påfrestningar. I synnerhet få nerverna kännning av den dagliga verksamheten — yttringarna äro allt för välbekanta. Trötthet, olust och kraftlöshet äro de spår, på vilka vi så lätt glida in.

Ett gott skydd häremot erbjuda kvartslampans ultravioletta strålar. De giva just den känsla av kraft och välbefinnande, som är så nödvändig för ett gott arbete — för en nyttig vila. Kvartslampan, som alstrar ultravioletta strålar, heter

ORIGINAL-HANAU

(Künstliche Höhensonne)

Säljes genom elektromedicinska och elektrotekniska affärer. Tag del av vad behandling med kvartslampa kan betyda för Eder genom att nu begära vår broschyr n:r 18 D, "Ultravioletta strålar". Ni erhåller den gratis och portofritt genom att tillskriva

BERGMAN & BEVING, STOCKHOLM 7.

Krantz

Hälsa genom
sund näring.

Friska, duktiga barn är varje moders stolthet och glädje

Huru noggrann omvårdnad en moder än ägnar sina barn, inträffar det dock ofta, att de särskilt under vintern och våren lida av en viss trötthet och olust. Denna företeelse, som för övrigt även förekommer hos vuxna, beror delvis på att födan icke är tillräckligt vitaminrik. Många husmödrar använda natursmör just för vitaminernas skull, men under vintern och våren är detta av mycket ringa betydelse, då natursmörets vitaminhalt under

denna tid till följd av kreaturens stallfodring är jämförelsevis obetydlig.

Efter långvariga, dyrbara experiment har det nu lyckats våra experter att i samråd med framstående vetenskapsmän på vitaminforskningens område framställa ett nytt margarin, som har samma fylliga, smidiga konsistens och samma näringsvärde som mejerismör, men som är detta överlägset däri-genom, att det har samma vitaminhalt året runt.

**Öka vitaminhalten i den dagliga födan genom att använda
det goda Vitana. Både Ni själv och barnen må väl av det.**

Pris 90 öre pr paket.

VITANA

DET NYA VITAMINRIKA MARGARINET

Säljes endast i de privata affärerna.

MARGARINFABRIKERNAS FÖRSÄLJNINGSS AKTIEBOLAG

AESKULAPLAMPAN

Häpnadsväckande resultat mot de flesta sjukdomar!

Varning! Den äkta lampen är stämplad enl. vidstående (Lagl. Skydd! Kgl. Patent & Reg. Verket.) Endast då är den äkta.

Godtag ej något annat som Ni får ångra!
Finnes ej den äkta med vidstående stämplor, så tillskriv
AESKULAPLAMPAN. MALMÖ. TEL. 7508.

"Mor, lilla mor!

vet du att

SNÖVIT

(En sällsam vintersaga)

är en lämplig och kärkommen julgåva åt familjens yngsta?"

Pris 55 öre.

Rekvireras från närmaste bokhandel.

M. ZADIGS

Divi Hud-Crème.

Den crème som huden tarvar. Skönhetsbevarande.

M. ZADIG, Malmö.

H. M. Konungens Hovleverantör.
Nederlag i Stockholm, Brunkebergsg. 4.
Nederlag i Göteborg: Chalmersgatan 20.

Munkarnas hemlighet är

Rulles

Därför brygga alla finmakare sina likörer med Rulles likörextrakter.

A.-B. RULLES, STOCKHOLM 21

Gemlas Rullstol

N:o 5287.
Patent N:o 57402.

Infordra offert och beskrivning från
GEMLA FABRIKERS A.-B.

— DIÖ —

hetssinnet. När vävkonsten var i nedan, gjorde plyschdukarna sitt intåg . . . jag har själv råkat ut för en numera avliden dam, som inför de många allmogevävnaderna i ett hem förklarade dem gammalmodiga och inte att jämföra med hennes "Plyschduk med skogsmotiv"! Nu hålla de hemvävda sakerna åter på att erövra våra hem, och det tillverkas både vackra och eleganta saker i svensk hemslöjd men tyvärr även ganska underhaltiga varor, som bjudas ut litet varstans.

Då är det gott, om allmänheten har möjlighet att litet bedöma vad som bjuds. Det växer upp slöjdskolor här och var, både i städerna och på landet. Många äro verkligen väl skötta, och kan man egentligen tänka sig ett sundare arbete exempelvis för unga flickor, som nyligen slutat skolan och även för andra, som gripits av intellektuell överansträngning, än att under en längre eller kortare — helst längre — tid och helst i skön, hög luft och lantlig omgivning under ett glatt kamratskap få en inblick i vävteknikens konst? Och detta icke bara för dem, som sedan ska ägna sig åt vävning. Även om de aldrig mera i sitt liv få tillfälle att sitta i en vävstol, så är den kunskap de fått en stor glädjekälla, och de ha med sig hem en icke föraktlig ökad möjlighet att förstå och bedöma vad som har äkta värde.

MÄRTA TAMM-GÖTLIND.

Damerna Buddenbrook.

(Forts. fr. sid. 1296.)

särskild charm i Thomas Manns ögon, men hon är dessutom en rättfram, naturlig och oreflekterad varelse — det är för honom en ännu större charm. Det är därför en fullt naturlig sak, att Tonio Kröger för hennes skull lätt glömmar sin sinnrika Lisaweta Iwanowna, vilken nere i södern helt tagit hans tid och tankar i anspråk.

Konstnären, zigenaren — var och en, som på något vis är trasig i sitt yttre eller sitt inre, är en löjlig figur i de flesta vanliga människors ögon — hos Thomas Mann göres hans konfrontation dubbelt bitter därigenom att det just är med en i alla avseenden normal kvinna som han obarmhärtigt föres fram i all sin nakenhet. Tonio Kröger är löjlig i Hans Hansens ögon, men han är ännu löjligare i Inge Holms; i Luischen är det inför sin egen fru — och det till på köpet medan hon spelar quatre mains med sin älskare! — som den fete advokat Jacoby nödgas dansa välgörenhetsdans utklädd till baby-dansös, och den lille puckelryggige herr Friedemann, som i sig själv är en löjlig fagott blir löjlig på allvar först i det ögonblick han ligger på knä inför fru von Rinningens fötter och gör henne sin glödande kärleksförklaring. I lekfullheten och den naturliga, om också frestande nära till hands liggande elakheten, har väl Maupassant haft några fingrar med i spelet, men högheten, stoltheten, det blonda temperamentet äro arv och alster från Thomas Mann själv.

Naturligtvis får man inte pressa synpunkter som dessa — helt enkelt därför att Thomas Mann själv inte pressar dem! Där finns åtskilligt i hans verk som är tendensdikt, det är sant, men tendensen tar aldrig så hos honom överhand, att den tar död på dikten, och om också hans kvinnogestalter ha något att säga om diktaren själv, så ha de desto mera att säga om sig själva — den som till äventyrs tvekar om Thomas Manns förmåga att skapa kvinnor, som tala för sig själva, behöver bara gå till det förbluffande rika kvinnogalleri, som han skapat i sin stora släktroman, där verkligen alla de kvinnor äro representerade — alltifrån arvtanter till pensionerade gamla tjänstemamseller — av vilka en stor släkt kan tänkas ha glädje eller besvär. Är Thomas Mann intresserad av dem? I grund och botten väl knappast intresserad av dem som kvinnor. Han har aldrig skapat en fristående

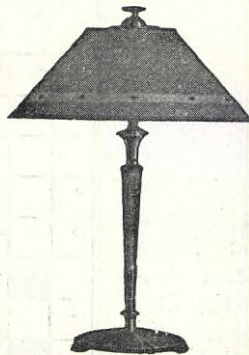

Nervsjuka, blodfattiga!

Ni får en provask REGIPAN gratis!

Vi önska, att envar skulle lära känna och uppskatta detta moderna och berömda näringspreparat, som av läkare varmt förordas vid olika åkommor, såsom svaghet, förtidigt åldrande, konvalescens, äderförkalkning, bleksot etc. Tillskriv oss därför redan i dag och Ni får pr omgående 1 provask Regipan-tabletter samt en intressant bok därom gratis och franko.

Pharmaco-Dietetisk Industri,
Rensgatan 17 F, Stockholm.

Elektr. Belysningsarmatur
Belysningsglas
Hushållsglas
Prydnadsglas

BÖHLMARKS

Huvudkontor:
STOCKHOLM SÖ.

Utställningslokaler:

Högbergsgatan 19—25 - Norrmalmstorg 4

SOUTHALLS'

SANITETSBINDOR
THE "ORIGINAL" MAKE.

Absorberande, antiseptiska.

Pressade Bindor

Dessa äro särskilt avsedda för damer på resor. Bindorna äro Southalls vanliga, men genom pressning reducerade till tändsticksaskformat. Upptagna återfär bindorna sin form och elasticitet. Storlekar: A, B, C, D.

FABRIKANTER:

SOUTHALL BROS & BARCLAY Ltd.,
CHARFORD MILLS, BIRMINGHAM, ENGLAND.

I lager hos:

Nordiska Kompaniet (sjukvårdsavdelningen). Au Corset Gracieux, Stockholm. Apoteket Kronan, Göteborg. Buttericks Mönsteraffär, Stockholm, Göteborg, Malmö och Hålsingborg. Samt hos alla förstklassiga sjukvårdsaffärer.

En gros hos:

Gustaf Hjelm & Co., Stockholm. Stilles Försäljnings A.-Bol., Stockholm. Kirurgiska Instrument Fabriks A.-Bol., Stockholm. Apoteket Vasens Apoteksvarucentral "Vitrum", Stockholm. Sederholm & Co., Liljeholmen.

UPPSKJUT ICKE
TILL MORGONDAGEN,
UTAN KÖP
PIX
REDAN I DAG!

Var Ni än befinner Eder

Åhlén & Holm
Stockholm

är det lika enkelt att få just de varor Ni önskar i Åhlén & Holms huvudkatalog finns praktiskt taget allt. Ni får katalogen gratis och portofritt blott Ni ifyller och insänder denna annons.

Namn .....

Adress .....

Nr 162

kvinnogestalt, aldrig intresserat sig för en kvinna för hennes egen skull men väl för en kvinna i relation till en man eller en släkt. Antonie Buddenbrook är inte den enda kvinnliga gestalten i hans galleri, som vill vara kvinna för att helt få älska mannen så som han förtjänar. Att förhållandet mellan könen hos Thomas Mann stundom gestaltar sig betydligt mera kyligt, beror helt enkelt därpå att mannen i vissa fall faktiskt inte förtjänar något annat.

CARL BJÖRKMAN.

Han, hon och kemin.

(Forts. fr. sid. 1297.)

skan makar undan en jättevas med höstfärgade krysantermer så hennes aristokratiska ansikte med slätt svart hår och lugna grå ögon blir synligt. — Och bland vitaminforskare måste hon ju känna sig litet försummad. Jag har helt enkelt inte haft tid att fortsätta på den humanistiska linje jag först slog in på. Och mina intressen har nog till en stor del bergtagits i det kemiska laboratoriet. Där kan jag dela dem helt med min man och dessutom kanske göra litet nytta.

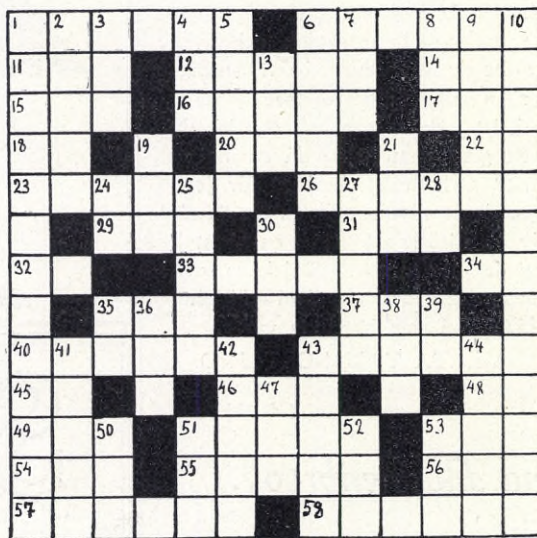
— Mycket nytta — professors ansikte dyker fram bakom det blommande skrivbordet. — Min hustru har varit mig till stor hjälp under en lång tid, med en liten paus i somras när siste ättlingen såg ljuset.

Om någon yngling på fem månader har haft chansen att bli ett fysiskt mönsterbarn så bör det väl vara yngste herr von Euler, som framför sig har en barndom i ett hem där vitaminen är självhärskare.

Och minst lika stor är utsikten att han blir ett psykiskt mönsterbarn, om han har förstånd att tillgodogöra sig den luft av gammal kultur och ung forskarglädje som härskar i det von Eulerska hemmet. Och förstånd bör mänskligt att döma inte vara det minsta arvet i en Nobelpristagarfamilj.

BANG.

Kryssordstävlan i n:r 47.

Vågräta ord: 1. Färg och foder. 6. Förekommer på scenen. 11. Instrument. 12. Krydda, även använd till medicinskt bruk. 14. Has. 15. Sätta värde på. 16. Vårtecken. 17. Bruka vi göra på benen. 18. Få barnen. 20. Topp. 22. I firmanamn. 23. Tar ingen hänsyn till andra. 26. Trupp som skyddar. 29. Gud som kunde injaga panisk skräck. 31. Äro

egentligen kontinenterna. 32. Att fodra med. 33. Person från Mindre Asien. 34. Mekanisk inrättning. 35. En man som fick se Gud. 37. Inträffar två gånger om dygnet. 40. Är lappen. 43. Säger jägaren att fåglarna göra under jakten. 45. Viktförkortning. 46. Stad i Syrien. 48. Blir nu allt vanligare i Norden. 49. Främmande ord för konst. 51. Har förekommit vid Lützen. 53. Finns ofta i bunden form. 54. Hade nio döttrar. 55. Kan lantmannen ge drängen order att arbeta med. 56. Preposition. 57. Lägga för fötterna. 58. Nyttjas för avlägsnande av stubben.

Lodräta ord: 1. Finnes i garderoben. 2. I någon mån berörd av starka drycker. 3. Organ som uppfattar. 4. Skotskt flodnamn. 5. Köpes på systemet. 6. Rymdmått av äldre typ. 7. Uttrycker riktning. 8. Ett av Kristi monogram. 9. Svensk stad och en sorts sommarnöje. 10. Redskap hos den moderne lantmannen. 13. Industri- och stationssamhälle. 19. Sätt att tilltala. 21. Tillägga. 24. Förkortning, använd av kompositörer. 25. Fåfång varelse. 27. Saknade Gustav II Adolf. 28. I mjöl. 30. Del av Danmark. 35. Den yngre. 36. Besjunger något stort. 38. Tillställning på lut. 39. Dåligt vitsord. 41. Fångades förr allmänt med snaror. 42. Läckert. 43. Stad i Preussen rik på romerska fornlämningar. 44. Stad i Japan. 47. Fornnordiskt väsen. 50. Vanligare i Norrland än i Skåne. 51. Blöder. 52. Får hästen göra. 53. Är springpojken.

I varje lösning, som skall vara insänd inom 14 dagar efter numrets datering, skall läggas ett 15-öres frimärke och summan av de insända märkena delas mellan pristagarna förutom de av redaktionen uppställda belöningarna — 2 st. à 5 kronor. Sändas flera tävlingssvar i samma försändelse inlägges vart och ett i särskilt slutet kuvert. Prisen utbetalas genom postsparbanken. Kuvertet märkes: "Kryssordstävlan i n:r 47."

Oatine

Varje "Oatine"-förpackning innehåller skönhetsråd.

Oatine och Oatine Snow fås överallt i burkar à Kr. 2:50 samt stor burk med tredubbelt innehåll à Kr. 5:— . I tuber à Kr. 1:25 och 2:50. I lyxförpackning till samma pris.

Små krukor ha också öron

Hon har givit akt på att mamma varje dag behandlar sitt ansikte med crème, och hon vet också vad crèmen heter, ty mamma har så ofta nämnt detta. Det är »OATINE». Mamma har också sagt att »OATINE» är den bästa bland crèmer därför att den läker och förnyar huden samt är en sällsynt mild crème vilken ensam äger alla de egenskaper vilka huden behöver. »OATINE» är outhärlig i barnkammaren, på mammas toilettbord och i pappas rum, enär huden efter rakningen är ömtålig. Prova »OATINE» i dag. Begär uttryckligen

Oatine och Oatine SNOW

och avvisa bestämt alla de många dåliga efterapningarna. »OATINE» verkar astringerande, rensar de många millioner porerna från smuts och damm samt gör huden klar, silkeslen och vacker. Den är ekonomisk att använda, ty den är mycket dryg.

10 Grand Prix och Guldmedaljer.

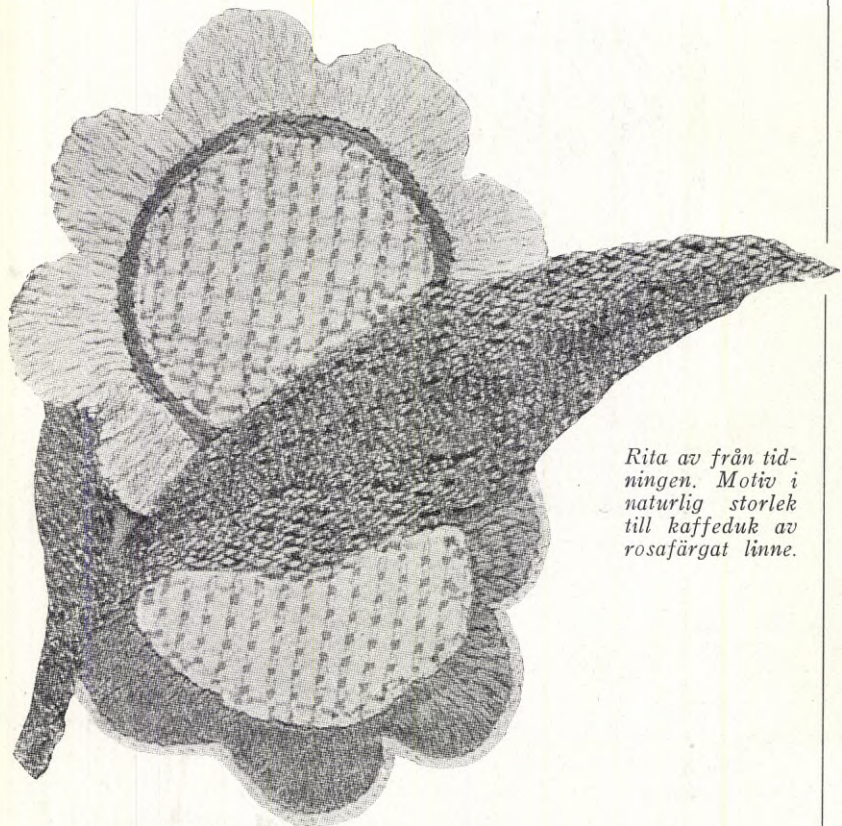
THE OATINE COMPANY
PARIS - STOCKHOLM - KOPENHAMN - LONDON
L. Kongensgade 12.

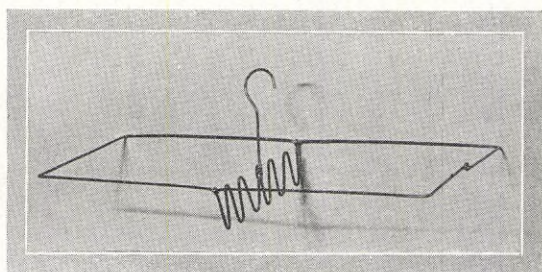

I Strängnäs domkyrka sammanvigdes fredagen den 25 oktober lantbruksingenjören *Einar Zielfelt* och fröken *Ingrid Nordberg*, dotter till kyrkoherden E. Nordberg och hans maka, född Fahnehjelm. Eriksson, Strängnäs, foto.

Den nyttiga sidan.

Rita av från tidningen. Motiv i naturlig storlek till kaffeduk av rosafärgat linne.

Galgen för klänningspåsen, konstruerad av G. Sandskog.

skänker
Vita
Vackra
VADEMECUM
tänder
Dubbel tub kostar endast 1:- krona

Vackra förmid- dagsklän- ningar

PUB:s klänningsavdelning har just nu en mängd eleganta nyheter i té- och förmiddagsklänningar av såväl moiré som satin fleur och crêpe georgette. Vidstående modell är en av dessa nya klänningar och kostar
Kr. 95:—

Paul U. Bergströms A/B

NORR

STOCKHOLM

SÖDER

Lösning.

Kryssordstävlan i n:r 41.

Vågräta ord: 1. Halsstarrig. 10. Oktavia. 12. Strå. 13. Inka. 15. Platå. 18. Gehör. 20. Peta. 21. Vag. 23. Tagg. 24. Lot. 25. Total. 27. Son. 28. Ön. 29. Katalog. 30. Ny. 31. Por. 33. Gudom. 34. Ava. 35. Ares. 37. Mon. 38. Tern. 39. Radie. 41. Borås. 42. Drav. 44. Mora. 45. Uri. 46. Ass. 47. Upplandsort.

Lodräta ord: 2. Lotta. 3. Skrä. 4. Stå. 5. Ta. 6. Avi. 7. Ring. 8. Raket. 9. Kapplöparen. 11. Färgnyanser. 12. Satt. 14. Ahas. 16. Leonora. 17. Matador. 19. Ögonvå. 21. Votum. 22. Galon. 25. Tag. 26. Lom. 32. Redd. 34. Aera. 36. Sirup. 38. Torso. 40. Earl. 41. Boss. 43. Via. 44. Mad.

De två prisen — å 13 kronor — tillfalla *Vivan Åström*, Åhus, och *J. Vindahl*, Örebro.

Scen och Film

Joseph Hislop gästspelar och lyser upp vår tenorfattiga opera i sina gamla paradroller i Bohème, Tosca och nu senast i Verdis "Den vilseförda", som presenterade sig delvis nyinstuderad. Hislop behärskar sin röst lika suveränt som förr och vad den kanske saknar av ung friskhet ersättes med internationell virtuositet. Till detta kommer sedan ett omsorgsfullt och artistiskt intelligent spel, som till och med blåste ett visst liv i Alfredos tråkiga roll. *Greta Söderman* som *Violetta* sjöng vackrare och jämnare än på länge, men hon borde be regissören att få klä sig i några andra kjolar än de omöjligt konstruerade hon nu skall älska och svimma i. *Einar Larsson* gjorde för första gången faders parti och gjorde det både sångligt och dramatiskt bra, fastän han inte riktigt kan tillfredsställande illudera gammal man. *E. N.*

Madame Sans-Gêne är alltså lik. Hennes varma hjärta och frejdiga humör ha stått sig genom åren, fortfarande är hon immun mot den yttre polityr, som hertiginnan med tvätterskemane- ren så väl behöver, och konsten att roa kan hon ännu. Det visade hon de bägge kvällar, då *Sardous* gamla paradstycke stod på Dramatiska teaterns program. Två föreställningar med olika primadonnor kunde nationalscenen för- resten presentera, ty vid festföreställningen för Gammalsvenskbyborna hade friherrinnan *Ellen Cederström* älskvärt åtagit sig *Madames* roll, medan *Signe Kolt- hoff* trasslade in sig i det hertigliga släpet den afton, då en vanlig dödlig publik fyllde salongen. Det var också hon som, ömsom gripande, ömsom muntrande, lyste starkast i det stora sällskapet — så gott som hela ensemblen var i elden — av vilket man för övrigt minnes hrr *Gabriel Alw*, *Bror Olsson*, *Sven Bergvall* och *Ivar Kåge*. *A. E.*

En av dem som mest använder och prisar

Solidar

1/1-pkt
58 öre

1/2-pkt
30 öre

är den nygifta lilla frun, som är så rädd om sitt linneskåp — denna skattkammare, som gömmer den utstyrel, som hon ofta själv har sytt och kanske lika ofta själv har sparat ihop till. När skatten skall tvättas, använder hon därför endast det yppersta tvättmedel som finns — det vita Solidar. Om lilla frun någon gång försökt något annat tvättmedel, återgår hon alltid till Solidar och känner sig därvid lugn, ty hon vet, att Solidar skonar tvätten som inget annat medel.

Säljes endast paketerat.

Solidar Tvätt- Extrakt

Tollie Zellman i "Dulcie". Almborg & Preitnitz, foto.

"Dulcie" är här igen, men hon vore inte så värst välkommen, om inte Tollie Zellman vore med, ty hon är ett ganska irriterande fruntimmer, denna Dulcie, i en ganska mager historia bland ganska ointressanta människor. Obetalbar blir hon dock i Tollie

Zellmans person, man kunde stå ut med Dulcie tio gånger för hennes skull. Ja, man skulle till och med tio gånger kunna överse med att nästan samtliga hennes medagerande på Oscarsteatern tala så illa att man knappt hör ett ord bakom tredje bänk parkett. Hr *Adolphson* sväljer halva orden och hr *Westergren* pratar slängigt som en skolpojke. *E. N.*

Skolteaterns nya pjäs, *Christian Molbechs* klassiska sångspel "Ambrosius" var precis vad en skolpjäs bör vara, lärorik utan att vara docerande. Den gav en förtjusande inblick i 1700-talets mentalitet, både genom handlingen — en fattig men glad och lutsjunga- gande skrivares hopplösa kärlek till en liten skär och stolt herrgårdsröken — genom persontek- ningen, den ena svart och den andra vit, och genom miljön med herrgårdsparken i månsken, roco-osalongen i stel sirlighet, festsalen i glittrande stearinljusglans

Marianne Lövgren och Karl-Magnus Thulstrup i "Ambrosius". Almborg & Preitnitz, foto.

och rocomusiken från orkesterdikedet svepande in det hela i spröda toner. Högsta betyget fick pjäs-valet och framförandet genom den unga publikens hållning, stolt ignorerade den varje möjlighet att

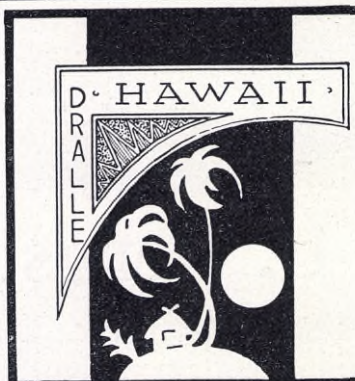
finna de gammaldags replikerna och de troskyldiga kärleksscenerna löjeväckande antikverade.

Marianne Lövgren, en ung dam, som för inte lång tid sedan hörde till skolteaterns publik, hade fått unga frökens roll. Helt räckte hon inte till att teckna den inre utvecklingen men hon hade i stället all den prudentliga blomlighet och menuettakten i plastiken som rollen fordrar. *Karl-Magnus Thulstrups* fattige student var tillfredsställande natur- och sångglad och verkligen bra i tragikomediens enda laddade scen. *Ragnar Billbergs* spetsige och inte direkt överbegåvade ädling var en utsökt liten studie, av övriga föll ingen ur rocoramen. *B. A.*

När man gör kriget till ett effektfullt film drama, bli vi alltid betänksamma. Och så är fallet med "Hennes elddop", där den slanka och missfagra *Eleanor Boardman* får lära sig krigets mores i en våldsamt fascinerande frontmiljö. Filmen kulminerar i en stridseld av gigantiska mått, där dock pauserna komma lägligt nog för både ögonflirt och för s. k. bistert humoristiska infall. Det hela är rosenrasande, men det är onekligen skickligt gjort och dramatiskt laddat. Man beundrar tekniken, spelet, typerna, miljön, men snus är snus om ock i gyllne dosor — — — *Kommersen* i krigsdramatik börjar bli beklämmande. *Miss Bio.*

"Kysen som dödar" var en av dessa bastarder mellan filmdramatik och agitationspredikande som med jämna mellanrum dyka upp och åtaga sig att vägleda en vilsegången mänsklighet. Denna var för en gångs skull smältbar, både som film och predikan, även om ordinära synpunkter på filmen som konst måste ge vika inför den sällsamma blandningen. Dess bästa drag var, att den sade sitt varningens hårda ord mot könssjukdomarnas härjningar, framför allt genom att visa hur det går för en ung sjuk människa, som inte i tid tar mod till sig och vänder sig till läkare. Den är alltså mera en hoppets än en hotets predikan, framförd på ett ganska värdat sätt maskerad under en fransk sjuönglings historia, troligt och inte utan regiförtjänster. *Miss Bio.*

"Laila" var inte vad vi väntat oss med tanke på lovsångerna, som ekat över Kölen. Utan tyvärr litet vad vi väntat oss i dju-

Den nya parfymen HAWAII

- en söderhavsvision!
MODERN · FÖRNÄM · RAFFINERAD

Utsökt eleganta förpackningar till

1:25 4:50 7:50

Mona Mårtenson i "Laila".

pet av vår skeptiska själ. Dess obestriddliga förtjänster som nordanlandsfilm kunde inte ta bort ett allmänt intryck, som faktiskt bedrövade oss. Intrycket av amerikanism. Amerikansk schablon- och vulgärromantik inplanterad bland de norske fjelde — man kan bli ledsen för mindre. Filmen var inte vad en historia i de trakterna borde vara: förnäm. Eller kanske förnämlig. Den saknade det drag av vildmarksaristokrati, av isolerad storhet, som en tragisk konflikt under norrskenet bör äga i konsten. Den lilla lappflickans historia var gjord för att få Broadway att gråta och le, och därmed tappade Laila andligen föfästet i snöviddernas drivor och började promenera på asfalt. Hon och hennes öde blev banalt, fjällen krympte, snön blev grå och konsten blev mycket liten. Mona Mårtenson var heller inte vad vi väntat oss. Också litet Broadway. I vredesscenerna förlorade hon alldeles fjällbarnets medfödda vildsinta värdighet och blev en liten flapper med axelryckningar och söt trumpenhet. Man trodde inte på henne i alla scener, trots att hon var bestickande vacker och kastade lasso förträffligt. Övriga "vita" bra, lapparna bättre, fjällen bäst. En liten fråga: kan en ensam karl värja sig mot sjutton vargar med en liten påk? Eller var det särskilt slöa små vargar? *Miss Bio.*

Rättelse. I recensionen av "Tolvskillingsoperan" i förra nr hade ett par förargliga tryckfel insmugit sig. Sålunda stod: "— en konstnärseger och *trevlig* publiksuccés"; skall vara: "— en konstnärseger och *trolig* publiksuccés". Vidare stod: "Kring dessa huvudfigurer, även sceniskt *trevligt* utformade, — — —"; skall stå: "Kring dessa huvudfigurer, även sceniskt *frodigt* utformade, — — —".

Det hela lite otrevligt, men nu efter ändringarna trevligare!

Plågas Ni av Huvudvärk och Reumatiska Smärtor?

Då bör Ni ej experimentera med tvivelaktiga medel utan med ens tillgripa de beprövade och av så många läkare vitsordade TOGAL-tabletterna. Dessa ställa ej blott omedelbart de olidligaste smärtor utan äro dessutom ofarliga för hjärta och mage. De utskilja dessutom starkt den skadliga urinsyran — roten till de flesta smärtor — ur kroppen, den enda väg som för till verkligt varaktigt hjälp mot det onda.

TOGAL-tabletterna finnas, utan recept, å alla apotek till Kr. 2:40 och 0:90. Se till att Ni får äkta Togal och ej efterapningar!

Skydda hyn!! Kölden kommer!

Kyla, väder och vind förstör Er hy, om Ni inte vårdar den på det rätta sättet.

På kvällen rengör Ni sålunda huden noga med F. Pauli's äkta Liljemjolk Crème, blå etikett, av vilken ett tunt lager även får kvarsitte över natten. Vid morgontoaletten använder Ni sedan den med skär etikett, som gör hyn ungdomsfrisk, klar och vackert matt.

F. Pauli's äkta Liljemjolk-Crème

Skänker skydd och skönhet.

Skär etikett — lätt — för bruk under dagen.
Blå etikett — fet — för hudens rensöring och för stark kyla.

Medlidande.

(Forts. fr. sid. 1304.)

och det har han minsann gjort nu. Förresten är han inte så ovan vid arbete heller, han får allt hjälpa till därhemma.

Därhemma — — — ja, om någon brytt sig därom, så skulle nog pojken kunnat berätta om dagar som i sin oömma arbetshets sugit ur den lilla barnakroppen must och mærg och livsglädje. Men man skulle slita ont på den tiden. Fick någon för mycket av det slaget så var det ingen som gjorde affär av den saken.

Nu tumlade den lille ned vid bordet med huvudet mot bordskivan och det såg ut som om det inte fanns liv i honom. Den limgula luggen låg våt vid de knottiga tinningarna, ögonlocken blänkta som blå skålar över de slutna ögonlocken, armarna hängde slappa.

— Han är illa medfaren, suckade Anna lilgammalt. Vad ska vi göra med honom, mor? — Vi ska lägga honom på soffan, han ska vila, det är det viktigaste nu. — Men han är nog både hungrig och törstig — — —

— Han orkar i alla fall varken äta eller dricka.

Man flyttade över honom på

soffan och bredde en rock på honom.

Där låg han stilla hela kvällen och Anna gick omkring ho-

Världens värdefullaste vara!

Radium! Icke blott världens värdefullaste vara, mätt i ännu högre grad, värdefull för människorna på grund av dess underbara, hälsobringande egenskaper. Radium är — kort sagt — naturens eget botemedel. Särkande för människans hela organism — ojämförligt i kraft och verkan. Är Ni trött och slö? Är det "neverna" det är galet med? Eller börja ålderdomssvagheter? Följ då läkarnas råd och använd dagligen Miradium-salt. Då utnyttjar Ni det medel, som naturen själv har skänkt oss. Miradium-salt innehåller äkta radium i precis de riktiga, noggrant avpassade doser, som visat sig mest verksamma. Det fås på apoteken till kr. 6:50 p glas beräknat till c:a 1 månads kur.

nom, undrande över honom. Han var av hennes egen ålder, det såg hon. Hon kunde inte glömma hur underligt han sett på henne då hon huggit i bakom kärran och hjälpt dem. Det var en blick som hon tyckte att hon aldrig i sitt liv skulle kunna glömma. — Du är snäll, hade den blicken sagt, och jag tackar dig för att du finns på jorden. Men mig kan du i alla fall inte hjälpa. Jag sörjer inte bara över att jag får slita så ont, utan jag sörjer också över någonting annat. Jag sörjer över att det är så svårt att leva på jorden, över att vägarna äro så långa och människorna så onda. Du är god, lilla okända flicka, men de andra äro så elaka, de jaga mig, de plåga mig, de skratta åt mig därför att jag ej är som de — — —

Om de bara inte drogo vidare genast i morgon utan stannade en dag, så att Anna fick tala med pojken! Hon hade något att säga honom. Något som hon aldrig sagt till någon människa förr, hon kände det så — — —

Pojken, han blev liggande där länge, han, ty på morgonen låg han dödssjuk i soffan, och mor Tilda måste ställa om att det kom en läkare från staden. Denne konstaterade genast att det var fråga om ett farligt inklämt bräck, som

väl stackaren ådragit sig då han stretat med kärran. Han var så sjuk, att han inte ens fick flyttas till lasarettet, utan läkaren måste operera honom på det stora köksbordet. Det hade redan börjat skymma på i stugan, då operationen måste ske. Mor fick koka vatten åt läkaren och hålla lampan, och Anna fick vara assistent. Hon fick hålla i de underliga tångerna, och läkaren fick klara sig bäst han kunde med den svåra operationen. Han gjorde dock sin plikt. Han kunde inte låta en patient ligga och dö varken här i stugan eller på en hästskjuts, vilket blivit pojken öde om han nu forslats någonstans. Han kanske dog ändå nu, men då hade man i alla fall gjort sin plikt —
— Kom ihåg, flicka, sade doktorn, att det nu gäller livet, och jag lutar på dig. Du är den enda här i stugan som inte darrar på händerna och som ser bra, eljest skulle din mor fått hålla i. Men nu har jag bara dig, och visa nu att du är en duktig flicka. Det blir litet blod och sådant där, men det ska du inte fästa dig vid.

Den lilla flickan var nästan lika blek som gossen nu, men hon såg tappert på läkaren och svarade: — Jag är inte sjäpig, jag är frisk och stark. Bara doktorn kan klara honom så!

Doktorn kunde inte låta bli att dra på munnen åt denna fina tillrättvisning från en liten unge.

Sedan höll Anna i pincetter och trådar med stadig hand och bytte tyst och snabbt det som doktorn ville ha. — Det tycks finnas möjligheter i en sådan där unge, tänkte läkaren. Bara nu pojken klarar sig så att hon slipper få ett dystert minne för livet — — —

Nu följde en vecka av oerhörd spänning för Anna. Doktorn hade utsett henne till sjuksköterska. Hon vakade dag och natt, hon gav medicinen på klockslag, hon skulle sända dagliga bud till läkaren. Pojken låg nästan hela veckan till synes utan att varken leva eller dö. Man visste inte om han andades ibland. Men efter den första veckan var krisen över, och han repade sig fort. Doktorn kom igen och var så spelande glad. Han kallade Anna "Min lilla Serafia" och lovade att kosta på henne utbildning till sjuksköterska. Och han lovade laggekärlsgubben att han skulle anmäla honom för landsfiskalen, om han ännu en gång tog ut denna pojke

LUCK'S UTSÖKTA KAFFEBLANDNING

4.90 PER KG
PAKET
FRANKFRITT 2 1/2 KG 12.25
PERCY F. LUCK & Co.
STOCKHOLM

till så hårt arbete. Dessutom bad han mor Tilda att låta gossen stanna över sommaren i stugan, det skulle väl bli någon råd med betalningen. — Det är klart att han får stanna, sade Tilda. — Ja, det är bra, sade doktorn, jag litat nämligen inte på hans föräldrar. Han får inte arbeta i sommar, bara vila; och kommer han hem, så får han nog både stryk och arbeta. Jag känner den där sortens folk.

Det var nu i början av maj månad och fjorton dagar efter operationen. Pojken fick sitta litet i sängen. Han såg genom fönstret hur äppelträden började få gröna knoppar, och han såg sjön glittra i majsol. Men mest såg han på flickan med de vackra bruna, knollriga flätorna. Hon hade ett stort vitt förkläde på sig, och under det såg han en vacker rutig klänning. Hennes ansikte tordes han inte se på så att hon såg det. Men han tyckte att hon hade så snälla blå ögon, han minde dem från den kvällen då han kom och var så sjuk. Han visste att hon hette Anna. Men hon kunde inte veta vad han hette, ty gubben kallade honom tuffiln, och det var ju inte något riktigt namn.

Nu voro de ensamma i stugan och hon kom och satte sig på soffkanten där hon suttit så ofta utan att han märkt det dessa svåra dagar — — —

— Vad heter du? frågade hon med sin snälla röst. Jag har faktiskt glömt att fråga gubben, jag har inte haft tid, tror jag.

— Jag heter Gottfrid, svarade han blygt.

— Hur mår du nu?

— Å, jag mår så bra.

— Vet du att du måste ligga länge än?

— Nej. — Jo, det säger doktorn. Och du får vara hos oss hela sommaren.

— Det var snällt.

— Då ska du bli riktigt frisk så ska vi gå ut och leka. Vi har en så rolig källa i skogen, den hoppar som en kattunge.

— Tänk, det har jag aldrig sett — — —

— Jo. Och så kan vi se tjugo kyrktorn från vårt berg. Kan ni det?

— Vi ha inga berg där jag kommer ifrån.

— Vad brukar du leka med då?

— Jag har en fiol som jag gjort av en cigarrlåda. Och så har jag böcker. Jag tycker det är så roligt att tjuvläsa. Det kanske inte du behöver.

— Nej jag får läsa så mycket jag vill för mamma. Och jag tycker också det är roligt. Men det roligaste jag vet är att lyssna till allt de berättar om, de som ta in i vår stuga. Om vintrarna då kan de sitta och berätta hela kvällarna, inte sagor och sånt där, det tycker jag är ingenting, utan om sånt som hänt bland människor. Det är intressant. Jag tycker att jag skulle vela vara ute i världen och se allt jag också, och sedan berätta om det så att folk kunde

Brunt och Beige

i mörka nyanser äro modiefärgerna i höstens promenadskor.

Kastanjebrun kalv
Kr. 23.50.

Brunt Elkläder med lädersula
Kr. 27.50
med Good-Yearsula
Kr. 29.50

Mörkbrun kalv
Kr. 32.50

Mörkbrun äkta krokodil
Kr. 54.—

Kembels har det största urval lästmodeller, utarbetade för olika fot-typer, och där finner Ni säkert en sko som passar Eder fot.

Kembels

65 Drottninggatan
3 St. Nygatan

5 Hamngatan
6 B S:t Paulsgatan

CHOKERS heta de korta, vackra halsband, som är säsongens stora mode och finnes i färg till varje klänning.

Nr. 1. Virat i 2 färger	Kr. 4: 75	Nr. 6. Glas och bronspärlor ...	Kr. 1: 50
„ 2. Jap. pärlor m. strass ...	„ 2: 75	„ 7. Glas i pastellfärger	„ 1: 85
„ 3. Platta glaspärlor	„ 0: 95	„ 8. Röda och svarta glaspärlor	„ 2: 75
„ 4. Moderna träpärlor	„ 1: 85	Jap. halsband, korta	fr. „ 1: 75
„ 5. Glas och träpärlor	„ 2: 75	Jap. halsband, långa (150 cm.) med knutar mellan varje pärla	fr. „ 2: 75

STRASS är i år modernare än någonsin och finnes hos oss i största urval i såväl SMYCKEN och SPÄNNEN som metervis till SKÄRP och garneringar. Billiga priser.

R. T. 17 26

Norr 14 10

Butterick's
MONSTERAFFAR

Drottninggatan 57,

Stockholm.

Till landsorten mot postförskott.

lyssna under långa vinterkvällar. Tänk, vet du, jag tror att jag en dag gör det — — —

— Tror du det?

— Ja, jag liksom känner det på mig — — — Tänk om jag finge följa med dig då du ger dig av igen, då skulle jag få något att berätta om.

— Tänk om vi skulle göra sällskap ut i världen, sade han djärvt.

Vi kunde bli handlare och handla med böcker och vykort.

Så började de att göra upp planer vid hans sjukbädd, och sedan fortsatte de därmed hela sommaren under sina lekstunder i skog och mark. Han växte till i hälsa och krafter, blev stor och duktig. Det lingula håret tog till att mörkna, och Anna såg till sin förvåning att han inte var lik sig som då han kom. Då var avsiktet så smalt och bedrägligt, nu såg det ut att bli brett och något likt finngubbarnas som brukade komma ned till bygden med älgkött om höstarna. Han var inte snarvacker, men han hade så tindränd, kloka ögon. De voro inte dödströtta nu, utan fulla av hopp och glädje. Man kunde skriva en hel bok full om de båda lillgamlas barnens samtal och sällsamma lekar under denna sommar. De levde i en värld för sig, en värld full av drömmar och fantasiens äventyr.

Men hösten kom alltför snart, och Gottfrid måste till sitt hem hurtant det än var. Han var frisk nu och måste arbeta igen. Anna hade tiggat kläder och småsaker åt honom av alla handlare som kommo och gingo i deras stuga. Och sålunda hade hon fått ihop en hel kostym kläder åt honom, samt en fällkniv, en korkskruv och annat smått och gott. Men den dag han stod resfärdig under gula björkar som glänste i oktoberdiset, kände den lilla flickan hur hennes hjärta åter ville krympa samman av detta medlidande som hon känt den dagen då han kommit framför lasset och remmarna skurit så djupt in i de spåda axlarna. Nu skulle de lägga på honom dessa bördor igen, han skulle digna under tunga lass igen, och hans ögon skulle bli lika sorgsna och vilna som förr.

— Jag sörjer inte över att jag får slita ont, utan jag sörjer över någonting annat, skulle ögonen säga.

Nu visste Anna vad detta andra var. Det var det värsta som kunde hända människor. Det var detta, att man aldrig, aldrig hade någon enda människa på jorden till vilken man kunde tala om sitt hjärtas längtan, tala om alla de underliga tankar som kom för en, då man gick ensam. Att vara så ensam, det var det värsta en människa kunde råka ut för. Och nu skulle han bli så där ensam igen. Om han vågade titta i en bok så skulle de rycka den ifrån honom och be honom "göra något nyttigt". Och om han på en ledig stund tog i sin lädviol så skulle

de håna honom, ty sådana voro de som han kom ifrån. Han var en planta av en finare sort, som råkat växa fram mitt ibland fräna tistlar. Anna förstod det dunkelt. Och nu visste flickan, att hon aldrig skulle bli glad om hon inte fick säga denna gosse det som hon aldrig sagt till någon människa. Hon visste inte vad det var, hon hade inte kunnat säga det denna sommar, men de fick inte skiljas för att aldrig mera träffas, det kunde hon inte utvärda. Denna gosse, som hon varit med om att rädda till livet, som hon vårdat som en liten bror, inte fick han gå från henne. Han var henne kärare än modern, än stugan, än allt hon visste — — — Hennes tårar började rinna där hon stod och såg på honom under de gula björkarna, men hon grät inte som ett barn, utan stilla som en vuxen. Modern kom ut och såg det och klappade dottern på huvudet. Då bröt den lilla ut:

— Mor, låt mig få följa honom! Vem ska laga hans kläder och hjälpa honom om han blir sjuk igen, säg mor, vem ska göra det — — — Det är bara jag som gör det, mor, snälla mor, låt mig få följa med honom! Jag kan mor. Ställ om det, mor, så att jag får följa honom — — —

Modern såg storögd på flickan och svarade sedan tamligen hårt:

— Aldrig trodde jag att du var så tokig, jänta! Du ska bli sjuk-sköterska har ju doktorn sagt. Skulle du då ge dig iväg och slita ut dig hos bönderna när du kan slippa — — — Och bara för en pojkes skull, en pojkevalp som man hjälpt till livet därför att man är en barmhärtig människa. Men otack är världens lön, står det skrivet! Till tack för allt har han nu tubbat i dej en massa smörja, ty du har alltid lyssnat villigt på allt vad tokigt är, du — — —

— Han har inte tubbat mig, svarade Anna häftigt, det är jag ensam som hittat på detta. Och nekar du mig nu att följa honom, så var lugn för att jag en dag letar reda på honom, en dag när jag gör som jag vill —

Modern var nu så ond, att hon tog flickan i armen och slängde in henne genom stugdörren.

Färgande kyssar

som den lycklige betackar sig för, äro ej omtyckta. Man skulle knappast kunna tro, att någon i vår framskridna tid begagnar sig av kosmetiska medel, som hava sådana följder.

Den förståndiga kvinnan vet emellertid att skilja mellan det, som är bra, och det, som är dåligt. Hon köper blott sådana skönhetsmedel, som äro välkända och beprövade. Därför väljer hon av läppstift och smink för kinderna endast "Khasana-Superb".

"Khasana Superb läppstift" och "kindsmink" äro kyssäktiga. De äro diskret orangegula och övergå vid begagnandet i den röda färgton, som passar till egenheten hos hyn. "Khasana Superb" smetar ej och låter avlägsna sig endast med tvål och vatten.

KHASANA - Superb - läppstift i guldhylsa Kr. 1.25, elegant skruvhylsa med dubbelstort stift Kr. 2.50. Superb-Crème för kinderna i burk Kr. 1.50.

Erhålles överallt!

**DR. M. ALBERSHEIM
FRANKFURT a. M. - LONDON**

Generalagent: Riviera, 18 Kunsträdgårdsgatan, Stockholm, Telefon 5285, N. 118.

KHASANA Superb

Men pojken, han lyfte på sin gamla nattsäck, strök något vått ur ögonen med avigan av handen samt gick med nedböjt huvud bort över den ändlösa landsvägen — —

En gång, men det är en annan historia, möttes gossen och flickan igen på de ändlösa livsvä-

garna. Och hon fick laga hans strumpor och tvätta hans sår och gråta för hans skull, så som det stod skrivet i stjärnorna att hon skulle och måste — — —

Utställningsnytt.

En representativ samling antik kinesisk keramik utställes f. n. på N. K. Den äldsta dyrgripen stammar från Han-perioden 200 år före Kristus och denna kan alltså nu inköpas på vårt moder-

Vas (t. v.) i ljus glasyr, grävfynd från Sungtiden och s. k. ky-lin (t. h.) av biscuitporcelain från Ming-tiden.

na varuhus — fantasien får flykt. Men Ert mera praktiska sinne stannar kanske hellre med önsningar framför de mindre kuriösa tingen och då finns det mycket att välja på i denna samling. Det förnäma blå och vita porslinet, det graciösa mångfärgade, den bastanta grågröna craquelén, allt präglad av den kultur, som kännetecknar förnäm kinesisk vara och som tyvärr endast allför ofta förvanskas i billigare dussinkram. Också finns en grupp utsökta skulpturer i snidad elfenben, lack, agat, kristall o. s. v.

HEMTREVNADSRÅD

Av möbelarkitekt Eduard Rasch.

Sovrum och matsal.

Fråga: Kära Idun, hjälp mig med färger till väggar, gardiner, golv, sängtäck, dukar i ett sovrum med följande möbler. Av mahogny: gammalt skåp i 2 avd. från golv till tak, runt bord 75 cm. i diam., empirebyrå med träskiva 89x45.

Av gräddlackerat trä: 2 stora sängar, 1 babyspjälsäng, 1 barnbyrå, skivan 55x32, 2 stolar. Skall dessutom ordna en babykorg, utan gardiner men med volang. Tänkte sy sitsar till stolarna efter i Idun infört konvolvulusmönster, beige botten, rankor i skärt, lila, brunt, grönt. Blir det för mycket av det goda, om denna ranka ginge

Vid regn, blåst och snö

NIVEA-CREME

Väder och vind, köld och fuktighet avlägsna från Eder hud ständigt livsviktiga ämnen och främja därigenom bildandet av för tidiga rynkor. Men Eder hud behöver frisk luft och Nivea-Creme skyddar den mot vädrets ogynnsamma inflytande.

Endast Nivea-Creme innehåller Eucerit; den förhindrar uttorkning av de ömtåliga hudvävnaderna och förebygger bildandet av veck och rynkor. Bevara Edert ungdomliga utseende ända till sena ålderdomen genom den ringa mödan att dagligen använda Nivea-Creme!

Nivea-Creme i askar å kr. 0.50, 1.20 och 2.00.

Nivea-Creme i tuber å kr. 0.90 och 1.50.

Nivea-Creme tränger in i huden och efterlämnar ingen glans!

Generalagentur för Sverige: A. SANDSTRÖM & CO. GÖTEBORG

ASPIRIN

Huvudvärk är ingen ursäkt för dåligt arbete.

Tag ASPIRIN, som skänker snabb lindring mot tandvärk, gikt, migrän o. nervsmärtor.

Erhålles i alla apotek i rör med 20 st. tabletter à kr. 1:—

Näs- och ansiktsrodnad

vanställer t. o. m. det vackraste ansikte — giver anledning till spott och spe — verkar fränstötande — gör Eder därför osäker och hindrar Eder i såväl sällskapligt som affärsligt umgänge. Avlägsna därför detta obehag, jämte dess orsaker, medelst mitt preparat

"Bleichcreme A", som intränger i hudens vävnader och redan efter den första behandlingen giver ansiktet ett fördelaktigt, förändrat utseende. Medlet är absolut oskadligt. Pris kr. 5: 80. Försändes pr efterkrav eller mot försköttlikvid (även frimärken) genom

Schröder-Schenke Grundat 1896
Depot 175. MALMÖ, Friisgatan 1.

RID-STÖVLAR

Dam o. Herr i lack samt svart och brun boxkalv.

P. A. STRÖM & C:o
Humlegårdsq. 10
STOCKHOLM

Förnämsta inköpsställe för moderna Dam- o. Herrskodon.

KÖP
OLOF ASKLUNDS
BRÖD
DET ÄR BÄST

Hel babyutstyrel

kr. 7: 50. Virk. lampslöjor i vilk. färg ni önsk. kr. 2: 85. Postförsk.
Fru E. Lehman, Saltsjö-Järta.

Bokvännen, sen hit!

Lämpliga julpresenter

Böcker mottagas eller anskaffas från förlag eller antikvariat till inbindning Även landsorten

Direkt beställning hos hantverkaren besparar 50—60 procent.
Förstkl. och smakfullt hantverksarbete.

KNUT HÄSSLERS BOKBINDERI A.-B.
Klara N. Kyrkogata 17 - Tel. 10341
STOCKHOLM.

igen på gardiner, gemensamt täcke till de stora sängarna, volang kring babykorgen, dukar? Vad för bottenfärg och material? (tvättbart!) Färg till väggarna? Limfärg eller tapet? Tänkte måla en gammal linoleummatta och ev. ha någon gångmatta på denna. Färger härtill? Lampskärm?

Hjälp mig vidare göra ett litet trevligt matrum av följande ingredienser: låg grön kista med svart lock — gula björkstolar, ej stoppade — långbänk 173x60 (= stoppat sofflock vilande på tvenne låror) — fult fyrkantigt furubord 88x100 (kan utdraget bli 150 och 200) med gula fernissade ben — litet rart gult björkbord 56x37 — gult blomsterbord av spjälor, grönlåda — en vacker jämtlandsvävnad av ylle 100x205, bottenfärg svart med mest grönt i, dessutom blått, rost och litet gråbeige. Mönstringen beskrives närmast med tvärrandig. Användes som draperi.

Färg till väggarna? Färger, material, mönster till matta, gardiner, dukar, överdrag (med volang?) som döljer lock och låror, kuddar, pölar? bonad bakom bänken? Belysning?

Göteborgska.

Svar: Om ni kläder stolarna med något randigt siden eller linne i beige, rosa, grönt och brunt, undgår ni för mycken upprepning av det broderade mönstret, som i så fall skulle förekomma på gardiner, sängöverkast och dukar. Shantung eller voile i beige läm-

Till
släkt och vänner

i utlandet är

IDUN

"Damernas Egen"

den mest välkomna
hälsningen från
hemlandet.

Från vår expedition sändes IDUN i korsband till vilken plats som helst i världen, som har postförbindelse. Prenumerationspris för utlandet porto inberäknat:

Helår ..... kr. 23.50
Halvår ..... " 12.25
Kvartal ..... " 6.50

Presentkort.

Uppgiv tydligt skriven adress!

Insänd rekvisition omgående till
IDUNS EXPEDITION
STOCKHOLM

färger: rosa, grönt och lila. Fordra den med rosa.

Matsalens väggar grågula med ett diskret mönster i brunt och rost. Gardiner av rostfärgat tunt ylle samt överdrag av randigt bomullstyg i rost, brunt beige och något svart. Kuddar och dukar i varierande mönster och färger i rost, grönt, brunt och beige samt matta i brunt, grågult, grönt och rost. Slopa tanken på bonad bakom bänken, men vill ni gärna ha den, skaffa något liknande draperiet.

Överklädsel.

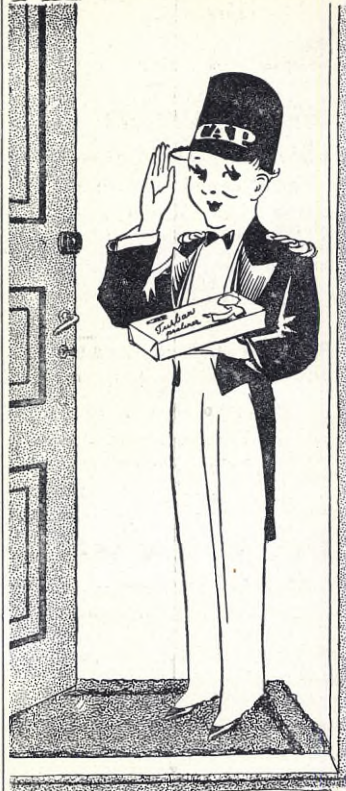
Fråga. Till ett rum, där möbeln, soffa samt 4 små stolar, är klädd med tyg som provet, skall två lärostolar anskaffas, därav den ena en öronlappsstol. Är nu villrådlig, huruvida dessa böra klädas med samma tyg som möbeln i övrigt, eller om man, utan att helhetsintrycket störes, kan taga en annan färg, då det dessutom förut finnes mycket av den guldbruna färgen i rummet.

Villrådlig okt. 1929.

Svar: Ni kan med fördel välja något annat tyg till fåtöljerna, t. ex. i svart och guldbunt.

En elementär fråga.

Fråga: Vårt vardagsrum skulle vara trevligt, möblerat som det är med gamla almmöbler, klädda med blågrått, skiftande tyg, om inte mitt på en fasadvägg ett klumpigt värmeelement vore pla-

Välkomna
CAP-gossen
i Edert hem

Hans utsökta Turbanpraliner borde Ni alltid ha till hands.

Edra gäster och hela Eder familj kommer att uppskatta dem vid en dessert t. ex. eller som en liten godbit att sitta och prata vid.

CAP
Turbanpraliner

Säljes i originalförpackningar om:

1/2 kg. . . . Kr. 3: 50
1/4 kg. . . . Kr. 1: 85
1/8 kg. . . . Kr. 1: —

Krantz

Glansing
putsar skorna fina så att de som solen skina

27,000 exemplar!

Hrr Riksannonsörer,
som nu planlägga sin annonsering för nästkommande år och som önska träffa publiken i

DALARNA
och NORRA VÄSTMANLAND

göras uppmärksamma på att detta sker bäst genom annonsering i våra tidningar:

SÖDRA DALARNES TIDNING
AVESTA-POSTEN
SÄTERS TIDNING
utg. i Hedemora

BORLÄNGE TIDNING
MORA TIDNING
LUDVIKA TIDNING
utg. i Borlänge

vilka tidningar utgå i en sammanlagd upplaga av

27,000 ex.

Annonsören äger att tillgodoräkna sig rabatt å den sammanlagda bruttosumman i de tidningar, där annonsering sker. Högsta rabatten utgår redan å en bruttoannonsering av kr. 1 000:—.

Närmare upplysningar genom de auktoriserade annonsbyråerna eller direkt hos

Dalarnes Tidnings- & Boktryckeri A.-B.
Hedemora—Borlänge.

Infört genom
Stockholms Läkareförening

**Doktor J. Arvedsons kurs
i Sjukgymnastik, Massage
Pedagogisk Gymnastik**

medför enligt kungl. Maj:ts medgivande samma komp. och rättigheter som en kurs vid Gymn. Centralinstitutet.

Kursen, 2-årig börjar d. 15 sept. Prosp. på begäran gen. D:r J. Arvedson, adr. Odeng. 1, Sthlm.

Professor PATRIK HAGLUNDS
Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska
Privatklänik.

Sturegatan 62, Stockholm.
R. T. 75025. N. 8301.
För behandling av hållnings- och rörelseorganens skador, sjukdomar, deformiteter och funktionsrubningar

Dr A. Karsten

Medicinskt Elektricitets-,
Ljus- och Röntgeninstitut

Kungsgatan 60, Stockholm

I sjukgymnastik,

MASSAGE och övriga FYSIKALISKA BEHANDLINGSMETODER börjar ny kurs 20 jan. 1930. Grundlig och billig utbildning. Låga levnadskostnader. Anmälan snarast erforderligt, enär pågående kurs var dubbelt övertecknad. Begär prospekt!
MALMÖ ZANDER-INSTITUT.

Några unga bild. flickor

kunn. i ofam. på egend. nära Sthlm und. erf. husmors ledn. lära hushåll samt klädsöm handarb. vävn. & läderplastik f. duagl. ex. lär. God omvårdn. Stärk. luft Kurs 20 jan.—20 maj. Prima ref. Närm. gm Majorskan E. Carlquist, Järna, tel. Pilkrog 24.

LEDIGA PLATSER

Farmaceutstipendiater

Härmed kungöres till ansökan lediga 10 platser som farmaceutstipendiater under år 1930. Tjänstgöringsskyldighet högst 10 veckor per år. Arvode 500 kronor. Resersättning och avlöningsförmåner under tjänstetiden enligt gällande kollektivavtal. Farmacie kandidatexamen och medlemskap av Farmaceutförbundet fordras. Närmare upplysningar meddelas av Sveriges apotekareförbunds exp., Vallingatan 26, Stockholm.

cerat. Hur skall ett sådant döljas bäst?
Vän av Idun.

Svar: Värmeelementet döljer ni lämpligast genom att bygga ett galler kring detsamma, eventuellt omgivet av bokhyllor; eller kanske ni kan placera någon vacker skärm med en fåtölj och ett litet bord framför.

Hämmorrojder
botas utan operation med
PROKTOSOL

som befriat tusenden från årsårlånga lidanden. PROKTOSOL lindrar icke blott smärtorna för tillfället, utan i olikhet med andra botemedel åstadkommer PROKTOSOL efter en tids bruk varje kväll, att Hämmorrojderna äro borta.
Lätt att använda!
Fås på alla apotek!

Draperier.

Fråga: Hurudant draperi skall jag väva till dörrar mellan matsal och salong samt mellan förmak och matsal. Rummen ligga i fil med matsal i mitten. Salongen har beigefärgade tapeter samt vitlackerad möbel med blå klädsel och röd matta med blå kransar. Förmaket är i mahogny samt möbelyt och gardiner i rosa. Matsalen är möblerad i brun ek med dukar i gult och grått samt bruna mattor.

Råd mig även, hur jag skall få bort fläckar på en brysselmatta. Fläckarna äro mörkare än mattan.

Villrådlig.

Svar: Draperiet i salongen föreslås blått och beigegrått i randning samt förmakets draperi i varmgrått med rosenängsmönster i rosa.

Sänd mattan till kemisk tvättning, då det är omöjligt föreslå tillvägagångssätt utan att veta fläckarnas konsistens.

Trerumsvåning.

Fråga: Ber den älskvärda Idun om benäget bistånd vid val av möblering, färg å mattor, gardiner till en trerumslägenhet. Sängkammare uteslutes, och skall både herrummet och den tillämnade lilla salongen kunna användas som sovrum, dock utan sängar. Matsalen skall ha Gripsholmsmöbel, och i salongen bör lämnas plats för Mignonflygel, annars står fältet fritt.

Turist.

Svar: Utan att veta rummens storlek samt dörrar och fönsters placering kan man inte föreslå våningens möblering, varför Ni godhetsfullt bedes insända planritning å våningen.

FRÅGOR OCH SVAR!

Bokbinderi.

Fråga: Vill Idun vara god lämna adress på någon bokbinderi i Stockholm, lämplig för en "hemmadotter" på landet, som fått lust för detta yrke, vilket väl kan utföras i hemmet? Bokmal.

Svar: För ej länge sedan stod en notis i Idun om en ateljé för bokbindning, som nyligen öppnats av fröken Inga Larson, Artillerigatan 34, Stockholm, och där även kurser för damer anordnas på längre eller kortare tid.

Kaniner.

Fråga: Var kan man köpa goda avelsdjur för kaningård? T. ex. chinchilla, angora m. fl.

Försökskanin.

SILVO
SILVER - POLERMEDEL
RENGÖR OCH POLERAR GULD, SILVER, ALUMINIUM OCH ALL SLAGS BORDSILVER.
SÄLJES I BURKAR Å 45 ÖRE & KR 1:00

Svar: Vid alla de större pälsdjursfarmarna, som lägga an på kaniner. Exempelvis Svenska Kaninstuteriet, Skurup. — Där uppköpas också skinn från djur försålda genom nämnda stuteri.

Kurort.

Fråga: Kan Idun ge anvisning på någon kurort i utlandet, där särskilt leveråtkomnor behandlas? Helst någon ort, som är billigare än Karlsbad m. fl. i Tyskland.

Lidande.

Svar: En kurort där just leveråtkomnor behandlas och där man kan inrätta sig jämförelsevis billigt är Chianciano i Toscana, Italien, ett par timmars resa från Siena. Vacker trakt och mildt klimat.

Fosterbarn.

Fråga: Min man och jag, som äro barnlösa, medelålders personer, önska ta ett fosterbarn, helst en liten flicka. Vart skola vi vända oss för att vara säkra om att få ett friskt och sunt barn? Fosterföräldrar.

Svar: Till Barnavårdsnämndens Utackorderingsavdelning, Klara bergsgatan 36, Stockholm. Eller till någon församlingsdiakonissa.

Konstadept.

Fråga: Hur skall ett gryende konstnärssämne, som önskar göra sina studier i Paris, inrätta sig för att få den bästa undervisning? Pittore.

Svar: Vänd er till L'Académie Scandinave, Maison Watteau, 6 Rue Jules Chaplain, Paris VI. Lärarna i de olika konstgrenarna äro franska konstnärer. Hänvändelse sker till M:lle Lena Börjeson.

Språkfrågor.

Fråga: 1) Vilket genus är plekter, vilket ord är ett återgivande på svenska av latinets plectrum och grekiskans plektron? Heter det ett plekter eller en plekter?

2) I Marci evangelium 6: 1, står följ.: Och han gick därifrån och kom till sin fädernestad, och hans lärjungar följde honom. Menas med fädernestad, Nasaret, eller menas därmed Betlehem?

3) Heter det: "De buro, vad ödet givit dem på sin lott eller "De buro, vad ödet givit dem på deras lott?" Heter det: "Jag botade den sjuke på sitt läger" eller "Jag botade den sjuke på hans läger"?

Barnens aptit
och krafter stärkas snabbt med
Järnmedicinen **IDOZAN**
Skadar ej händerna. Fördas av läkare. Fås å alla apotek.

4) Heter det: "Ack, att jag evigt finge äga dig hos mig, dig, som gjort mig så gott!" eller "Ack, att jag evigt finge äga dig hos mig, du, som gjort mig så gott!"?

högvördighet biskopen i Växiö). Vill man försvenska ordet blir det *anslagsstav*.

2) Jesu fädernestad var Nasaret.

3) *Sin* och *sitt* har alltid avseende på subjektet i satsen, alltså heter det i första fallet *deras* och i det senare *hans*.

4) *Du*, som gjort mig så gott, är det riktigaste.

Svar: 1) Plektron användes mer än det latinska plectrum, och man säger ett plektron. Plekter förekommer hos Fröding: "det är som den eviga plektern rördes" (Hans

Elfgårdens Sjukhem,

Djurås (Dalarna), Läkare: Doktor Gertrud Gussander. I alla avseenden modern utrustad och förstklassigt. Företrädesvis behandlas Matmältningsorganens sjukdomar och Rheumatiska fall. Pension från 9 kronor per dag. Prospekt sändes från kontoret, adress Djurås.

GUNILLA-SKOLAN, UPSALA.

Grundad 1911. Gamla Torget 2. Telefon 370.
HUSMODERSKURSER för bildade unga flickor börja den 28 jan. 1930. SYKURSER i linnesöm, klädsöm och barnkläder börja den 11 febr. 1930. Prospekt och närmare upplysningar på begäran.
KARIN GERLE. ANNA SCHENSTRÖM.

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

- Arboga:** Arboga-Posten.
- Avesta:** Avesta-Posten.
- Bollnäs:** Tidningen Ljusnan.
- Borlänge:** Borlänge Tidning.
- Borås:** Borås Tidning.
- Engelholm:** Engelholms Tidning.
- Eskilstuna:** Eskilstuna-Kuriren.
- Falkenberg:** Hallands Nyheter.
- Falun:** Falu-Kuriren.
- Gävle:** Gefle-Posten.
- Halmstad:** Tidningen Halland.
- Hedemora:** Södra Dalarnes Tidning.
- Hudiksvall:** Hudiksvalls-Tidningen.
- Hälsingborg:** Hälsingborgs Dagblad.
- Härnösand:** Härnösands-Posten.
- Hörby:** Mellersta Skåne.
- Jönköping:** Smålands Allehanda.
- Kalmar:** Barometern.
- Karlskrona:** Karlskrona-Tidningen.
- Karlstad:** Värmlands Läns Tidning.
- Katrineholm:** Katrineholms-Kuriren.
- Köping:** Bärgslagsbladet.
- Landskrona:** Landskrona-Posten.
- Linköping:** Östgöten.
- Ludvika:** Ludvika Tidning.
- Luleå:** Norrbottens-Kuriren.
- Lysekil:** Lysekils-Posten.
- Malmö:** Skånska Aftonbladet.
- Mariestad:** Tidning för Skaraborgs län.
- Mjölby:** Mjölby Tidning.
- Mora:** Mora Tidning.
- Motala:** Motala Tidning.
- Nyköping:** Södermanlands Läns Tidning.
- Nässjö:** Nässjö-Tidningen.
- Piteå:** Norrbottens Allehanda.
- Skara:** Skaraborgs Läns Tidning.
- Skövde:** Skaraborgs Läns Annonsblad.
- Sollefteå:** Sollefteå-Bladet.
- Strömstad:** Strömstads Tidning.
- Sundsvall:** Sundsvalls-Posten.
- Säter:** Sätters Tidning.
- Söderhamn:** Söderhamns Tidning.
- Söderköping:** Söderköpings-Posten.
- Södertälje:** Södertälje Tidning.
- Sölvesborg:** Sölvesborgs-Tidningen.
- Tranås:** Tranås Tidning.
- Trälleborg:** Trelleborgs Allehanda.
- Uddevalla:** Bohusläningen.
- Ulricehamn:** Ulricehamns Tidning.
- Umeå:** Västerbottens-Kuriren.
- Uppsala:** Tidningen Uppsala.
- Vadstena:** Östgöta-Bladet.
- Visby:** Gotlänningen.
- Vänersborg:** Elfsborgs Läns Annonsblad.
- Västervik:** Västerviks-Tidningen.
- Västerås:** Westmanlands Allehanda.
- Växjö:** Nya Växjöbladet.
- Örebro:** Örebro Dagblad.
- Örnsköldsvik:** Örnsköldsviks Allehanda.
- Östhammar:** Östhammars Tidning.

Det är en riktig fröjd
att torka glas med

en god linnehandduk, som hastigt suger upp fuktig-
heten — som ej luddar av sig och som dessutom
återgiver glaset dess vackra glans.

Almedahls hellinnehanddukar äro kända för sin
överlägsna kvalitet. Som en förutseende husmoder
köper Ni ju med tanke på framtiden. Köp därför
marknadens bästa

Almedahls
hellinnehanddukar

Gyllenhamars
HAVRE - MUST
är underbart

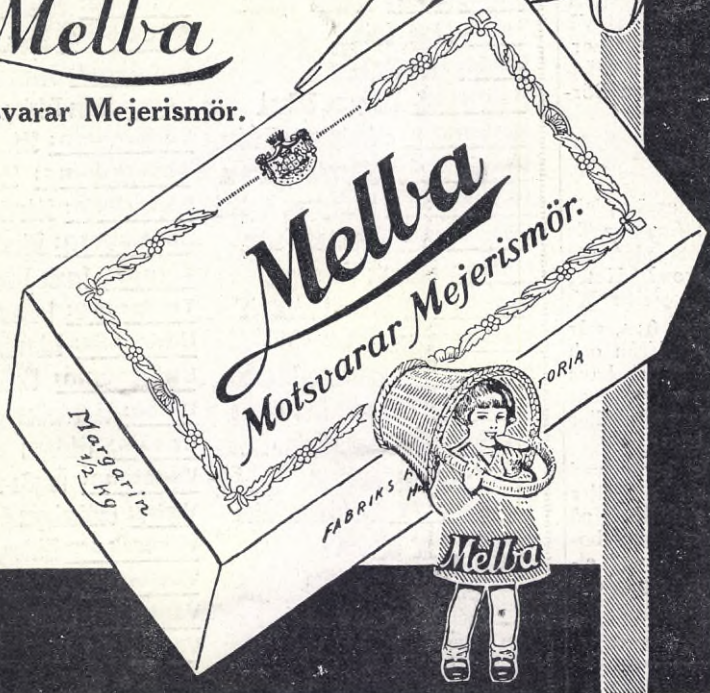
Följ fingervisningen

och gör även Ni som alla andra
ekonomiska husmödrar ha gjort:
Byt ut natursmöret mot Melba!
Då sjunker genast smörkontot
till hälften.

Och märk väl att Melba har
precis samma näringsvärde och
användbarhet som finaste mejeri-
smör.

Melba

Motsvarar Mejerismör.

1/4 liter Kr. 0.65
1/2 liter Kr. 1.10
1 liter Kr. 2.00

Vid köp av Kron-
olja erhålles "Bullens"
bok gratis.

Till
stekning
bakning
flottyrkokning
sallader
majonnäs

REYMERSHOLMS KRONOLJA

sten